

Transcript (woordelijk verslag)

van de vergadering van de
Provinciale Staten van Drenthe

gehouden op 12 juli 2023

Transcript

Vergadering van Provinciale Staten van Drenthe

Woensdag 12 juli 2023

Locatie: Statenzaal van het Drents Parlement

Aanwezig:

mevrouw J. Klijnsma, voorzitter

de leden:

mevrouw B. van den Berg-Slagter (ChristenUnie)

mevrouw W.G. Bolhuis-van Unen (BBB)

de heer E. Bos (GroenLinks)

de heer R.A.A. Bosch (PvdA (aanwezig vanaf
agendapunt J)

de heer G.B.H. Brandsema (ChristenUnie)

de heer J.P. Brouwer (BBB)

de heer B. van Dekken (CDA)

mevrouw G.J. Dijkers (SP)

de heer P. Edelman (BBB)

mevrouw S. Hilgenga-van Dam (CDA) (afwezig
vanaf agendapunt H)

de heer M. Jansen (BBB)

mevrouw A.A. Jongman (BBB)

de heer H.J. Jumelet (CDA) (aanwezig tot
agendapunt J)

de heer J. Kerssies (BBB)

mevrouw A.M. Kleine Deters (D66)

mevrouw H. Koning (BBB)

mevrouw M. Kramer-Hammenga (Volt)

de heer H. Loof (PvdA)

mevrouw S.A. Maris-Brouwer (BBB)

mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD) (aan-
wezig tot agendapunt J)

mevrouw F.S. Mensen-Maat (PvdA)

mevrouw L.G.T. Mestemaker (BBB)

mevrouw H. Mulder (VVD) (aanwezig vanaf
agendapunt J)

mevrouw C.E. Niessink (Forum voor Democratie)

de heer H. Omlo (JA21)

de heer J.R. Oosting (VVD)

mevrouw S.J. Peeks (Partij voor de Dieren)

de heer S.R. Pormes (GroenLinks) (afwezig
vanaf agendapunt L)

de heer J. Puper (PvdA)

de heer A.K. Schoenmaker (Sterk Lokaal
Drenthe)

de heer H.G.J. Schuinder (BBB)

de heer B. Schütte (BBB)

de heer H.L. Smeenge (BBB)

mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA) (aanwezig tot
agendapunt J)

mevrouw A. Udinga (VVD)

de heer N.A. Uppelschoten (PVV)

de heer G.A. Veltrop (BBB)

mevrouw M. Veltrop-de Wilde (BBB)

de heer C. Vianen (VVD)

de heer A. Vorenkamp (PVV)

de heer W.W. Vosseveld (BBB)

de heer S.K.D.S. Zandvliet (SP)

de heer J. van der Zee (BBB)

mevrouw R.R.M. Zuiker (Partij voor de Dieren)

de heer G. Zuur (CDA) (aanwezig vanaf
agendapunt J)

mevrouw S. Buissink, griffier

Voorts aanwezig de leden van het de- missionair college van GS (tot agendapunt H):

mevrouw N. Vedelaar (PvdA)

de heer H. Brink (VVD)

de heer H.G. Jumelet (CDA)

de heer J.N. Kuipers (GroenLinks)

de heer T. Stelpstra (ChristenUnie)

Voorts aanwezig de leden van het college van GS (vanaf agendapunt H):

de heer J. Otter (BBB)

de heer E. van Dijk (BBB)

mevrouw Y.M. Turenhout (PvdA)

mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD)

de heer H.G. Jumelet (CDA)

Afwezig:

de heer C.S. van den Berg (BBB)

A. Opening

De voorzitter. Dames en heren, ik open onze vergadering.

B. Mededelingen

De voorzitter. ik heb een aantal mededelingen. Allereerst heet ik natuurlijk de aanwezigen welkom en wat mij betreft een speciaal welkom voor de gasten op de publieke tribune die speciaal vanmiddag zijn gekomen voor de installatie van de leden van Gedeputeerde Staten, voor de nieuwe Statenleden - we gaan er zo meteen drie installeren - en voor de bijzondere commissieleden niet zijnde Statenleden. Ik heet ook heel specifiek onze, en ik zeg het nu maar alvast, oude gedeputeerden welkom, die ook op de publieke tribune hebben plaatsgenomen. Ze zijn nog steeds in charge en ik vind het ongelooflijk stoer van ze dat ze tot op de dag van vandaag ervoor zorgen dat de warme overdracht zo meteen gestalte kan krijgen als de Staten daarmee instemmen, want ik vind het heel fijn dat jullie al die tijd gewoon op jullie posten zijn gebleven. Ik heb al gezegd dat ik heb genoten van de afgelopen jaren samen met jullie, en dames en heren, aanstaande vrijdag en volgende week woensdag kan er afscheid genomen worden van onze gedeputeerden, dus dan komt u hoop ik ook weer deze kant op. Nogmaals dank en fijn dat jullie er bij zijn vanmiddag. Dan wil ik graag mevrouw Greetje Dijkers van de SP-fractie... even kijken waar zit Greetje, ja hier naast me, ik moet er nog steeds aan wennen Greetje... van harte feliciteren. Mag ik jouw aantal jaren noemen? Ja, je bent 65 geworden, vandaag. [applaus] En als het goed is, hebben we ergens bloemen, Greetje. Geweldig. Laten we maar even zingen. [Iedereen zingt] Lang zal ze leven in de gloria. Hieperdepiep hoera! Nou, jongens, en meisjes ook, dit is wel weer een mooie aftrap. Greetje een hele fijne dag. Dames en heren, ik heet ook speciaal welkom de deelnemers van Gast van de Staten, die een deel van onze vergadering bijwonen en deze keer zijn te gast leden van de Oogvereniging afdeling Drenthe. Ik zie ze ook zitten, van harte welkom en zij worden vergezeld door een aantal geleidehonden en die liggen er ook vrolijk bij. Dus dat is mooi. De deelnemers hebben vandaag onder leiding van mevrouw Dijkers, u heeft haar net toegezongen, en mevrouw Jongman van de BBB kennis gemaakt met het reilen en zeilen van Provinciale Staten. Welkom allemaal! De Provinciale Statenvergadering van vandaag staat in het teken van ons coalitieakkoord, want als ik goed geïnformeerd ben, wordt dat zo meteen aan mij aangeboden. Het is vorige week gepresenteerd, dus iedereen heeft daar kennis van kunnen nemen. De vergadering staat ook in het teken van het installeren van een nieuw college van Gedeputeerde Staten en zoals ik net al zei, een drietal Statenleden en een aantal commissieleden. Als het goed is, sprak zij opgewekt, dan hebben wij aan het eind van de middag een zomerbuffet in de tuin en daar is iedereen natuurlijk van harte welkom. Ik zeg eind van de middag, maar het staat natuurlijk te bezien hoe lang ons debat zal duren hedenmiddag, dus dat ligt nog in de sterren, als ik me zo mag uitdrukken. Er is bericht van verhindering ontvangen van de heer Stijn van den Berg, dus daar nemen we kennis van.

C. Vaststelling van de agenda

De voorzitter. En dan kom ik bij agendapunt C, de vaststelling van de agenda. Er zijn geen aanvullende agendapunten aangedragen, zodat de sluiting van onze agenda agendapunt M van Marinus wordt. Dan stel ik voor de agenda als zodanig vast te stellen. Akkoord? Dat is het geval.

D. Vaststelling besluitenlijst van de vergadering van 30 mei 2023

De voorzitter: Dan de vaststelling van de besluitenlijst van de vergadering van 30 mei 2023. Op de concept-besluitenlijst zijn geen tekstuele opmerkingen binnengekomen. Ik stel voor om de besluitenlijst van 30 mei 2023 conform concept vast te stellen. Iedereen akkoord? Dat is het geval.

E. Rapportage formateurs over formatieproces

De voorzitter: Zijn we bij agendapunt E, de rapportage van de formateurs over het formatieproces. De beide formateurs zijn aanwezig. Ik zag ze net al uit een ooghoek. Ja, daar zitten ze te zwaaien. Hallo, allebei! Ik geef mevrouw Goettsch en de heer Baltés heel graag het woord, want zij hebben de besprekingen geleid over de vorming van het nieuwe college en zij hebben hun opdracht nu afgerond. Komt u vooral deze kant op. Fijn, zou u het woord willen nemen? Ik weet niet of u een duet heeft ingestudeerd? Ga uw gang, heer Baltés.

De heer Baltés (formateur): Voorzitter, leden van Provinciale Staten en overige aanwezigen, dat zijn er vandaag heel veel, heel leuk. Wat fijn, en wat prettig dat wij als formateurs ook in de gelegenheid worden gesteld om van onze kant een korte toelichting te geven. Wellicht toen u las op de agenda: rapportage, dat roept zo allerlei beelden op, maar u zult het wat ons betreft moeten doen met onze mondelinge toelichting. Ik spreek denk ik geen nieuws, als ik tegen u zeg: het zijn bijzondere tijden. We hebben een verkiezing achter de rug met een bijzondere uitslag en in die uitslag lag ook een duidelijk signaal verscholen, een signaal aan de politiek als geheel. Samengevat, dat zijn mijn woorden, was het signaal dat er een duidelijke behoefte is aan een andere bestuursstijl. Tijdens de informatie heeft u, leden van Provinciale Staten, of in ieder geval de deelnemers aan de gesprekken met de informateur, mevrouw Nienhuis - uit haar verslag blijkt dat - ook kennis gegeven van dat signaal. U heeft dat herkent, u heeft dat erkend en u heeft ook aangegeven dat u er op uw manier mee aan de slag wilt. Tijdens de formatie hebben de onderhandelende partijen dit ook steeds voor ogen gehad. De noodzaak om die zogenaamde bestuursstijl aan te passen werd en wordt nog steeds gevoeld en onderschreven. Kort ingaan op de manier waarop wij het hebben aangepakt. Wij zijn begonnen met de onderhandelaars, laat ik ze voor het gemak maar even zo noemen. Alle aanwezigen, de onderhandelaars, hebben wij een procesvoorstel gedaan, omdat wij het wenselijk achtten, omdat er voor een deel ook nieuwe mensen aan tafel zaten, dat eigenlijk vanaf het begin helder zou zijn hoe dat proces zou verlopen. Hoe kom je nou bij dat eindproduct, het eindproduct waar jullie het straks over gaan hebben? Hoe behandelen we de thema's en in welke volgorde? Hoe betrek je daarbij de enorme hoeveelheid externe input die wij hebben gekregen, waarvoor nogmaals dank. Hoe betrek je dat bij dit proces? Hoe kom je uiteindelijk tot de eindteksten? Waar in het proces zit dan de financiële vertaling? Kortom, dat soort vragen hadden de deelnemers en we hebben vanaf het begin geprobeerd om dat zo helder mogelijk te presenteren, zodat daar een stuk onzekerheid wordt weggenomen. Als laatste nog: hoe en wanneer neem je je fractie en/of je achterban mee? Ook niet onbelangrijk: dat je tussentijds ook degene waar je straks dit mee moet doen, ook op een goede manier meeneemt. En we hebben afspraken gemaakt over de manier waarop wij de commissaris, zij het op gepaste afstand, hebben meegenomen in de voortgang van het proces. Je kunt het beste vanaf het begin daar duidelijkheid over hebben. Toen hebben we het gehad over deadline en tempo. Deadline bepaalt eigenlijk het tempo. Er was de wens om dit geheel voor het zomerreces gereed te hebben. In eerste instantie dachten we, wellicht iets te optimistisch, eind juni zou toch klaar moeten zijn. We hebben er twee weken langer over gedaan.

Maar uitgaande van die wens heeft dat ertoe geleid dat we dan ook de afspraak moesten maken dat je gemiddeld, vanaf dat moment, vier, vijf dagdelen per week bezig bent om die eindstreep tijdig te halen. Voor sommigen leek dat aanvankelijk wat veel en wat overdone, maar ik denk dat we achteraf met elkaar kunnen vaststellen dat we die tijd ook nodig hebben gehad. Ook nodig gehad om alles zorgvuldig te doen. Het had misschien wat sneller gekund, maar dat gaat ten koste van de kwaliteit. Tempo en inzet hebben we hierop afgestemd. Natuurlijk, op de onderhandelaars heeft dat een behoorlijke wissel getrokken, maar ook op de ambtelijke organisatie. Allen verdienen een groot compliment voor hun inspanningen, die zij hebben geleverd. Ik wil dat graag van mijn kant gezegd hebben. Mevrouw Goettsch zal daar zo dadelijk nog wat uitgebreider op ingaan. Als laatste, waar we het ook aan het begin over gehad hebben, wanneer is het nou goed? Wat voor product moet er komen? We waren het al snel eens: het wordt een akkoord op hoofdlijnen en daarin ruimte voor deelname van anderen. Dat mag u breed opvatten. En een hele belangrijke inhoudelijke randvoorwaarde: wat er ook uitkomt als akkoord, het moet voor alle deelnemende partijen voldoende, we hebben dat genoemd: politieke kleur op de wanden geven. Niemand haalt alles binnen, maar er moet voldoende herkenbaars in zitten, zodat alle deelnemende partijen ook in staat zijn om het op een goede manier te verdedigen. En toen we het daarover eens waren, zijn we aan de slag gegaan en de vraag is: ging dat eenvoudig? Ik zie uit mijn ooghoek iemand knikken. Dat ging eenvoudig, er zijn vast ook andere waarheden en belevingen. In onze beleving ging het in het begin niet gemakkelijk. Het was wennen, je moet ook aan elkaar wennen. We hebben weliswaar een proces afgesproken, maar hoe werkt dat dan? In wat voor ritme kom je dan? Dus dat was voor alle betrokkenen wennen. Maar de wil om er samen uit te komen en met die verkiezingsignalen nog in het achterhoofd, is er hard gewerkt op basis van respect en vooral ook een open houding en nieuwsgierigheid naar elkaars argumenten. En dan gebeuren er mooie dingen, dan ontstaat er ook beweging. U weet, een goed debat brengt je aan het twijfelen. De eerlijkheid gebiedt wel te zeggen, dat we bewust begonnen zijn met de eenvoudige dossiers. Om juist ook een beetje in dat ritme te komen, om aan elkaar te wennen, om wat vertrouwen te krijgen over en weer. Langzaam maar zeker ontstond er ook een goede voedingsbodem voor consensus op de zogenaamde lastige dossiers. Het resultaat ligt nu voor: een akkoord op hoofdlijnen, ik zei het net al, met een duidelijke richting en accenten waar deze coalitie mee aan de slag wil, maar tevens een duidelijke handreiking, een uitgestoken hand. Wij, mevrouw Goettsch en ik, hebben aan tafel gevoeld dat het de partijen serieus is om dit niet alleen, maar heel bewust samen met u en met de overige betrokkenen verder op te pakken en in te vullen. Nogmaals, u gaat dit zo dadelijk ook bespreken. Traditioneel zou het maar zo kunnen dat de, wat we vroeger noemden oppositie - ik weet niet of dat nog of dat woord nog mag? Maar wat wij vroeger noemden de oppositie, heeft u de spreekwoordelijke messen wellicht al geslepen? Op de inhoud moet dat ook. Toch spreek ik de wens uit dat u niet vergeet om in te gaan op die uitgestoken hand. Ik roep in herinnering dat het signaal van de verkiezingsuitslag aan u allen gericht is. De Drentse kiezer heeft gesproken en wil gehoord worden en verwacht van de politiek dat ze met oplossingen komt. Die politiek, dat bent u met elkaar. Ga die samenwerking aan en pak die uitgestoken hand. Over samenwerken gesproken: ik had het genoeg om deze klus samen te mogen uitvoeren met Roelie Goettsch. Ik wil haar bedanken voor de samenwerking en vooral voor het samenspel. Dat wisten wij niet van tevoren, we hebben dit ook niet eerder samen gedaan, maar wij vulden elkaar naadloos aan, vond ik, zijn mijn woorden. Voordat ik haar het woord geef om onze toelichting te completeren, wil ik afronden, voorzitter. Het werk als formateur zit erop en dat is goed, want dan kunt u verder. Tegelijkertijd toen ik dit opschreef dacht ik: ook wel jammer, want het is hartstikke leuk werk. Opnieuw een mooie en bijzondere ervaring. Het was mij een eer en vooral een genoeg om dit te mogen doen. Dank aan de BBB dat u mij hiervoor heeft benaderd. Dat verraste mij enigszins, maar hoe dan ook. Dank aan alle onderhandelaars voor het vertrouwen. Ik wens u allen heel

veel succes met de uitvoering van dit akkoord. Wat mij betreft geef ik het woord aan mevrouw Goettsch.

De voorzitter: Dat begrijp ik heel goed. Ik zie dat de heer Schoenmaker daar staat. De heer Schoenmaker, mag ik vragen of u na opkomst van mevrouw Goettsch een opmerking maakt, of is er nu iets prangends?

De heer Schoenmaker: Het gaat over het proces wat beschreven is. Daar had ik een vraag over.

De voorzitter: Zullen we dan na afloop van mevrouw Goettsch kijken of er nog meer vragen zijn? Dank u wel. Dan gaan we nu naadloos over naar de andere formateur, mevrouw Goettsch.

Mevrouw Goettsch (formateur): Heb je het knopje uitgezet?

De heer Baltés (formateur): Nee, het knopje is nog aan.

Mevrouw Goettsch (formateur): Dank je wel, Johan. Goedemiddag allemaal, fijn dat ik hier mag zijn om aansluitend op wat Johan al heeft gezegd, nog iets hier in te kunnen brengen. Na een heel bijzonder proces van ruim drie maanden, zat ik terug te rekenen, en de start daarvan... Toen we hieraan begonnen, had ik best wel buikpijn. Ik dacht: dit wordt best wel pittig, want een totaal nieuwe, grote club in de Staten, aardverschuiving in Drenthe, andere standpunten, andere ideeën. Een context, een maatschappij, waarin veel dingen op scherp staan, waar er heel veel grote opgaven zijn, die mensen direct raken in hun portemonnee, in hun bedrijf, in hun bestaanszekerheid, hoe ze verder kunnen. En dan heb ik het niet alleen over stikstof, maar ook over armoede, over het verschil in de regio's ten opzichte van het centrale deel van ons land. Dat is wel de politieke context waarin je begint aan zoiets en die vertaalt zich ook in de manier waarop je met elkaar aan tafel zit. Wat mij nou zo heeft geraakt in het proces, want dat was ook onze taakverdeling... Johan zegt: we waren naadloos op elkaar aangesloten; soms waren we het ook niet altijd eens hoor, echt niet. Maar goed, dat is wat anders, precies. Johan deed de structuur, de gespreksleiding; de strakke structuur waarin we gewerkt hebben, wat ook goed was. Ik was meer van het rondkijken: hoe zit iedereen aan tafel, wat gebeurt er? Hoe gaat het met de fracties? Zitten we in de in de goeie sfeer met elkaar? Want het was soms best spannend. Maar wat mij daarin raakte, dat was dat de partijen aan tafel eigenlijk vanaf het allereerste begin zeiden: wij zien die maatschappelijke opgave, wij voelen heel diep een verantwoordelijkheid. Wij voelen heel diep urgentie. Wij moeten deze uitslag van de verkiezingen vertalen in een akkoord waar we vier jaar mee aan de slag kunnen, waarin we onszelf herkennen, maar waarin we ook vooral de polarisatie eruit halen. Wij willen vooral zorgen dat mensen weer met elkaar in gesprek gaan, ook al zijn ze het niet eens. En die centrale houding zat heel diep en op moeilijke momenten helpt dat je er ook doorheen als het even niet wil of als je denkt: waar begint hij nou over? Hoezo moeten we dat nog een keer bespreken? Dan haalde het besef van nee, we willen er uit komen, dat er weer doorheen, en gewoon ook verstandige wijze mensen aan tafel. Zo is het gewoon. Dat gezegd hebbende, betekent dat ook voor de komende bestuursperiode dat u een club in de Staten hebt die die we dan coalitie noemen, maar die heel graag gewoon als Statenlid, als volksvertegenwoordiger wil samenwerken. Met elkaar bouwen aan Drenthe. Dat is de boodschap. Ik heb veel uren in deze Statenzaal mogen doorbrengen met veel genoeg, soms ook met iets minder genoeg. Ik wens u allen toe dat dat u lukt met elkaar, dat u met elkaar kunt zeggen: we zijn het lang niet altijd eens en zo nu en dan zijn we er ook behoorlijk zuur en bitter over, maar uiteindelijk willen we zorgen dat we met elkaar voor Drenthe de goeie dingen doen. Dat wens ik u toe. Wijsheid, kracht en ook humor, vergeet niet zo nu en dan

ook gewoon heel veel te lachen. En dan is mijn afsluiting van deze bijdrage vooral het uitspreken van dank. En dan kijk ik eerst naar de onderhandelaars en naar de fracties, die heel veel extra tijd hierin hebben gestopt. Echt veel hoor. Landelijk werd er wel eens in de pers geschreven: dat schiet ook niet op in die provincies, maar dan denk ik: dit zijn geen fulltime politici. Dit zijn mensen die gewoon een volle baan hebben, het zijn mensen die een gezin hebben, dat moet er allemaal bij, het moet allemaal extra en dat is gewoon gedaan. Daar hebben ze gehoor aan gegeven. Dat is een enorme inspanning geweest, waar ook het thuisfront wel eens bij heeft gefronst, zo van: moet je nou vanavond alweer en zit je nu alweer op vrijdagmiddag. Eén ding hadden we afgesproken, daar hebben we ons ook aan gehouden, we doen het niet in het weekend, het weekend houden we vrij. Dat gold overigens niet voor de ambtenaren, want dan kom ik op het volgende punt, als wij op vrijdagmiddag nog van alles met elkaar hadden doorgesproken, moest dat wel weer uitgewerkt worden. Dus ambtenaren hebben in de weekenden wel doorgewerkt, met name het groepje dat bij ons aan tafel zat en de verbinder met de ambtelijke organisatie. Met z'n vieren hebben we heel veel uren gezet in het uitwerken. Als de tafel leeg was, dan gebeurde er nog een stukje extra werk en dat hebben jullie fantastisch gedaan. Dus heel veel dank daarvoor. Absoluut een applaus waard. [applaus] Maar dat geldt ook voor de andere mensen in de ambtelijke organisatie. We hebben heel veel presentaties gehad, in de BBB-fractie hebben ambtenaren verschillende keren acte de présence gegeven om toelichting te geven op dossiers, kennis over te dragen, ook voor de ambtenaren best spannend. Hele nieuwe uitslag, nieuwe mensen, straks een ander college. Wat gaat dit allemaal betekenen? En door zo betrokken te zijn bij het proces van de formatie, heb ik begrepen uit de terugkoppeling daarop, is voor de ambtelijke organisatie heel veel kennis en begrip ontstaan van de nieuwe verhoudingen in deze Staten. En ik denk dat dat heel goed is voor het vervolg. Dus ook dank daarvoor, wil ik maar even zeggen, voor al die ambtelijke inzet. Ja, absoluut applaus waard. [applaus] Wat ook heel fijn was en heel plezierig, dat is de zorg voor de mens. Want wij zaten daar en we kregen koffie, we kregen eten, de beveiliging is veel langer gebleven, de schoonmaaksters liepen soms om ons heen van: wanneer mogen we erin om de boel schoon te maken? We hebben echt heel veel ondersteuning gehad. Die mevrouw die daar nu loopt met die twee koffiekannen... [applaus] die was er heel vaak bij om te zorgen dat we heerlijk konden eten voordat we aan de slag gingen. Fantastisch, dank allen. Johan, jij ook bedankt, het was mooi werk. Misschien kunnen we nog eens zo'n opdracht doen, wie weet? Wie weet over vier jaar. Namens Johan, namens mij, dank allen en maak er wat moois van en lach ook regelmatig.

De voorzitter. Dierbare formateurs, ook dank namens ons allen, denk ik. Maakt niet uit welke denominatie, want het is gewoon fijn dat jullie hier de zaak terugkoppelen. Ik heb de heer Schoenmaker al naar de interruptiemicrofoon zien snellen. Zijn er meer vragen aan de formateurs? Even kijken, dat ga ik inventariseren. Mevrouw Van den Berg, de SP, nog meer vragen? Ja, de heer Pormes van GroenLinks. De heer Schoenmaker, ga uw gang. Gaat u maar even achter de interruptiemicrofoon staan, dat is wel zo handig. Ga uw gang.

De heer Schoenmaker. Allereerst dank voor de uitleg van het zorgvuldige proces. Ik denk dat het heel veel tijd en energie heeft gekost en er ligt een coalitieakkoord waar we zo meteen over gaan spreken. Wat binnen onze fractie nog wel speelde, ook gedurende het proces, we werden eigenlijk niet op de hoogte gehouden van wat de status was, maar er is ook geen terugkoppeling geweest: wat is nou de inbreng van de partijen die niet aan de onderhandelingstafel zitten? Wat zouden zij nog willen? Is dat een bewuste keuze geweest? En zo ja, waarom is de keuze gemaakt om niet voorafgaand aan het akkoord, wat er nu ligt, toch die vraag te stellen? Want bij sommige provincies gebeurt dat wel, bij sommigen gebeurt het niet. Dat was eigenlijk de vraag en voor de rest: heel veel respect voor de tijd en energie die er door iedereen is ingestoken.

De voorzitter: Dank, wie van u beiden? De heer Baltés.

De heer Baltés (formateur): Wat ik mij nog kan herinneren is dat we wel helemaal in het begin een poging hebben gedaan om met de Staten in ieder geval te spreken over die bestuursstijl. Dat wilden we vanaf het begin tegelijk met jullie optuigen, om die term te gebruiken. Dat lukte toen niet. Daarna zijn wij met elkaar aan de slag gegaan en dat is een beetje mijn interpretatie, dus jij corrigeert mij wel als ik dat niet goed heb [kijkt naar mw. Goettsch]. Al heel snel ontstond het beeld, omdat we iets uitwerken op hoofdlijnen, waarvan zeker is dat we in de uitwerking ook weer bij jullie terugkomen. Dus de samenwerking met de overige partijen was een vanzelfsprekendheid, maar ik realiseer me dat het misschien handig was geweest om dat tussentijds nog een keertje te melden, want dat hebben we niet gedaan. Het was niet een bewuste keuze om het niet te doen. Het sloop als het ware in het proces.

De voorzitter: De heer Schoenmaker nog in tweede instantie? Nee, hij wandelt terug naar zijn plaats. Mevrouw Van den Berg, ChristenUnie.

Mevrouw Van den Berg: Ja, dank u, voorzitter. Ook van mijn kant dank en complimenten voor jullie werk. Volgens mij echt een prestatie om zo'n nieuwe coalitie te smeden met een nieuwe partij daarbij. Mijn vraag ging over wat de heer Baltés zei over de financiële onderbouwing. Daar hebben jullie het over gehad, ik zie hem er niet bij zitten. Hoe zijn jullie daarmee omgegaan?

De voorzitter: De heer Baltés.

De heer Baltés (formateur): Wat wij hebben gedaan is, we hebben dat genoemd: we doen een financiële vingeroefening. Dus alles waarvan wij het gevoel hadden, of zeker wisten dat een bepaalde effectuering van beleid financiële consequenties heeft, hebben we dat zo goed mogelijk geraamd en ook in meerjarenperspectief bekeken. Alle wensen, intensiveringen, alle wijzigingen van beleid, hebben we zo goed mogelijk vertaald en ook beoordeeld of dat past binnen de financiële ruimte. De conclusie was, dat voor zover we dat op dat moment konden ramen, dat ook paste. Maar het was, en dat is het nog steeds, zeg maar op hoofdlijnen, ook een beetje door je ooghaars heen. Dus als je getallen ook echt op papier zet en toevertrouwt aan het rapport, gaat het maar zo zijn eigen leven leiden. Daarom is er bewust voor gekozen om dat laatste niet te doen. Maar we hebben heel nadrukkelijk alle wensen, alle beleidswijzigingen vertaald. Financieel beoordeeld: past dat binnen de ruimte, ook in meerjarenperspectief? Maar er is bewust voor gekozen om het er nu in deze fase niet bij te doen. Het begrotingsproces, zoals dat is voorzien voor straks, levert de exacte getallen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van den Berg. De heer Zandvliet van de SP-fractie.

De heer Zandvliet: Dank, voorzitter, ik ga even voortborduren op wat de heer Schoenmaker zei, want ik had een vraag in dezelfde strekking. Wat mij opviel is dat ik in de krant werd geattendeerd op het bestaan van het coalitieakkoord, dat het zover was. Toen dacht ik: heb ik een mailtje gemist? Ik kijk niet zo heel veel in mijn mailbox, zoals sommigen weten. Die was er niet. Is het een bewuste keuze geweest om niet een vooraankondiging te doen bij de PS, of zijn we iets vergeten daarin?

De voorzitter: De heer Baltés?

De heer Baltés (formateur): Het was zeker geen bewuste keuze. We hebben in de verspreiding van het akkoord getracht zorgvuldig te zijn. Dat de één het niet eerder krijgt dan de ander. Dat het in ieder geval als één van de eersten bij u belandde. We hebben niet kunnen voorkomen dat er toch al iets in de pers kwam. Je wilt wel eens totale regie en soms kun je alleen maar achteraf constateren dat we die totale regie op dat punt niet helemaal hadden. Maar het was geen bewuste keuze. U vraagt dat ook: was dat een bewuste keus? Nee, dat was geen bewuste keus, maar het overkwam ons wel. Wij moeten nog evalueren. Dit zou er maar zo eens in terug kunnen komen.

De voorzitter: Waarvan akte. De heer Pormes van GroenLinks.

De heer Pormes: Dank u wel, voorzitter. Ook vanuit GroenLinks wil ik u bedanken. Prachtig resultaat, maar het resultaat bij democratische processen is niet het belangrijkste. Het gaat altijd om het proces na dat resultaat. Ik ben ook blij dat u heeft gesproken over een nieuwe bestuurscultuur, transparantie. Mijn vraag is: bent u bereid om de stukken te delen met ons, wat heeft geleid tot het resultaat?

De voorzitter: De heer Baltés.

De heer Baltés (formateur): Wilt u een lang of een kort antwoord?

De voorzitter: Een kort antwoord.

De heer Pormes: Een kort antwoord van ja of nee.

De heer Baltés (formateur): Het antwoord is ja.

De voorzitter: Glashelder. Heer Baltés, mevrouw Goettsch, mag ik u nogmaals enorm bedanken voor het feit dat u zelf, want u heeft iedereen hier bedankt, maar u heeft zelf ook enorme inzet gepleegd, dus u begrijpt dat u hier niet zonder bloemen wegkomt en die ga ik nu overhandigen. Nog één keer applaus voor onze formateurs.

F. Aanbieding Coalitieakkoord en reacties vanuit de fracties

De voorzitter: natuurlijk het moment dat het collegeprogramma 2023-2027 'Samen bouwen we Drenthe' echt wordt gepresenteerd in onze Statenzaal, want dan kunnen we er ook eens over door gaan praten. Mag ik de fractievoorzitter van de BBB uitnodigen om dat te komen doen? Mooi zo, en dan beginnen we dus nu aan ons debat van hedenmiddag. De heer Schuinder van de BBB trapt af. Ik denk dat hij het coalitieakkoord nog wat nader gaat inkleuren. We hebben afgesproken dat alle fractievoorzitters het woord gaan voeren. De spreektijd is vier minuten in eerste termijn en twee minuten in tweede termijn. Ik... Het klinkt een beetje streng, maar ik doe dit om de tijd te bewaken. Ik sta vier interrupties toe per fractie voor het geheel, dus dan weet u dat alvast. Dan kunt u bedenken wie u wilt gaan interromperen. Heer Schuinder, mag ik u het woord geven?

De heer Schuinder: Jazeker, voorzitter, mag dat. Voorzitter, Statenleden, inwoners van Drenthe en alle aanwezigen, ik ga wat sneller praten, want ik heb iets meer tekst dan tijd, dus ik ga mijn

best doen. Vandaag gaan we met elkaar in gesprek over het coalitieakkoord op hoofdlijnen: een akkoord dat ontstaan is uit een proces van leren, luisteren naar, en in gesprek blijven met elkaar. Samen komen we over de eindstreep, welke ook gelijk de start is van een nieuwe periode van een nieuw college. Een coalitieakkoord is meer dan de uitkomsten van een paar goede gesprekken. 'Op hoofdlijnen' wil zeggen dat we wel beschreven hebben wat globaal de koers is, maar hoe die route exact afgelegd gaat worden, is niet vastgelegd. Dat gaan we samen doen. Samen met alle partijen, zodat alle ambities en onderwerpen die nu wellicht gemist of onderbelicht worden bevonden, een plek kunnen krijgen in de uitvoering van het akkoord. Zorgvuldig, goed voorbereid, duidelijke planning, open dialoog aan tafel, respect voor elkaars visie op de dossiers, werden alle onderwerpen keurig besproken. Humor kwam ook goed van pas en brak regelmatig de scherpheid van de discussie. BBB heeft zich slechts in het begin nieuwkomer gevoeld, maar al snel deden we mee als ware we al langer in dit huis actief. Kortom: een leerzaam, intensief traject dat inzicht heeft gegeven in wat er allemaal speelt in Drenthe. Dan, het akkoord op hoofdlijnen. Let op, niet alles wat eenieder graag teruggezien had in het akkoord zal erin staan en daar kunnen heel veel vragen over gesteld worden. Maar ja, dan zou het geen hoofdlijn meer zijn en dwalen we af naar detail, en dat was niet de insteek. Het akkoord is een stap om te komen naar Drenthe over tien jaar. We zetten vandaag de stap naar Drenthe over tien jaar. Het moeten toekomstgerichte plannen zijn die Drenthe de komende jaren verder laat groeien tot een provincie waarin we dicht bij de bewoners, nieuwsgierig naar de verhalen van de regio, en realistisch beleid willen gaan uitvoeren. Geen onomkeerbare besluiten, maar weloverwogen en integraal bekijken wat de impact van besluitvorming is op het geheel. Het fundament is de inwoner van de provincie, waarbij we streven naar een optimale brede welvaart voor iedereen, een complexe agenda die vanuit sociaal oogpunt gestalte moet krijgen. Iedereen moet mee kunnen doen zonder zichzelf te hoeven veranderen. Arm of rijk, jong of oud, elke inwoner telt. We willen in contact komen en blijven door te gaan werken met contactgedeputeerden, dicht bij de regio en benaderbaar. Vanuit bestuurlijke vernieuwing inzetten op participatie, een burgerbeeraad en dit akkoord evalueren over twee jaar en daarover ook verantwoording afleggen aan inwoners, organisaties en Provinciale Staten. BBB wil met de bestuurlijke vernieuwing meer van onderaf beleid maken, zoals we zeggen: van keukentafel naar tekentafel. Samen met inwoners en maatschappelijke organisaties komen tot betekenisvol beleid is onze visie. We onderhouden de natuur daar waar nodig is, verbeterd kan worden en combineren dat met het robuust maken van de landbouwsector. We zijn tenslotte een provincie van landbouw en agribusiness, een belangrijke economische drijfveer voor Drenthe. Als ik lees dat er in veel delen van Nederland veel landbouwgrond opgeofferd gaat worden voor nog meer natuur, dan ben ik blij dat we in Drenthe met elkaar eerst gaan kijken of het echt wel noodzakelijk is, of we wel voldoende voedsel kunnen blijven verbouwen in Drenthe om de rest van het land ook van eten te kunnen voorzien. We zullen ons gaan inzetten voor een robuuste sector landbouw en natuur, die elkaar verbeteren in plaats van uit elkaar drijven. Daar hebben we iedereen voor nodig. Iedereen moet zich realiseren dat er op dit dossier knopen doorgehakt moeten worden. Het nieuwe college zal hiermee voortvarend aan de slag gaan.

De voorzitter. Mevrouw Zuiker van de Partij voor de Dieren heeft een vraag voor u. Statenlid Zuiker.

Statenlid Zuiker. Dank u wel. Ja, ik word een beetje getriggerd door de opmerking dat wij in Drenthe het voedsel voor de rest van Nederland produceren. Wat wij hier vooral in Drenthe produceren is veevoer. Heel veel van de ... Veevoer, ja. Dat is wat wij hier telen, en dan gaat het naar de dieren, en dan gaat het naar de export. Dus, hoe komt u erbij om te zeggen dat wij hier in Drenthe Nederland voeden?

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Voorzitter, volgens mij heb ik gesteld dat er in andere delen van Nederland landbouwgronden omgezet worden naar andere onderdelen, en dat daardoor we juist in Drenthe blij mogen zijn dat hier nog zoveel landbouw is en dat dat wellicht ook voor veevoer, maar zeker ook voor voedsel belangrijk is. Dus, ik ben blij en dankbaar dat we dat in Drenthe zo kunnen blijven behouden. Ik vervolg mijn betoog. In de kleine kernen gaan we bezig met het versterken van de vitaliteit en leefbaarheid: niet het OV verder verschrompen, maar handhaven wat we nu hebben. We willen woningbouw realiseren daar waar kan en kijken naar creatieve mogelijkheden, samen met bijvoorbeeld gemeenten. Meer hoogbouw, erfsplitsing, om zo te voldoen aan de opgave zijn daarvan voorbeelden. Woningbouw... Ik heb geen spreektijd meer. Mag ik eroverheen?

De voorzitter: Nee, u mag er niet overheen. U rondt voorzichtigjes af, maar u krijgt eerst nog een vraag van mevrouw Van den Berg. Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dank u, voorzitter. Migratie was een belangrijk thema voor BBB, ook in informatiefase en we lezen hierover niet iets terug in het akkoord. Wel lezen we dat u voor elke Drent een huis wil. Onze vraag is: mogen ook niet-Drenten en niet-Nederlanders zich welkom voelen in Drenthe? En hoe zit dat met de huisvesting van statushouders en arbeidsmigranten?

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Voorzitter, het is de vraag of we het nu over het akkoord en de inhoud daarvan moeten hebben, of dat wat we allemaal missen. U geeft aan dat u in ieder geval een stukje mist over arbeidsmigratie en migratie in zijn geheel. Ja, dat klopt. Dat staat er niet in en volgens mij moeten we dat hier, op een later tijdstippen, met elkaar gaan delen hoe we daarover denken.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg in tweede instantie.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter, dan loop ik alvast een beetje vooruit op mijn bijdrage straks, maar dit is natuurlijk wel een belangrijke, welke richting je hierin opslaat en welke toon je hierin kiest. Dus, vandaar dat ik toch wel een beetje zoek naar waar deze coalitie dan op dit punt staat.

De voorzitter: Heer Schuinder.

De heer Schuinder: Ja, voorzitter, ik kan het herhalen, maar als coalitie hebben we met elkaar het niet opgenomen in het coalitieakkoord. Dus, wat mij betreft, staan we daar samen in om, met elkaar, dat wat op ons pad komt, met elkaar te bespreken.

De voorzitter: De heer Zandvliet van de SP heeft ook een vraag voor de heer Schuinder.

De heer Zandvliet: Ja, dank u, voorzitter. We moeten zuinig zijn met onze interrupties, maar ik wil toch nog even terug naar een stukje OV wat u benoemt. In het programma van de BBB staat dat jullie veel willen doen voor OV, wat belangrijk is voor de vitaliteit en u noemt het net ook. Maar u benoemt ook in het coalitieakkoord dat u wilt zorgen dat we blijven op het niveau wat nu is. En dan ben ik benieuwd, bent u dan van mening dat het huidige niveau voldoende is in

Drenthe voor iedereen om goed te kunnen functioneren met het OV? Om naar werk of naar het ziekenhuis te gaan, of naar hun school te gaan? Is dat dan nu de mening van de BBB geworden?

De voorzitter. De heer Schuinder.

De heer Schuinder. Ja, voorzitter. Nee, kijk, het liefst willen we tot in elk dorp een bus hebben rijden, maar we weten ook dat dat niet kan, dat daar een stuk rendabiliteit aan vast zit. Er zijn andere oplossingen voor: hubs, je kan misschien kijken naar dat er in het dorps huis meer elektrische auto's gestald kunnen worden. Je kan allerlei oplossingen daarvoor kiezen. We hebben in ieder geval gezegd: het huidige OV wat er nu is - want je hebt de krantenberichten ook allemaal kunnen lezen, dat er verdere vershraling van buslijnen gaat komen. Daar zijn we niet voor, zijn we ook nooit voor geweest.

De voorzitter. De heer Zandvliet in tweede instantie nog.

De heer Zandvliet. Nou, ik hoor... Fijn te horen en we lezen ook dat u een alternatief wilt onderzoeken. Staat u dan ook open om het alternatief te onderzoeken dat ze in Groningen doen, om het openbaar vervoer weer in eigen handen te nemen, om het te nationaliseren, om zo te zorgen dat de kosten naar beneden gaan en dat er meer openbaar vervoer geboden kan worden. Is dat ook een alternatief wat we dan kunnen aandragen wat misschien past bij uw programma en past bij het collegeakkoord?

De voorzitter. De heer Schuinder.

De heer Schuinder. Nou ja, kijk... Sorry, voorzitter, ik was net iets te snel. Het mooie van een akkoord op hoofdlijn is dat er straks met elkaar allerlei scenario's besproken kunnen worden. Dus, welkom met uw inbreng.

De voorzitter. Dank u wel. Ik zie dat mevrouw Kramer van de fractie van Volt ook een vraag heeft voor de heer Schuinder. Mevrouw Kramer.

Mevrouw Kramer. Voorzitter, ik heb een vraag en die borduurt voort op het thema wat mevrouw Van den Berg aangeeft. Ik heb het akkoord gelezen als: dus dit zijn de thema's die voor de coalitie belangrijk zijn en daarover willen wij in gesprek. Een thema als migratie staat daar niet in, en ik hoor uw antwoord... Ik hoor het antwoord van de heer Schuinder, excuses, en waar mijnheer aangeeft dat dat later allemaal nog een plek kan krijgen. Maar als... Heb ik het verkeerd begrepen dat dit de hoofdlijnen zijn en dat we het daarover de komende vier jaar gaan hebben?

De voorzitter. Heer Schuinder.

De heer Schuinder. Kijk, als wat hierin staat alles is wat we de komende vier jaar gaan doen. Nou, dan denk ik dat we redelijk met elkaar door een deur kunnen, maar er is gebeurt natuurlijk veel meer. We hebben ons natuurlijk ook gerealiseerd tijdens alle gesprekken dat er veel meer is aan dossiers, aan plannen en subsidieregelingen dan dat wat hierin staat. Maar, daarom is het ook een hoofdlijnenakkoord. Je moet hem niet dicht willen timmeren door al dat soort dingen alvast te bespreken. Dus ja, er komt nog veel meer op ons af, en dat past ergens onder de hokjes van de bouwstenen en dan zul je met elkaar daarover in gesprek gaan.

De voorzitter: Mevrouw Kramer, tweede instantie. Oké, dan ga ik hem anders interpreteren dan ik had gedaan, namelijk: naast deze thema's is er nog steeds heel veel ruimte om ook alle andere thema's een plek te gaan geven. Goed.

De heer Schuinder: Ja, gaan we samen doen.

De voorzitter: Helder antwoord, u rondt af?

De heer Schuinder: Ik ga afronden.

De voorzitter: Mevrouw Niessink van Forum voor Democratie heeft ook een vraag voor de heer Schuinder. Mevrouw Niessink.

Mevrouw Niessink: Ja, dank u wel. Ja, want ik heb even een vraag. We hebben het akkoord gelezen, het gaat over hoofdlijnen, dat gaan we samen... Het idee is dat we dat samen met PS dan gaan concretiseren, maar hoelang gaat dat duren? Want, het zijn best wel veel hoofdlijnen en om tot al die concrete punten te komen, lijkt me dat het een proces van jaren zou kunnen zijn. Dus, hoe ziet u dat?

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Ja, voorzitter, volgens mij en ik ben nieuw in de politiek, dus ik moet afgaan op wat de bedoeling is, ga je vanuit een hoofdlijnenakkoord een uitvoeringsprogramma uiteindelijk met elkaar maken en dat zal het college gaan doen. Ik kan niet in hun agenda en hun tijdslijnen kijken, maar op enig moment zullen de plannen en dergelijken waarschijnlijk verder naar voren komen. Maar, ik moet eerlijk zeggen, daar zit ook mijn politieke onervarenheid waarvan ik niet 100% weet hoe zij dat gaan doen en welke tijdslijn dat is. Dus ik denk: we volgen het proces goed, dan komen we vast uiteindelijk tot verdieping van alle onderwerpen.

De voorzitter: U sluit af.

De heer Schuinder: En dan ik sluit af met de wens dat we als PS met elkaar dit coalitieakkoord kunnen omarmen omdat het voldoende ruimte geeft aan een ieder, zowel coalitie als oppositie. Ik kijk uit naar een mooie samenwerking in dit huis. Samen bouwen we Drenthe, om dat te realiseren doen we dat in Drenthe samen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Schuinder. Ik geef het woord aan de heer Pormes van GroenLinks, en we hanteren de volgorde die we ook hanteren bij de begrotingsbehandeling, dus dat betekent wisselend een coalitiepartijen en een oppositiepartij, en daarna kijken we naar de grote van de partijen, van de fracties. Heer Pormes, ga uw gang.

De heer Pormes: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Voorzitter, in Drenthe doen we het samen. Dat is de oproep in het coalitieprogramma van dit nieuwe college. We moeten grote en ingewikkelde opgaven het hoofd bieden. Er is nog geen echt begin gemaakt aan een noodzakelijke oplossing voor de klimaatontwrichting die gaande is, groeiende verschillen in welvaart, schaarste van ruimte en de soms gespannen maatschappelijke verhoudingen. Allemaal weten we dat woorden alleen niet voldoende zijn en dat papier geduldig is, en dit vraagt om actie, om ferme besluiten, en GroenLinks treedt u positief tegemoet. Wij kiezen voor een constructief debat met een open dialoog. GroenLinks daagt u ook uit om uw mooie woorden, teksten, intenties waar te

maken. Tijd van wegstijgen en vooruit schuiven is voorbij. Democratie is de bereidheid compromissen te sluiten, ook al denk je dat je voor 100% gelijk hebt. GroenLinks voegt de daad bij het woord, voorzitter, en bieden u dan ook ons actieplan aan als voorstel van het college tot een uitdaging, en die nemen wij graag van harte aan. Dank u wel. Alstublieft. En, voorzitter, het is ook voorzien van schriftelijke vragen, zodat wij zeker weten dat het nieuwe college dit gaat beantwoorden. Anders verdwijnt het ergens onderin een la, dat gaat niet gebeuren. Voorzitter, en nu we dat hebben gezegd...

De voorzitter. Even voor de helderheid: ik heb zojuist een pamflet gekregen, een bijdrage van de fractie van GroenLinks, waar een aantal vragen in staat. Ik denk dat het wijs is om dit te gaan behandelen als schriftelijke vragen, zodat u ordentelijk antwoord krijgt.

De heer Pormes. Zeker, mevrouw de voorzitter.

De voorzitter. Zodat dat even duidelijk is.

De heer Pormes. Daarom heb ik de schriftelijke vragen erbij toegevoegd, zodat we zeker weten dat het nieuwe college dat ook gaat beantwoorden. Zo niet, dan kunnen wij dat altijd nog agenderen. Voorzitter, vervolgens zes opmerkingen over het programma. Het zijn mooie inleidende teksten, echt waar. En het lijkt wel of u een marketingbureau heeft ingehuurd met de opdracht uw verhaal aan de man te brengen, maar het ontbreekt wel aan een duidelijke visie, concrete doelstellingen en vooral actieplannen. Veel clichés over transparantie, openheid en verbinding, werken aan, stimuleren van, we gaan het gesprek aan. De tijd van wegstijgen en vooruit-schuiven is voorbij, en daarom beperk ik mij tot een aantal punten, binnen de tijd. Eén, natuurbehoud: beter had u kunnen spreken over natuurherstel, want dan sluit ook aan bij de richtlijnen en de wet. Twee, stikstofruimte, om PAS-melders te legaliseren, zegt u. Ja, dit is toch een tikkeltje populistisch, want u weet net zo goed als ik wat de commissaris heeft gezegd: Uitkopen kan alleen maar worden toegekend aan natuurherstel, anders is het staatsteun. Letterlijk de tekst van de commissaris. Als u dat aandurft, ik feliciteer u, dan krijgt u de deksel en dan moet u alles terugbetalen. Dus eerst natuurherstel en dan, dat schrijft ook de wet voor. Drie, dan heeft u over de kritische depositiewaarden. Daarvan zegt u: ja, dat moet ook wel veranderen. Wetenschappelijk... Zorg nou eerst voor een wetenschappelijk verantwoord alternatief, dat is één. Twee, dan moet u naar Europa, want dat staat in de Europese richtlijnen. Dus, Europa moet het veranderen. Vervolgens moet het geïmplementeerd worden in nationale wetgeving en dan zijn we vijf tot zes jaar verder. Dus, vertel het eerlijke verhaal. Zeg niet tegen de boeren: we gaan het doen, terwijl u net zo goed weet als ik, zes jaar minstens. Dan de AERIUS discussie, en ik weet dat het iets is wat de VVD heeft ingebracht. Technische innovaties, lijkt alsof het een allesomvattende oplossing is, maar vertel ook weer gewoon het eerlijke verhaal. We weten: wetenschappelijk onderzoek, uitspraken van rechters, dat uw plannen op dit gebied niet haalbaar zijn. Wij zijn voor innovaties, maar niet alles omvattend. Lukt niet. En nou nog even terugkomen op het busvervoer. Ik let op de tijd. Busvervoer, voorzitter. We hebben hier in de Staten afgesproken dat we niet gaan bezuinigen, dus laten we dat wel overeind houden. En tenslotte, solide begroting, voorzitter, maar dat is gewoon wettelijk, toch? Hoeft niet op te schrijven, wettelijk verplicht dat we moeten zorgen voor een solide begroting. Maar, u strooit wel met geld en dat snap ik niet, want we hebben te maken in 2026 met €3,4 miljard wat gekort wordt op gemeenten en provincies. We hebben te maken met een OV-bureau tekort van € 9,8 miljoen, dus €4,9 miljoen voor Drenthe, maar u geeft wel geld uit. € 20 miljoen voor de komende tien jaar om vliegveld Eelde in stand te houden, en alle stikstof en CO2 krijgt u erbij. Voorzitter, volgens mij waren dat mijn punten en dan had ik beloofd om ook onze motie, toch, toe te lichten?

De voorzitter: Inderdaad, want u heeft nu nog... Ja, eigenlijk min twee seconden daarvoor. Ga uw gang.

De heer Pormes: O, ik dacht een minuut te krijgen.

De voorzitter: Ja, u krijgt een extra minuut, maar die heeft u al opgesoupeerd.

De heer Pormes: Oké, maar de motie spreekt voor zich. Het gaat over 175 jaar Grondwet. Ik zal het u zo meteen geven. Ik heb inmiddels ook instemming van een aantal andere partijen, voldoende meerderheid. En het is ook goed, voorzitter, want 175 jaar Grondwet, daar mogen we echt trots op zijn en dat mogen we best vieren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Pormes en best nog wel redelijk binnen de tijd, hoor. Ik geef de heer Loof van de Partij van de Arbeid het woord. Mogen wij mogen wij uw motie, want anders maakt die geen deel uit van de beraadslaging. Heer Pormes? Oké. Heer Loof, ga uw gang.

De heer Loof: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, dan ligt er na drie maanden hard werken een coalitieakkoord en mogen we ons voorbereiden op dit debat in PS. Hoe vlieg je dat dan aan zonder in algemeenheden, loftuitingen, of ingewikkelde reflecties op het afgelopen proces te vervallen? Gelukkig waren de formateurs voor mij aan het woord en die hebben dat deel voor hun rekening genomen. Dank daarvoor. Ik heb ervoor gekozen om namens onze fractie van de Partij van de Arbeid aan de hand van zes thema's duidelijk te maken waarom de PvdA met trots deel gaat nemen aan het nieuwe provinciebestuur. Zes thema's aan de hand waarvan onze sociaal-democratische uitgangspunten ten volle worden uitgelegd en alle zes, let wel, hebben ze een duidelijke plek gekregen in het coalitieakkoord. Het eerste thema is sterk en sociaal. We blijven vol doorgaan met een sterke sociale agenda in Drenthe. Iedereen doet ertoe en iedereen telt mee. Aandacht voor laaggeletterdheid, armoede, inclusiviteit. We zijn zeer vereerd ook dit onderwerp in onze portefeuille te gaan krijgen. Het tweede thema is woningbouw. We gaan volop aan de slag met betaalbare woningbouw, met een voor iedere gemeente acceptabel aantal sociale huurwoningen, en dat doen we in nauwe samenwerking met gemeenten en het Rijk. En ook dit onderwerp vliegen we aan vanuit onze portefeuille. Het derde thema: sterke kernen. We willen een sterk platteland, florerende kernen die beschikken over passende en voldoende voorzieningen. We gaan met inwoners samen op zoek naar de eigen kracht van kernen en dorpen. Vierde thema: duurzaamheid. Voor de huidige en onze toekomstige generaties is het noodzakelijk en urgent om door te gaan met verduurzaming, klimaatadaptatie en het klimaatbestendig maken van onze mooie provincie. Betaalbaarheid voor een ieder is daarbij een leidend principe. Het vijfde thema: ons landschap. Drenthe kent veel blikvangers, maar twee daarvan vallen in het bijzonder erg op. Dat zijn onze natuur en onze landbouw. We hebben afgesproken, beide hebben veel zorg en aandacht nodig. Perspectief voor de boeren is al genoemd. We pakken deze vraagstukken in samenhang, dus integraal en met elkaar op. Zesde en laatste thema, voorzitter: mobiliteit. Om Drenthe en haar inwoners goed te kunnen laten functioneren, is mobiliteit van groot belang. Wie daar niet zelf in kan voorzien, moet gebruik kunnen maken van een goed netwerk aan openbaar vervoer en daar investeren wij in de komende jaren. Dus geen geld over de balk smijten. Wij investeren daarin de komende jaren. Verdere verschraving, ik zou bijna willen zeggen: geacht demissionair kabinet, accepteren we niet.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg heeft een vraag voor de heer Loof. Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Ja, voorzitter, dank. Goed om te horen dat inclusiviteit in de portefeuille wordt opgepakt, want we lazen het niet terug in het akkoord. Met name toegankelijkheid misten wij wel een beetje, maar mijn vraag is de volgende: welke keuze die gemaakt is, doet pijn bij de PvdA?

De voorzitter: De heer Loof.

De heer Loof: Ja, die had ik even die zin aankomen, zeg maar. Nou, volgens mij geen enkele keuze. We hebben vooraf natuurlijk kennis genomen van het programma van de partij waarmee we aan tafel gingen en we hebben daar in onze afweging gemaakt vooraf van, zien we daar kansen toe of zien we die niet? We hebben natuurlijk te maken met twee voor ons bekende partijen: het CDA en de VVD, waarvan je ongeveer weet wat voor vlees je in de kuip hebt, en bij de BBB was dat voor een belangrijk deel niet het geval. Maar, wij lazen voor het overgrote deel, ook in hun programma, heel veel overeenkomsten als het gaat om het platteland, het samen doen met onze inwoners en verbeteren van onze provincie, heel veel aanknopingspunten om het daar met elkaar over eens te worden. Dat er een aantal zaken wat gingen brengen, dat was wel duidelijk. En dan gaat om stikstof, gaat om natuur, of om de wolf, dat dat zijn wel zaken waar we langer dan eventjes bij stilgestaan hebben. Wij zijn voor ons gevoel tot acceptabele formuleringen gekomen, ook op die thema's, dus echt pijn... Nee, we hebben het ook afgelopen zaterdag aan onze leden uitgelegd en het akkoord is met applaus ontvangen door onze leden, zijn er erg blij mee, dus in die zin denk ik dat wij volop door kunnen gaan.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg in tweede instantie.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter, u kent mijn partij als een partij die gewend is om af en toe eens een meloen te moeten doorslikken. Ik kan me niet voorstellen dat er nergens iets van, nou ja, pijn zou zitten. Dus mijn vraag is: als dat dus niet het geval is, zijn er dan wel genoeg scherpe keuzes al gemaakt?

De voorzitter: De heer Loof.

De heer Loof: Jazeker, maar ook het proces wat wij met elkaar hebben doorgemaakt, daar heeft u vanuit de formateurs vanmiddag uitgebreid verslag van gekregen. Ik ben echt wel eens met haren rechtovereind naar huis gereden dat ik de volgende dag denk van: o jee, wat gaat dit worden? Maar door elkaar weer op te zoeken, door met elkaar in gesprek te blijven, hebben we ook die meloenen, die soms kwamen opdoemen, toch weer een plek kunnen geven, zeg maar, en de kamer uit kunnen bonjouren. Ik ben de laatste om te erkennen dat het een 'smooth' proces is geweest. Het was best wel kauwen af en toe, geef ik absoluut toe.

De voorzitter: Dank. De heer Pormes heeft ook een vraag voor de heer Loof.

De heer Pormes: Dank u wel voorzitter. Ik ken de heer Loof als een heel reëel mens. Ik kan geen man en vrouw meer noemen, mens. Maar ik keek even naar onze gedeputeerde, die is ook blij, natuurlijk, omdat datgene wat hij vier jaar geleden in het collegeakkoord kreeg, namelijk sociale agenda, dat is overeind gebleven. Wij gaan u daarin steunen en misschien wel versterken. Maar, mijn vraag gaat met name over twee dingen: één wonen, heel belangrijk, maar we weten dat

Drenthe op slot is, dus ik had van u ook extra inzet verwacht om dat stikstof probleem op te lossen. Dat is vraag één, tweede vraag meteen achteraan: bent u nog steeds bereid, zoals wij dat ook vorige keer hebben besloten, om niet te bezuinigen op het openbaar vervoer?

De voorzitter. De heer Loof.

De heer Loof. Om met het laatste te beginnen: ja, heb ik net ook aangegeven. Dan ben ik de eerste vraag alweer kwijt. Oh ja, stikstof. Een aantal vraagstukken, zoals stikstof, woningbouw, daar kunnen we in Drenthe veel aan doen, maar niet alles. We zijn daarvoor voor een belangrijk deel ook afhankelijk van wat er in Den Haag, dan wel in Brussel, aan de orde is. Nou, we hebben sinds vorige week vrijdag natuurlijk een gegeven dat wij niet meer te maken hebben met een kabinet en wij vrezen met grote vreze dat daardoor een aantal belangrijke dossiers, dan wel langere tijd in de koelkast of in de ijskast terecht gaan komen, ofwel totaal over de kop gaan, waardoor het voor ons ook weer een hele andere situatie gaat worden. We hebben wel de intentie om daar met elkaar aan te blijven werken en ook samen met u daaraan te blijven werken, en ik ben ook heel blij met uw steun, onder andere voor de sociale agenda, want daarvoor hebben we u hartstikke nodig.

De voorzitter. De heer Pormes nog in tweede instantie.

De heer Pormes. Ja, dan is het gewoon heel simpel, voorzitter: bent u dan bereid om samen met ons, en mogelijk met anderen, om te kijken aan welke knoppen wij nog kunnen zitten om die stikstof te realiseren? Zonder te kijken naar Den Haag of Brussel, maar gewoon creatief kijken wat nog nodig is en kan zijn.

De voorzitter. De heer Loof.

De heer Loof. Waar wij kansen zien, heer Pormes, moeten wij ze pakken, ook in Drenthe zeker in Drenthe.

De voorzitter. Dank. De heer Zandvliet van de SP heeft een vraag voor de heer Loof.

De heer Zandvliet. Ja, dank u wel, voorzitter. Ik moet zeggen dat het verhaal van het doorslikken van meloen me aan het denken bracht. Waarschijnlijk was ik niet enige, want u geeft aan: op dit moment hebben we nog niet heel veel pijn ervaren als PvdA-fractie in dit gezelschap. Dat begrijp ik, want er is veel ruimte in coalitieakkoord, daar gaan wij straks natuurlijk ook wat over zeggen in onze inbreng, waarin we nog invulling met elkaar gaan vinden. In ons zelfde coalitieakkoord staat dat er na twee jaar een evaluatie komt om te kijken: waar staan we nu. U, als linker zijwiel aan dit toch wel centrumrechtse blok, vanaf mijn perspectief ziende, zal daar wel een uitdaging in krijgen, dat zien we allemaal. Daarbij is mijn vraag aan de PvdA-fractie: hoever wil de PvdA-fractie gaan in het beleid, wanneer we, en de meerderheid in deze Statenzaal toch wel rechtsaf zal gaan slaan? Wanneer gaat de PvdA-fractie dan wat doen als die pijn wel gevoeld wordt, van die meloen die dan nog doorgeslikt moet worden?

De voorzitter. De heer Loof.

De heer Loof. Laat ik voorop stellen: we zijn geen masochisten op zoek naar het pijnlijke verhaal. Wat voor ons van belang is, en dat is ook leidend geweest in de afgelopen drie maanden, dat is met elkaar in gesprek blijven en als er momenten opdoemen waarvan ik nu nog niet kan

overzien wanneer dat zover is, of op welk thema, dat wij toch een andere kant op moeten slaan... Ja, dan zien we dat op dat moment. Ik kan dat... Wij tekenen nu voor een akkoord voor vier jaar. Wij zijn hartstikke trots op onze portefeuille. Ik heb een aantal onderdelen er ook van genoemd. Wat ik nog niet eens genoemd heb, is dat wij ruimtelijke ordening ook in portefeuille hebben, waar wij heel veel touwtjes bij elkaar gaan brengen, of dat gaat om natuur, landschappen, wonen, et cetera. Daar gaan we onze stinkende best voor doen.

De voorzitter: De heer Zandvliet nog in tweede instantie. [De heer Loof spreekt] Sorry, heer Loof, wat zei u? Neem me niet kwalijk.

De heer Loof: En meer garanties kan ik op dit moment even niet geven.

De voorzitter: De heer Zandvliet nog in tweede instantie.

De heer Zandvliet: Ja, nee, een begrijpelijke bijdrage. We hebben allemaal geen glazen bol, we kunnen niet weten wat de toekomst brengt. We kunnen wel een rekensommetje maken als we kijken naar de verdeling qua zetels en de ideologie in deze zaal. En daarbij wil ik dan misschien een uitnodiging doen, hè, blijf ons opzoeken, de linkere partijen ook van de zaal, met een vergelijkbare ideologie, zodat we blijven zorgen dat het coalitieakkoord in de uitvoering sociaal blijft. Socialistisch blijft, en dat wil ik nu nog meegeven.

De voorzitter: De heer Loof.

De heer Loof: Dank u wel. De uitnodiging wordt met dank aanvaard en wij gaan elkaar spreken.

De voorzitter: Mevrouw Niessink van Forum voor Democratie.

Mevrouw Niessink: Dank u wel, voorzitter. Ja, even over het stukje wonen, want we hebben natuurlijk te maken met de Regio Deal dat er 13.000 woningen moeten komen en we lezen in het akkoord dat dit bij voorkeur het circulaire bouwproces zou moeten worden. Nou is dat in verhouding een heel duur proces, dus onze eerste vraag is: wie gaat dat dan betalen, die duurdere stijl van bouwen? Dan is de vraag, van die 13.000 woningen die gebouwd worden, wie krijgt dan voorrang? En wat we ook lezen is, in de ambitie voor elke Drent een thuis of een huis, maar wat is de definitie van Drent in het geval van, nou ja, de PvdA of de coalitie, want dat lezen we niet. Dus, daar graag toelichting op.

De voorzitter: De heer Loof.

De heer Loof: Dank u. Dank voor de vragen. Wat betreft circulair bouwen, het lijkt misschien nu duur, maar op het moment dat je het heel vaak gaat doen, wordt het een stuk goedkoper, en dat is ook de intentie, want daar hebben we best wel lang over gesproken met elkaar. De vraag is groot en dan zou je eigenlijk ook de meest goedkope oplossing willen zoeken om aan de vraag te voldoen, maar we hebben ook een aantal jaren geleden in dit huis en met elkaar afgesproken dat er een traject rondom verduurzaming van onze samenleving aan de orde is. Dat willen we niet stopzetten, daar willen we mee door en circulair bouwen is een essentieel onderdeel daarvan om te komen daar waar we willen zijn, als het gaat om klimaatbestendigheid, et cetera. Dat is mijn antwoord op de eerste vraag, de laatste vraag ging over de Drent, dacht ik, en de definitie van de Drent? Ja, het is ook een goeie vraag, want al bij de bijdrage van de heer Schuin-

der werd er al ingegaan op vraagstuk van migratie, is niet genoemd. We hebben het er wel uitvoerig met elkaar over gehad en we hebben ook met elkaar geconcludeerd dat wij daar overeenstemming over hebben met elkaar, in die zin dat wij als Drenthe, daar waar dat nodig is, gastvrij willen zijn voor de mensen die hier in dit land binnenkomen en dringend opvang nodig hebben. Daarbij realiseren we ons dat we als Drenthe een beperkte invloed hebben. Uiteraard wordt het in Den Haag voor een belangrijk deel bepaald. Nou, we hebben gezien hoe die discussie in Den Haag kan verlopen. Je zit nu eventjes zonder kabinet en wie weet wat dit dan vervolgens maar weer gaat opleveren. We hebben ook weloverwogen besloten om het niet op te nemen in het akkoord, omdat wij er niet als eerste overheidsorgaan over gaan. Maar, we hebben er wel over gesproken en we hebben daar met elkaar ook een overeenstemming in gevonden. En uw tweede vraag ging over woningbouw, dacht ik?

Mevrouw Niessink: Wie krijgt de voorrang, dat was eigenlijk de vraag. Wie de voorrang krijgt, de Drent, of de statushouder, of de veiligeland, vluchteling, noem maar op.

De heer Loof: Ja, wij huisvesten als provincie niet, natuurlijk. Als het gaat om sociale huurwoningen hebben corporaties daarvoor hun eigen toewijzingssystematiek. Vanuit de overheid, maar dat is maar de vraag in hoeverre dat nu het kabinet gevallen is, overeind blijft, is er een wet in de maak om heel veel groeperingen urgentie toe te kennen. Nou, daar moet de gemeente dan vervolgens iets weer mee, die moeten daar een huisvestingsverordening voor opstellen, zoals ik heb begrepen. Nou, dat is er allemaal nog niet en de vraag is ook of dat gaat komen, nu we op dit moment eventjes zonder een kabinet zitten, dus ik kan daar niet een volledig uitsluitel over geven.

De voorzitter: Dank beiden. De heer Omlo van JA21.

De heer Omlo: Dank u wel, voorzitter. Nou, ik ga het wel nog even op zoek naar wat pijntjes bij de PvdA. [Heer Loof buiten beeld: goed zo] Daar werd ik wel een beetje door getriggerd. Zou een pijntje kunnen zijn Eelde, GAE? In het coalitieakkoord staat heel duidelijk dat daar voorwaarden aan worden geschept, aan de investeringen, kunt u dat eens nader toelichten?

De heer Loof: Nou, dat was nou eigenlijk een van de punten die niet zoveel pijn opleverde. Als u kijkt naar ons eigen programma, staat er ongeveer hetzelfde in als wat er nu in het coalitieakkoord is komen te staan. Wij erkennen vliegveld Groningen Airport Eelde als essentiële infrastructuur voor het noorden van het land. Dat betekent dat je daardoor ook financiële verplichtingen aangaat, maar we hebben wel als voorwaarde gesteld dat de verduurzamingsopgave die ze zichzelf drie jaar geleden hebben gesteld, die moet wat ons betreft ook absoluut doorgaan en daar waren we eigenlijk heel snel over eens met elkaar. Dus, voor ons was het geen pijnpunt.

De voorzitter: Dank u wel, heer Loof. U vervolgt uw betoog.

De heer Loof: Ja, voorzitter, ik heb de zes thema's aangegeven op basis waarvan onze inzet kan worden geëvalueerd. Het zijn geen beloften, het zijn ambities en de enige belofte die we kunnen doen is dat we onze stinkende best ervoor gaan doen om het waar te maken. En tenslotte nog dit, voorzitter, het coalitieakkoord heet 'Samen bouwen we Drenthe'. Ons verkiezingsprogramma bestond uit negen hoofdstukken die allemaal begonnen met 'Samen bouwen aan ...' vul maar in, en dat maakt ook dat we ons verbonden voelen met dit akkoord en dat heel graag samen met alle Statenfracties en onze inwoners van Drenthe willen uitvoeren. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, heer Loof. Ik zie dat mevrouw Kleine Deters nog een vraag voor u heeft van D66. Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Ja, dank u wel, voorzitter. D66 had ook eigenlijk verwacht dat de Partij van de Arbeid wel iets zou aangeven over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen bollenteelt in Drenthe, daar we ook afgelopen vier jaar momenten van samenwerking met de Partij van de Arbeid hebben gehad over dit het vraagstuk. En gezien de schriftelijke vragen die we gisteren kregen, richt zich dat heel erg op opnieuw praten, praten, praten, terwijl, in onze overtuiging, 20 jaar praten door de overheid met bewoners, telers, alsof het probleem tussen hen ligt, D66 in de veronderstelling is als overheden hun verantwoordelijkheden pakken en keuzes maken, zowel voor telers als omwonenden, dat zij bij elkaar kunnen komen. Hoe zit de Partij van de Arbeid daar nu in? Afgezet even, in mijn beleving, naar de afgelopen vier jaar, dus dat zou ik toch wel heel graag willen horen van de Partij van de Arbeid.

De voorzitter: De heer Loof.

De heer Loof: Dank u, mevrouw Kleine Deters. Onze opstelling is in deze niet veranderd, waar het niet dat wij natuurlijk een constellatie zijn waarin we het met elkaar op een goede manier moeten hebben over hoe we de landbouw perspectief geven, hoe we de waterproblematiek, de bodemproblematiek met elkaar in verband brengen. Water en bodem zijn sturend, zijn leidend, dat hebben we ook vastgelegd in het akkoord. Dat is voor ons een belangrijk regie aspect en de bollenteelt zal in die discussie een rol spelen.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Ja, dank u wel. Dan toch nog even iets scherper voor mij. Dat zou betekenen, de heer Loof refereert inderdaad aan, nou terecht denk ik, de kaderrichtlijn Water en Bodem sturend. In de nieuwe periode krijgen we de Omgevingswet, dat we daar dan toch ook weer zullen spreken over bescherming spuitteeltvrije zones, dat dat ook zeker een thema voor de Partij van de Arbeid is, die van belang is om daar echt de beperking, en water en bodem sturend te laten zijn.

De voorzitter: De heer Loof.

De heer Loof: Het zal een belangrijk thema zijn en blijven, zeker.

De voorzitter: Dank u wel allebei. De heer Loof was aan het eind gekomen van zijn bijdrage. Er zijn geen interrupties meer, constateer ik, voor de heer Loof, dus geef ik het woord aan de heer Uppelschoten van de PVV-fractie.

De heer Uppelschoten: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik heb een aantal punten die ik wil noemen, maar eerst, de context van het bestuursakkoord is, volgens ons, heel erg gewijzigd. In Den Haag is waarschijnlijk in de toekomst veel meer mogelijk dan onder Rutte IV. Het is te verwachten dat de BBB ook in de Tweede Kamer een grote partij gaat worden, zoals ook te verwachten is dat andere partijen flink gaan inleveren. Als partijen elkaar niet uitsluiten, wie weet gaat zelfs de PVV dan meedoen. Hoe dan ook, ik denk dat veel onderwerpen, veel moeilijke onderwerpen die nu spelen, een heel ander perspectief gaan krijgen. Dus, dat betreft de discussies over minder instroom migranten, minder dwingende stikstofregels, minder zorgen over de CO2-reductie, minder haast met de energietransitie, minder dwingend herstel van de natuur, minder

aandacht voor biodiversiteit en mogelijk minder Natura 2000-gebieden. Dat is allemaal niet meegenomen in dit akkoord, want het kon niet, want iedereen is verrast door wat in Den Haag gebeurd is. Maar, het bestuursakkoord zoals het hier ligt, is niet dicht getimmerd en er wordt gezocht naar een open discussie met PS, dus die ruimte is er dan en dat vinden we heel goed. Na twee jaar wordt het bestuursakkoord weer tegen het licht gehouden. Het zou best kunnen zijn dat het misschien na één jaar al tegen het licht gehouden moet worden, omdat de werkelijkheid in Den Haag anders is dan de werkelijkheid die gebruikt is om dit te schrijven. Mevrouw de voorzitter, ik kom meestal in tijdnood en dan u bent u vrij streng, dus ik wil deze keer beginnen met de positieve punten, want ik denk, als ik met de negatieve punten begin, dan kom ik misschien aan de positieve punten niet meer toe. Wat goed! En verder wil ik opmerken over de meloen: ...

De voorzitter: Het is echt een nieuwe lente, een nieuw geluid, hè!

De heer Uppelschoten: Nou, over de meloen wil ik nog opmerken: meloenen slik je niet door, die eet je langzaam op en dan vallen ze meestal wel mee. Maar, de punten waar wij dan heel tevreden over zijn: uit het stuk kun je lezen dat het college alles wil doen met PS, maar vooral ook met de samenleving. GS wil een burgerberaad, dat vinden we fantastisch. De toon van het stuk is naar onze mening heel realistisch van aard, er wordt steeds gekeken naar wat mogelijk is. Met andere woorden, de realiteit is uitgangspunt en niet ambities. Twee: er wordt gestreefd naar zo groot mogelijke meerderheid voor besluiten van PS. Er wordt begonnen met startnotities, waarbij burgers en PS aan het begin van de beleidscyclus al een inbreng kunnen hebben. En er wordt ook vermeld: het zijn pas goede besluiten als verantwoord kan worden hoe de belangenafweging heeft plaatsgevonden en als ook rekening is gehouden met de wijsheid van minderheden. Nou, dat zijn hele mooie dingen die in een coalitieakkoord staan, dus daar zijn we ook heel blij mee. Wat zijn nog meer dingen waar wij verrast door zijn? We zijn verrast door de bescheidenheid van de BBB, dus we hebben wel de harde punten van de BBB teruggevonden, maar ze zijn bescheiden geweest met de dingen die zij in het coalitieakkoord hebben opgenomen. Dus, wat staat erin? Nou, dat zijn bekende dingen van de BBB: geen gedwongen verhuizingen, geen gedwongen sluitingen, geen uitbreiding van natuur en behoud van landbouwgrond, en het beheeren en bestrijden van de wolf. Nou, punten die wel bekend zijn, die staan erin. Heel goed, maar ze zijn bescheiden gebleven. Ze hebben niet het onderste uit de kan gehaald, dat hoort ook niet bij deze bestuursstijl, maar deze bestuursstijl is dat we verder gaan praten. Nou dan een aantal andere, nog wat kleinere dingen. Wij zijn natuurlijk heel blij als we lezen dat Groningen Airport Eelde de NEDAB-vergoeding krijgt van € 4,5 miljoen per jaar, en dat er voor tien jaar nou rust zal zijn om Groningen Airport Eelde de kans te geven de duurzame luchthaven te worden die wordt voorgesteld.

De voorzitter: Let u op uw tijd? Ja, ik moet het toch zeggen.

De heer Uppelschoten: Even nog sneller gaan. O, nou nog een paar opmerkingen over het openbaar vervoer. Openbaar vervoer is heel belangrijk, maar we zouden ook wat prikkelende suggesties verwacht hebben. Een prikkelende suggestie kan bijvoorbeeld zijn dat het openbaar vervoer in de regio voor ouderen gratis wordt. Als bussen toch rondrijden met zoveel mensen erin, zou je ook kunnen kijken of je dan het openbaar vervoer voor ouderen in de regio gratis maakt. We zijn heel blij, en dat is ook al genoemd over de woningen, dat er 13.000 woningen gebouwd worden. We zeggen dan toch maar voor de eigen bewoners en we zijn ontzettend blij dat dat idiote getal van 50.000 wat in Deltaplan voor het Noorden stond, dat dat van tafel is, omdat wij er niet voor zijn dat wij de huisvestingsproblemen van de Randstad te gaan oplossen.

De voorzitter: Komt u met uw allerlaatste zin, want u bent nu een minuut...

De heer Uppelschoten: Ik zal een allerlaatste opmerking maken. Tot slot, dan sla ik alles over. Het bestuursakkoord ademt volgens ons optimisme uit en de sfeer van 'we gaan het anders doen', 'we gaan het beter doen', we geven ruimte aan de inwoners en aan PS en brede welvaart is een fundament voor iedereen in dit bestuursakkoord. De zorg dat het echt anders gaat worden is niet weggenomen en we hopen van harte dat alle partijen, de coalitiepartijen, maar ook wij een oppositie, ervan doordrongen zijn dat anders moet, want de uitslag heeft een aantal dingen duidelijk gemaakt en wie weet wat de landelijke verkiezing nog meer gaat duidelijk maken. Maar, de sfeer van 'het moet anders dan hoe we bezig zijn geweest', die is heel duidelijk aanwezig en daar willen wij onze bijdrage aan leveren.

De voorzitter: Hartelijk dank, heer Uppelschoten en ik constateer dat u anderhalve minuut over uw tijd was, dus ik ga bij uw tweede termijn extra streng zijn. De heer Vianen van de VVD-fractie.

De heer Vianen: Nou, goed. Dank u wel, voorzitter. Drenthe, een pracht provincie om te wonen, te werken en te recreëren. Een provincie met een rijke geschiedenis, een provincie waarin we de mouwen oprollen en het vooral samen doen. Drenthe heeft zoveel moois te bieden en daarom is het van groot belang om met zorg en aandacht keuzes te maken om de kwaliteit van leven in Drenthe te behouden en te verbeteren. En dat, voorzitter, hebben we de afgelopen periode gedaan door goede gesprekken met elkaar te voeren in een goede sfeer, en het resultaat van deze gesprekken is het coalitieakkoord op hoofdlijnen, en het is ook echt een akkoord op hoofdlijnen. Het geeft richting, maar tegelijkertijd geeft ook ruimte om het samen met de inwoners, ondernemers en organisaties, en andere partijen in te vullen. En wat de VVD betreft, staan hier alle belangrijke punten in voor de verdere ontwikkeling van Drenthe. Als liberalen hechten wij veel waarde aan de vrijheid van het individu en de verantwoordelijkheid die hierbij hoort, en deze kernwaarden vinden wij dan ook goed terug in het akkoord. Ik noem er een aantal, bijvoorbeeld, als we het hebben over het inzetten op een goede economie en het versterken van binnensteden, zo creëren we namelijk mogelijkheden voor ondernemers en inwoners om vrij te ondernemen en hun ambities na te streven. Er wordt weer een economische koers opgesteld met partners en we zetten in op een gunstig vestigingsklimaat voor bedrijven. We zetten in op realistische oplossingen voor de agrarische sector, met een goed perspectief voor de sector en het platteland. En, voorzitter, nou ook een beetje actualiteit. Afgelopen weekend is iemand gebeterd door een wolf en we zien dat de wolf ook veel maatschappelijke onrust met zich meebrengt en daarom is de VVD ook blij dat we binnen de wet en regelgeving daaraan proberen te werken om een wolfvrije regio te worden. En het zou daarom ook goed zijn dat we na het reces op basis van de feiten een discussie in de Drentse Staten voeren over deze wolf. Maar, voorzitter, de VVD is ook blij met de stevige en levende lobby-agenda voor de speerpunten van Drenthe. Waar nodig in intensieve samenwerking met partners, daar waar de sterkste kracht zit. En net als de PvdA heeft ook de VVD een verkiezingsprogramma gehad, twee periodes geleden, met de naam 'Bouwen aan Drenthe' en ergens, voorzitter, circuleren ook nog wat foto's van Willemien Meeuwissen en mijzelf met een bouwhelm op, dus u kunt zich ook voorstellen dat de VVD erg blij is dat we in het akkoord ruimere mogelijkheden bieden om meer woningen te bouwen. En de inzet op een leefbaar platteland met werk, woningen, vervoer en bereikbare voorzieningen weerspiegelt onze toewijding aan het waarborgen van de vrijheid en kwaliteit voor leven voor iedereen in Drenthe. Geen lastenverzwaring voor de Drentse inwoners. De opcenten worden niet verhoogd en dat is heel belangrijk voor mensen waar de auto een belangrijk vervoersmiddel

voor is. Verbetering van het knooppunt Gieten en een stevige lobby voor betere treinverbindingen, en, onder enkele voorwaarden, blijven we Groningen Airport Eelde steunen, waar we ook erg blij mee zijn. Ik zie een interruptie aankomen, mevrouw de voorzitter.

De voorzitter. Mevrouw Van den Berg van de ChristenUnie.

Mevrouw Van den Berg: Ja, dank u, voorzitter. Voor één van de leden van de hunebedcoalitie een vraag over de hunebed highway, en mogelijk hebben we hier niet een meloen, maar ik denk ik moet het maar even vertalen een Drentse veldkei te pakken voor de VVD. Mijn vraag gaat over de N34, die had de VVD graag willen verdubbelen. Ik lees nu iets over de MER afwachten, maar de MER die we nu hebben uitgerold gaat over echt een beperkt aantal varianten met maar een hele kleine verdubbeling. Is dit de Drentse veldkei die de VVD heeft moeten slikken?

De voorzitter. De heer Vianen.

De heer Vianen: Nou, voorzitter, dank u wel. Het is een leuke retoriek, denk ik, een Drentse veldkei, maar ik denk niet dat die vlieger helemaal opgaat. Ik denk dat de VVD heeft gekeken naar wat voor deze periode realistisch is om uit te voeren. En als we kijken naar wat er allemaal op ons afkomt met het MER-onderzoek en met uiteindelijk de aanbesteding, onderzoeken, en alle mensen meenemen, denken wij dat dit voor nu het meest haalbaar is en dan zijn wij best bereid om op langere termijn te kijken wat nog meer mogelijk is, want het is geen geheim dat de VVD voor verdubbeling is van de N34. Maar, het is geen veldkei, voorzitter, wat ons betreft is dit voor nu het meest realistische scenario.

De voorzitter. Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Ja, voorzitter, realistisch, dat zou dan waarschijnlijk in de kosten zitten. Maar, je had natuurlijk ook als coalitie keuzes kunnen maken, bepaalde dingen niet meer doen ten goede van de N34 verdubbeling, ik denk even mee. Is die afweging gemaakt, vraag ik u, voorzitter.

De voorzitter. De heer Vianen.

De heer Vianen: Ja, voorzitter, ik denk dat er in een onderhandeling altijd afwegingen worden gemaakt, dus dat is evident. Maar, ik denk dat wij als VVD gewoon hebben gekeken, samen met de coalitiepartijen, wat is nu het meest realistische scenario voor de N34 in deze periode? Dus daar hebben we naar gekeken en dit is de uitkomst daarvan.

De voorzitter. De heer Zandvliet, SP-fractie.

De heer Zandvliet: Ja, dank u wel, voorzitter. Het prettige als iemand interrumpert is dat het je de tijd geeft eens rustig na te denken: wat heeft die beste heer gezegd van de VVD? En ik bleef even steken over geen lastenverzwaring en de liberale vrijheid om alles te kunnen en te willen. Kijk, op het moment dat we een kasboekje hebben, dan moeten we keuzes maken. Gratis bier bestaat niet, dat hoeft ik u, als het goed is, niet te vertellen, maar ik hoor een positief verhaal. Ik hoor over geen lastenverzwaring, maar waar wilt u dan wel dat allemaal van betalen? Want als we keuzes maken voor de een, is dat een consequentie voor de ander. Waar heeft de VVD nou een beetje geschraapt in het budget in zijn keuze om te zorgen dat, bijvoorbeeld, al die dingen op het economisch vlak kunnen?

De voorzitter. De heer Vianen.

De heer Vianen: Nou, voorzitter, geen lastenverzwaring betekent niet automatisch dat we helemaal geen geld hebben. Ik denk dat de formateur in het begin niet dit proces ook goed heeft uitgelegd, waarin ook werd gezegd dat de financiële vingeroefening is gedaan om te kijken 'zijn de beleidswensen die hier liggen en de ambitie die er zijn, passen die binnen de meerjarenbegroting, binnen de raming' en dat bleek te kunnen, maar we hebben nog niet alles per definitie op geld gezet. Dus, ik snap niet wat de heer Zandvliet daar dan precies mee bedoelt, want volgens mij gaat het prima zo.

De voorzitter. De heer Zandvliet.

De heer Zandvliet: Dan ga ik nog een kleine economische les erbij geven. U heeft het over onze begroting. Nou, die is op een gegeven moment op. We kunnen de sociale agenda pakken, een mooi voorbeeld over een goed iets aan dit stuk en we kunnen het hebben over, laten we zeggen, de woningbouw, waar we ook een verbindende rol doen. Als we deze twee dingen doen, moeten we kiezen: hoeveel doen van het een, hoeveel doen we van het ander? Daar heeft u een politieke invloed op gehad, daar zal ik dat ook hebben en dan zal de BBB dat ook hebben. Dus ik ben nu even aan het zoeken naar waar heeft de VVD nou een keuze gemaakt waar vanuit hun liberale gedachtegoed ten koste van iets anders? Bijvoorbeeld het OV. Heeft natuurlijk gezegd: nou, wij vinden het goed dat het OV zo blijft, daar gaan we niet investeren, zodat we wel kunnen investeren in, noemt u maar. Waar is uw politieke afweging geweest daarin?

De voorzitter. De heer Vianen.

De heer Vianen: Nou, voorzitter, dank u wel, want ik zal de heer Zandvliet verblijden met de economische les vanuit de VVD, want het geld moet eerst verdiend worden voordat het kan worden uitgegeven. En ook naar de keuzes die wij hebben gemaakt met dit akkoord, bijvoorbeeld het OV, wat de VVD betreft, is ook ontzettend belangrijk dat alle gebieden in Drenthe goed bereikbaar zijn, want ook deze mensen wil je goed betrekken bij de arbeidsmarkt. Je wil dat deze mensen goed de voorziening kunnen bereiken en dat is ook belangrijk voor de Drentse economie. Dus, wat ons betreft is dat geen uitruil of 'potato potahto' en moeten we ook nog kijken naar de middelen voor de beleidswensen die er zijn. Maar dat het kan, dat laat blijken. Dat de keuzes nog moeten worden gemaakt, dat hangt ook af van de plannen die worden gemaakt, die we hier met zijn allen samen maken. Dus ongetwijfeld zullen we dan degenen met elkaar kruisen, heer Zandvliet, over de begroting.

De voorzitter. Dank u wel. De heer Pormes van GroenLinks.

De heer Pormes: Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat een aantal zaken al aan de orde zijn geweest, maar ik heb nog één vraag over. Ik ken onze liberale vrienden die echt op hun kas letten en u wilt veel investeren, maar tegelijkertijd zegt u, in het programma: we gaan de opcenten bevroren. Dan neem ik aan, want opcenten bevroren betekent ook gewoon dat we minder inkomsten krijgen. Hoe wordt dat gedekt? Daar moet u ongetwijfeld iets voor ogen hebben.

De voorzitter. De heer Vianen.

De heer Vianen: Dank u wel, voorzitter. Kijk, zoals gezegd, er is een vingeroefening gedaan door ambtelijk apparaat om te kijken kunnen, kunnen alle beleidswensen worden uitgevoerd? Dat is denk ik één. Twee, dat is misschien ook wel technisch voor de mensen in de zaal die meekijken, maar er wordt ook gekeken naar de herverdeling van het Provinciefonds en wij hopen en wij lobbyen er ook voor dat dit goed uitpakt voor Drenthe. We hopen daarmee ook meer middelen vrij te spelen, zodat we die gericht kunnen investeren in de provincie Drenthe en wat ons betreft hoe daar de opcenten zeker niet voor omhoog.

De voorzitter: De heer Pormes nog in tweede instantie.

De heer Pormes: Ja, voorzitter, dat laatste begrijp ik niet, want juist het Provinciefonds, en dat weten we uit alle Kamerdebatten en ook wat de minister heeft gezegd: in 2026 wordt er gekort, en u hoopt nog steeds dat we meer krijgen? Ik kan die twee dingen niet aan elkaar koppelen.

De voorzitter: De heer Vianen.

De heer Vianen: Voorzitter, volgens mij moet daar nog een ei over worden gelegd in IPO-verband en komen de provincies op dat gebied er nog niet helemaal uit. Maar daar kijken we naar uit, omdat die verdeling hopelijk voor Drenthe gunstig uitpakt. En dan in 2026, het ravijnjaar waar de heer Pormes in mijn beleving op doelt, volgens mij moeten we daar ook gewoon goed naar kijken en lobbyen bij het nieuwe kabinet. Hopelijk, dat er ook weer oog is voor de regio en dat we ook moeten kijken dat naar hoe kunnen die begrotingen structureel gedekt worden, zodat ook de provincies, de decentrale overheden, dat geldt ook voor gemeenten, dat zij weer eigen investering kunnen doen en dat we niet vastzitten aan allerlei specifieke uitkeringen, maar dat wij zelf beschikken over voldoende middelen om keuzes te maken die passen bij de bij de inwoners van Drenthe.

De voorzitter: Mevrouw Kramer van Volt heeft ook een vraag.

Mevrouw Kramer: Ja, mevrouw de voorzitter, ik zou graag willen weten, want in het coalitieakkoord is ook al eerder genoemd, staat zo mooi dat we over twee jaar gaan evalueren hoe het is gegaan. Nou, ik begrijp ook een beetje uit alle toelichting dat we de komende jaren gewoon eigenlijk alles gaan blijven doen. Op basis waarvan gaan wij over twee jaar evalueren? Hebben we daar criteria voor? Gaan we misschien nieuwe verkiezingen houden? Hoe gaan we dat doen?

De voorzitter: De heer Vianen.

De heer Vianen: Voorzitter, dank u wel. Ik vind het een uitstekende vraag en volgens mij is dat ook echt wat het coalitieakkoord hier ademt, is dat we dat samen met elkaar gaan bepalen. Dus, volgens mij moeten we samen die criteria gaan bepalen om te kijken: waar moeten we dan evalueren... Excuus, en werkt dit voldoende voor ons? Dus, volgens mij is dat het antwoord op de vraag, dat we het samen gaan doen.

De voorzitter: Mevrouw Kramer.

Mevrouw Kramer: Ik kan me voorstellen dat... Ik vind het een hele mooie insteek, dat vooropgesteld, om het samen te gaan doen, maar ik zou toch wel iets meer willen weten van de heer Vianen, want wat is zijn eigen beeld hierbij?

De voorzitter. De heer Vianen.

De heer Vianen: Ja, voorzitter, wat voor de VVD echt ontzettend belangrijk is, is om te kijken of het beleid dat wij bedenken in dit huis, of dat ook echt werkt. Het werd al eerder geschetst, uiteindelijk begin je bij de keukentafel en ga je naar de tekentafel, en we willen toetsen of het beleid dat wij maken, of dat voor degenen op wie het direct impact heeft, dat ook voldoende werkt.

De voorzitter. Nee, in twee instanties. Neem me niet kwalijk. De heer Uppelschoten van de PVV.

De heer Uppelschoten: Ja, dank u wel, mevrouw de voorzitter. Het is precies goed toch, we hadden het net over de economie, om even een economisch lesje te geven. We gaan nu investeren en dat is iets anders dan geld en de exploitatie uitgeven. Als we over de N34 praten, lijkt het alsof we €40 miljoen tekortkomen, maar die € 40 miljoen is niet iets wat we in één klap uitgeven. U komt zelf uit de bouwwereld, grote projecten worden altijd gefinancierd, dus dan ga je geld lenen. Dus, ik neem aan dat de provincie ook geld leent voor een investering die wel 40 of 50 jaar meegaat en dan is het helemaal toch niet zo een groot probleem. Dus, wij zouden het fantastisch vinden als het nieuwe college toch de oorspronkelijke plannen wil hanteren en voor zo'n groot project gewoon geld leent, en dat is een klein bedrag om de exploitatie, die ieder jaar dan geldt. Want wij vinden het te gek voor woorden, eerst vanwege de veiligheid en het tweede dat de twee grootste steden van het noorden, Emmen en ... via een tweebaansweg met elkaar verbonden zijn. Het is krankzinnig als je dat aan de rest van het land vertelt en dat we dan moeilijk gaan zitten doen over dat er € 40 miljoen geleend moet worden om zo een investering mogelijk te maken. Het is een investering. Het is geen geld uitgeven.

De voorzitter. De heer Vianen. De heer Vianen.

De heer Vianen: Dank u wel, voorzitter, en dank aan de PVV voor de vraag. Kijk, in de bouwwereld is het inderdaad zo dat grote projecten, vaak hele grote projecten. die worden ook gefaseerd in verschillende fases en volgens mij is dit nu de eerste fase die wij ook realistisch uit kunnen voeren binnen deze termijn. Daarnaast ben ik het met u eens dat we het beste dan zouden kunnen zoeken op welke manier mogelijk is om mogelijk de rest te verdubbelen, maar zover zijn we in onze beleving nog niet. Volgens mij moeten we nu eerst vasthouden aan wat realistisch is en uitvoerbaar is in deze fase, en dat is wat ons betreft wat er nu in het akkoord staat.

De voorzitter. Heer Uppelschoten in het tweede termijn, kort.

De heer Uppelschoten: U komt uit de bouwwereld. Het lijkt net alsof we een gebouw neerzetten gaan van tien verdiepingen, maar zet er dan eerst even vijf verdiepingen op en naderhand komen die volgende vijf wel. Ik denk dat het een hele dure oplossing wordt om eerst een stukje te verdubbelen en daarna misschien de hele weg. Maar goed, u weet uit de bouwwereld, dat je volgens mij dingen niet zo doet.

De voorzitter. Dank u wel, heer Uppelschoten. Dit was geen vraag. De heer Omlo.

De heer Omlo: Dank u wel, voorzitter. Ik mis toch één woord in dit akkoord en dat is kernenergie. Waar is dat blijven hangen?

De voorzitter. De heer Vianen.

De heer Vianen: Ja, voorzitter, dan kunnen we natuurlijk het hele akkoord wel doorpluizen en misschien nog wel veel meer woorden vinden die er niet in staan. Goed, het is er natuurlijk wel overgegaan, want volgens de VVD is het ook wel een onderdeel uiteindelijk van de energiemix, maar we merken ook dat, voor bijvoorbeeld het bouwen van een grote kernreactor, daar komt de provincie Drenthe op dit moment ook gewoon niet voor in aanmerking. Dus, wat we hebben gekeken is... We hebben coalitiepartij wel gezegd dat we open staan voor alle nieuwe vormen van energie, om te kijken wat dat dan zou kunnen betekenen Voor Drenthe: is het mogelijk, is het haalbaar, is het betaalbaar, de uitgangspunten waarvoor wij staan. Dus, we hebben het op die manier opgenomen dat we onze blik openhouden, kijken naar alle vormen van nieuwe energie die mogelijk in de energiemix van Drenthe, passen.

De voorzitter: De heer Omlo.

De heer Omlo: Maar, ik concludeer toch dat er van die vier partijen toch drie partijen voor kern-energie staan, maar het wordt niet genoemd. Gemiste kans, stel ik dan.

De voorzitter: De heer Vianen vervolgt zijn betoog, want er is geen vraag gesteld. Ga uw gang.

De heer Vianen: Dank u wel, voorzitter. Even kijken, waar was ik gebleven. Als we het toch over energie hebben, we zijn ook blij met een haalbare en betaalbare energietransitie met draagvlak en ruimte voor nieuwe oplossingen, maar ook kijken naar onze koplopersrol op het gebied van waterstof, bijvoorbeeld in noordelijk verband, want daar zijn wij ook best heel trots op. Voorzitter, er is ook ruimte voor vertier in Drenthe, want er moet natuurlijk wat te beleven zijn en we zetten daarom in op een bruisend Drenthe met sport, cultuur en recreatievoorzieningen. Daarbij is het belangrijk dat ook de natuurgebieden toegankelijk blijven voor de Drentse inwoners. Voorzitter, excuus, er komen een hoop uitdagingen op de provincie af, denk aan de energietransitie, woningtekort, bereikbaarheid, economische ontwikkelingen en dit vraagt ook om duidelijke keuzes van het nieuwe college.

De voorzitter: De heer Schoenmaker heeft een vraag voor u.

De heer Schoenmaker: Dank u wel, voorzitter. Ja, ik wachtte eigenlijk net even in het rijtje. Ik ben enthousiast over sport, voorzieningen, et cetera. Nou, we zijn natuurlijk beide voorvechter geweest voor een tunnelijsbaan, overdekt, daar hebben we het nodige voor getuigd. Nu las ik op pagina 41, boven regionale sportvoorzieningen met een heel mooi verhaal daarbij, wat daar exact binnen zou passen. Is dat uw hand die hier terug te zien is in dit akkoord, en dan ook gereleerd aan deze tunnelijsbaan?

De voorzitter: De heer Vianen.

De heer Vianen: Nou, voorzitter, dank u wel. Het is het is natuurlijk geen geheim dat we samen initiatiefnemers zijn geweest van de motie om een onderzoek uit te laten voeren naar de mogelijkheid van een kunstijsbaan in Drenthe, in de tunnel variant die u noemt. We hebben bewust zo neergezet dat natuurlijk ook meerdere zaken in Drenthe zouden kunnen spelen en wat wij trachten te doen is dat we daar met de open blik naar kijken. Volgens mij ligt er nu een nou een quick scan om te kijken of een ijsbaan realistisch is in Drenthe. En dan is het wat ons betreft nu, dat proberen ook in het coalitieakkoord zo te vatten, dat het college dan vervolgens aan zet is om te komen met een voorstel.

De voorzitter: De heer Schoenmaker.

De heer Schoenmaker: Dan is mijn volgende vraag eigenlijk... Dus, ik hoor eigenlijk dat het is zeker wel mogelijk. Ik weet ook niet hoe dat binnen de coalitie gedragen werd, dat daar alleen stond of dat het breder was. Maar, ik lees ook de zin: een laatste steuntje in de rug, en steuntjes in de rug zijn wat mij betreft redelijk vrij interpretabel, waar moeten we dan aan denken? Houdt dat in dat als een gemeente meefinanciert, dat de provincie dat laatste steuntje in de rug wil bieden, is daar over nagedacht? Ik neem aan dat jullie daarover gehad hebben.

De voorzitter: De heer Vianen.

De heer Vianen: Nou, voorzitter, mijn interpretatie, hoe ik het uitleg is dat we vooral willen kijken naar die duurzame exploitatie. Die is voor ons belangrijk en wat de VVD betreft, is daar het laatste zet je ook in de rug voor bedoeld. Dus, zo leg ik hem uit.

De voorzitter: De heer Uppelschoten heeft nog een vraag voor de heer Vianen.

De heer Uppelschoten: Ja, goed. U bent vertegenwoordiger van het bestuursakkoord, dus u kan het dan in algemene zin zeggen. Je kunt lezen, want het staat dan vaak vermeld: eigenlijk is natuurherstel nog steeds fundament voor dit bestuursakkoord. Er wordt ook in gezegd dat het Natuurakkoord van 2013 uitgevoerd moeten worden en gerespecteerd. Maar, de vraag is dan: dat akkoord van 2013 is ook het begin geweest, ik zou bijna zeggen, van alle ellende die we nu hebben, namelijk dat de natuur hersteld moet worden en uiteindelijk ook zelfs van de stikstofproblematiek. Maar, jullie schrijven dat nu wel in het bestuursakkoord dat het Natuurakkoord van 2013 gerespecteerd moet worden of uitgevoerd moet worden, en dat natuurherstel nog steeds een fundament is. Dan denk ik: botst dat niet? En ik vraag het aan u, maar goed, ik vraag het eigenlijk aan u als vertegenwoordiger van het bestuursakkoord: klopt dit wel?

De voorzitter: Via de voorzitter, heer Uppelschoten. Dank u wel beleefd. Heer Vianen.

De heer Vianen: Ja, voorzitter, dank je wel en het is ook leuk dat de PVV de interrupties aan de VVD opmaakt trouwens, dank u wel daarvoor. Maar, ik ben ervan overtuigd dat dat niet botst, voorzitter, want wat er exact in het coalitieakkoord staat, is dat we de afspraken uit het Natuurpact 2013 uitvoeren. En Natuurpact is een programma waarin we afspraken met elkaar hebben gemaakt, die voeren we uit en dat heeft niks te maken met uiteindelijk de stikstofellende, want volgens mij gaat dat specifiek om Natura 2000-gebieden. En wat u dan ook heeft kunnen lezen in het coalitieakkoord, is dat wij niet willen dat de Natura 2000-gebieden worden uitgebreid, dus volgens mij botst het niet en kunnen we elkaar daar best in vinden. We doen het samen.

De voorzitter: Tweede instantie, heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Nou, ik ben blij dat er ook in staat dat de Natura 2000-gebieden niet worden uitgebreid. Ik zou blij zijn geweest... Kunnen we niet onderzoeken dat ze minder worden? Dat is één. Maar het Natuurpact is ook de start geweest voor alle aandacht voor de natuur en het herstellen van natuur. Dat is ook een consequentie daarvan. En hebben jullie dat wel gerealiseerd toen je dat opschreef, dat dit de consequentie is?

De voorzitter: Heer Vianen.

De heer Vianen: Nou, voorzitter, dank u wel. Nou, nee, dan herinner ik mij... We hebben de gesprekken toch op een andere manier gevoerd. Er zitten gewoon afspraken in Natuurpact 2013 en die komen wij gewoon na. Die leven wij na. Wat ons betreft proberen wij zo goed mogelijk te kijken hoe wij juist kunnen voorkomen dat we weer in zo een nieuwe situatie terechtkomen, en dat doen we bijvoorbeeld door nu al in het coalitieakkoord op te nemen dat wij in Natura 2000-gebieden niet gaan uitbreiden. En daar zetten we ons ook echt voor in, want wij willen ook de natuur best herstellen, daar staan wij ook positief tegenover, maar we willen ook tegelijkertijd dat de provincie, het land, niet op slot gaat en daarom is het belangrijk dat we dit op deze manier uitvoeren.

De voorzitter: Dank u wel. Statenlid Zuiker van de Partij voor de Dieren.

Statenlid Zuiker: Dank u wel, voorzitter. Ik schrik er een beetje van dat ... Heer Vianen het een beetje voorstelt van de... Statenlid Vianen, inderdaad. Ik maak me ook wel eens... Ja, het is wenen. Ik schrik ervan dat hij het uitlegt als dat we houden ons aan het Natuurpact 2013, want wij hebben ook de Wet stikstofreductie en natuurherstel. Daar staat in dat we in 2025 40% van de stikstofgevoelige natuur moeten hebben verbeterd. U houdt zich, staat in het coalitieakkoord, aan de wettelijke voorschriften, aan de wet. Dus, u houdt zich ook daaraan, dat wil ik heel graag horen van Statenlid Vianen.

De voorzitter: De heer Vianen.

De heer Vianen: Dank u wel, voorzitter. Kijk, volgens mij hebben wij in het akkoord overal terug laten komen, waar dan ook, dat wij ons aan de geldende wet en regelgeving houden.

Statenlid Zuiker: Even ter samenvatting: dus, de coalitie houdt zich aan de Wet stikstofreductie en natuurherstel, en dat artikel waarin staat dat in 2025 40% van de stikstofgevoelige natuur moet worden hersteld. Fijn dat ik dat nu duidelijk heb.

De voorzitter: Dit was geen vraag, mevrouw Kleine Deters van de D66 fractie.

Mevrouw Kleine Deters: Ja, voorzitter, dank u wel. Ik ben toch wel getriggerd, voorzitter, zou bijna zeggen, de collega liberale partij die ook voor ondernemers in de bres springt. Ondernemers willen ondernemen, ze willen ruimte, ook in stikstof. Voorzitter, D66 zou dan ook graag van de VVD willen horen hoe zij willen bijdragen aan de oplossing voor dat vraagstuk, want het gaat om zoeken naar oplossingen. Ik merk dat de heer Vianen veel voorleest uit dat wat ik ook gelezen heb, maar daar heb ik het antwoord niet in kunnen lezen. Dus ik zou graag daar het antwoord op willen, voorzitter.

De voorzitter: De heer Vianen.

De heer Vianen: Nou, voorzitter, dank u wel. Als u tussen de regels doorleest, dan vindt u het antwoord natuurlijk wel. Kijk, waar wij op inzetten als VVD, een van de dingen uit het akkoord bijvoorbeeld, is dat wij willen kijken naar het vinden van een alternatief voor de kritische depositiewaarden, want u leest ook in dat stukje over de kritische depositiewaarden dat het eigenlijk verlamrend werkt voor alle sectoren in de provincie Drenthe. Dus, als wij een alternatief weten te vinden in de provincie Drenthe, in samenwerking met het Rijk, dat houdbaar is, dan is het vol-

gens ons veel meer mogelijk om vergunningverlening weer te verstrekken. Dat is voor de langere termijn. Op korte termijn proberen wij te kijken of extern salderen bijvoorbeeld mogelijk is. Nou, dat schijnt misschien wat ingewikkeld te zijn, maar we willen toch verkennen of dat de moeite waard is om te onderzoeken. We hebben net schriftelijke vragen ingediend, waar ook antwoord op gevonden is inmiddels, geformuleerd, moet ik zeggen. En op die manier hopen wij op korte termijn weer ruimte te creëren voor ondernemers, maar ook voor de PAS-melders.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters in tweede instantie.

Mevrouw Kleine Deters: Ja, voorzitter, dan probeer ik toch maar even te concluderen dat op lange termijn, daar moeten dan ondernemers wachten op jaren discussie over de uitkomst van mogelijk een alternatief voor de kritische depositiewaarde en het extern salderen is nog lang geen optie. Dat betekent dus dat voor de VVD de ondernemers mee op slot staan.

De voorzitter: De heer Vianen.

De heer Vianen: Nou, voorzitter, dank u wel. Kijk, er worden mij hier wat woorden in de mond gelegd, dat dat gebeurde net eigenlijk ook al een beetje en had ik geen tijd meer om daarop te reageren. Kijk, waar wij op inzetten is juist proberen die ondernemers te helpen. Dus, niet alleen nieuwe ondernemers die willen vestigen of willen uitbreiden, maar ook de PAS-melders. We willen helpen dat er een oplossing komt. En wat ons betreft is stikstof een van die drukfactoren waar we naar moeten kijken: hoe kun je dat reduceren op een goede manier? Maar er zijn meerdere punten, mevrouw de voorzitter, waar we ook naar kunnen kijken. U heeft ook in de NDA's kunnen lezen bijvoorbeeld dat verdroging een groot probleem is of dat het conflict tussen habitattypen een probleem is. En als wij dit soort zaken weten te adresseren bij de juiste mensen, de juiste instanties, hopen wij dat er toch een alternatief wordt gevonden voor manier waarop vergunningen nu verstrekt worden. En daarbij denken wij toch als fractie, dan moet ik expliciet zeggen als fractie, dat extern salderen toch zeker wel mogelijk is. Alleen dat vraagt aan het college van Gedeputeerde Staten misschien een beetje lef, maar het vraagt om het aanpassen van een beleidsregel.

De voorzitter: De heer Vianen vervolgt zijn betoog.

De heer Vianen: Ja, voorzitter, dank u wel. Ik was er bijna, want wat de VVD betreft ligt hier een prima coalitieakkoord dat goed is voor Drenthe. Een akkoord waar we zoveel mogelijk uitgaan van wat er wel kan en waar we niet alles dicht regelen. Wij hebben vertrouwen in de samenwerking met de coalitiepartners, maar ook in de samenwerking met de andere partijen en natuurlijk in de samenwerking met de inwoners, ondernemers en organisaties in Drenthe. Want, voorzitter, samen bouwen wij Drenthe. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, heer Vianen. Tussendoor, ik stel voor dat we na de bijdrage van de heer Van Dekken, dus dat is na mevrouw Van den Berg, even schorsen voor een kwartiertje, want dan zijn we halverwege. Mevrouw Van den Berg van de ChristenUnie krijgt het woord. Ga uw gang.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter, vanochtend ging de wekker al vroeg op de slaapkamer van mijn dochter. Ik liep naar binnen om haar een goedemorgen te wensen en vroeg haar of ze uit bed kwam. Ze zei: ik sluimer nog even, en ze drukte de snooze knop van haar wekker in en draaide zich nog even lekker om. Nog even de ogen sluiten voor alle drukte van de dag die op

haar wachtte. Gelukkig weet ik dat ze altijd na een volgende herinnering wel haar bed uitgaat, de gordijnen open doet, zich klaarmaakt en vol energie aan de slag gaat. Voorzitter, bij de voorbereiding van dit debat moest ik hier aan denken en dat licht ik zo graag toe. Een coalitieakkoord moet richting geven en houvast bieden, ook bij nieuwe ontwikkelingen en die kunnen er zomaar zijn. Dat hebben we ook in de afgelopen periode gezien, bijvoorbeeld met de coronacrisis en de oorlog in Oekraïne en nu ook alweer met de val van het kabinet. Daarnaast zijn er ook een heel aantal belangrijke en ingewikkelde uitdagingen die we al kennen, bijvoorbeeld als het gaat om de hervorming van de landbouw, het voorzieningenniveau in onze provincie, de woningmarkt, de opvang van vluchtelingen en ga zo maar door. En dan is het belangrijk om ook de juiste stippen op de horizon te zetten in een akkoord en daarover hebben wij wat zorgen. Bij het lezen van dit akkoord bekwam de ChristenUnie-fractie het gevoel dat de snooze knop ingedrukt is door het nieuwe college. Het akkoord dat voorligt schetst best een mooi beeld van Drenthe, maar belangrijke keuzes worden niet gemaakt. Zo lezen we veel woorden als onderzoek, agenda's, intenties, en ook ligt er nog geen financiële onderbouwing. 'Ruimte als leidraad', lezen we, maar wat is dan de richting voor de keuzes die daarin gemaakt moeten worden? De ChristenUnie heeft met haar verkiezingslogan 'Ruimte voor elkaar', daarin duidelijk de focus gelegd op de samenleving. Welke focus kiest deze coalitie? We krijgen ook niet scherp wat de analyse is van deze coalitie. Welke problemen willen ze aanpakken en welke extra dingen gaat het nieuwe college hiervoor doen? Welke plus komt er op het huidige beleid en wat wordt er niet meer gedaan? Wordt er ook over provinciegrenzen heen gekeken? Het woord 'bouwen' in de titel lijkt aan te geven dat er van alles in beweging gaat komen, maar we zien veel boeren en burger, maar weinig beweging. Wat gaat er nu zo anders, vroeg mijn fractie zich af bij het lezen. Zo is de landbouwparagraaf een weinig ambitieuze paragraaf waarin wij richting missen. Wil het college toe naar een transitie van de landbouw naar kringlooplandbouw of vooral inzetten op innovatie en hopen op aanpassing van de regels, met alle risico's van dien? En het onderwerp migratie komt, zoals ik al zei, niet voor in het akkoord. De ogen nog maar even dicht voor dit ingewikkelde thema? Of betekent dit dat de coalitie niets gaat doen op dit punt? Ook expliciete aandacht voor mensen met een beperking missen we, en waar wij bijvoorbeeld ronduit te leurgesteld over zijn, is de paragraaf over het openbaar vervoer. De nieuwe coalitie wil alleen verdere verschraving tegengaan van het busvervoer. Waarom niet investeren in het openbaar vervoer, zoals onder andere het programma van de BBB aangeeft? Het is immers een voorwaarde voor de leefbaarheid, zoals het akkoord schrijft. Al deze vragen en open einden doen bij ons wel de vraag rijzen of dit akkoord op hoofdlijnen voldoende richting en ambitie biedt. Maar, u kent de ChristenUnie, voorzitter, als een hoopvolle partij en we willen dan ook nog wel iets van geduld hebben met deze coalitie, omdat we weten dat het met een hagelnieuwe partij ook echt wel een uitdaging is om nieuwe keuzes te maken op al die onderwerpen. Mijn fractie hoopt daarom ook dat er slechts een snooze knop is ingedrukt en dat het college na vandaag uit bed stapt, de gordijnen met een flinke zwaai opendoet en snel aan de slag gaat met het goede voor Drenthe, en daar werken wij graag aan mee. Denk bijvoorbeeld aan de plannen voor de Nedersaksenlijn, en de aanpak van criminaliteit en ondermijning. Het akkoord zegt ook een aantal zaken over de bestuursstijl die dit college wil hanteren en één punt wil mijn fractie er graag uitlichten en onderstrepen, er staat: Wij willen verbinden, gaan onrust en polarisatie tegen. Dat is een hele belangrijke, waar wij blij mee zijn en graag aan meedoen. Dit vraagt wel wat, namelijk niet altijd meepraten met inwoners en soms ook over je eigen schaduw heen stappen, zeg ik ook tegen mijzelf, en dat vraagt om leiderschap. Zijn de partijen hierop aanspreekbaar, vraag ik via de voorzitter. Tot slot, voorzitter, er is nog één ding waar mijn fractie bij stil wil staan: de ChristenUnie is vanaf nu geen onderdeel meer van de coalitie. De afgelopen acht jaren heeft de ChristenUnie dat met veel inzet gedaan. Ik wil dit moment dan ook gebruiken om ChristenUnie

gedeputeerde Tjisse Stelpstra van harte te bedanken voor zijn inzet afgelopen acht jaar, als gedeputeerde en daarvoor ook als Statenlid. Je hebt je geloof een stem gegeven de afgelopen jaren en dat ook niet alleen, je hebt het ook omgezet in daadkracht, onder andere op het gebied van energie en gaswinning. Ook dank aan Nelleke Vedelaar, Hans Kuipers en Henk Brink vanaf deze plek. We gaan jullie missen en we wensen jullie veel succes met de volgende stappen in jullie leven. Het nieuwe college wens ik vanaf deze plek alvast Gods zegen toe bij jullie mooie werk. Wij kijken uit naar een samenleving waarin er ruimte is voor elkaar. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van den Berg. U was over uw spreektijd heen. Ik heb u even laten uitspreken, maar wilt u daaraan denken in uw tweede termijn? Dank u wel. De heer Van Dekken tot slot, voor de schorsing, van de CDA-fractie. Heer Van Dekken, ga uw gang.

De heer Van Dekken: Voorzitter, dank u wel. Ik ben nog even onder de indruk van de woorden van Statenlid, en mevrouw, en kameraad Bernadette van den Berg. Dank, voorzitter. Samen bouwen we Drenthe. Op 4 februari van dit jaar tekenden wij als christendemocraten op het congres van ons, met hart en ziel voor het befaamde document, voor heel Nederland en vandaag tekenen wij dat met heel veel trots voor heel Drenthe. Wij hebben inderdaad drie belangrijke thema's: elke regio telt voor ons, we willen bereikbaar zijn in Noord-Nederland en we willen er vooral zijn voor mensen die in een vitaal platteland rekenen op een betrouwbare overheid. Voorzitter, de verwachting is hoog en dat is gegeven de verkiezingsuitslag ook wel te begrijpen. We hebben een intensief, maar boeiend formatieproces achter ons liggen en ik dank alle collega's, die soms scherp op de inhoud, maar steeds positief waren in de intentie om verbindend te blijven. In het bijzonder dank aan de formateurs, Johan Goeds en Roelie, maar ook zeker de voortreffelijke ambtelijke ondersteuning... Johan Baltés en Roelie Goettsch. Een beetje jammer, hè. Ja, maar desalniettemin hartelijk bedankt. Ja, we zijn natuurlijk hartstikke blij als CDA ten opzichte ook van dit akkoord, omdat wij als verbindende middenpartij rondom een aantal belangrijke thema's belangrijke inbreng kunnen leveren. Ik denk aan de uitwerking van ons landelijk programma voor heel Nederland, waarin inderdaad het grote belang van de regio wordt genoemd en ondanks de val van een kabinet staan we voor het stevig positioneren van het platteland. Daar waren en zijn we van als CDA, en voor het CDA Drenthe is dat meer dan een vitaal platteland, haar voorzieningen, maar het gaat dan ook om balans vinden tussen natuurdoelen en landbouwdoelen. En bovenal voor de belangrijke waarde: het naoberschap, dat ligt als een hunebed in verbinding, robuust in gewicht en aanwezigheid en het is wel leuk om hier te noemen dat dat woord hunebedcoalitie een beetje van onze pen komt. Daar hoort een optimale bereikbaarheid bij voor Noord-Nederland en Drenthe in het bijzonder, daarom nog meer inzet om Drenthe per spoor, weg, water, lucht, maar ook via onze vitale infrastructuur te versterken. We moeten de problemen van een overbelast elektriciteitsnet oplossen en meer, bij voorkeur, duurzame energie kunnen transporteren. Ik ben blij dat we als CDA vanuit de portefeuille mobiliteit, verkeer, openbaar vervoer en zeker ook in relatie tot de energie- en klimaatdoelen die we daarbij stellen, onze verantwoordelijkheid mogen nemen. Voorzitter, een belangrijk punt is om nog zichtbaarder en bereikbaarder te worden in de bestuurlijke samenwerking. Dat is erg van belang, dat er aanspreekpunten vanuit het college van GS zullen komen in de rol van contactgedeputeerden, doet ons ook daarom goed. Die suggestie hadden wij als CDA ook al in petto voor de verkenners, en het is goed om te zien dat dat principiële punt van anders zichtbaar zijn als bestuur dus ook is erkend. De politiek moet, het is al een paar keer hier vanmiddag eerder genoemd, weer van tekentafel terug naar de keukentafel en daarom moeten we ook meer werk maken van burgerparticipatie. Daarom ook voorzitter, wordt lid van een politieke partij of beweging, zo zou ik willen oproepen, blijf niet zeurend of drammend langs de zijlijn staan dat er

niets van deugt. Neem zoals een groot aantal nieuwe collega's hier in dit parlement uw verantwoordelijkheid, heb geen grote mond, maar een constructieve houding en ga voor haalbare doelen. In dat opzicht mis ik mijn vriend Stijn daar van de BBB fractie vandaag. Ja, jammer dat hij er niet is, want ze zitten daar. We gaan het met z'n allen doen en wij zullen ons als CDA blijven inzetten voor de constructieve samenwerking en verbinden, zoals we dat ook tijdens het formatieproces hebben gedaan, om polarisatie te voorkomen. We gaan samen wat voor Drenthe en de Drenten betekenen. Dit coalitieakkoord is een prima vertrekpunt voor de komende periode. Samen bouwen aan Drenthe en mijn excuus voor de lichte tijdsoverschrijding.

De voorzitter: Nou, dat is een hele lichte tijdsoverschrijding. Nou zie ik dat er allemaal dingen uitgedeeld gaan worden, maar we gaan even schorsen, stel ik me zo voor. Dus, mag ik voorstellen om tot 15:25 te schorsen, dan komen we dan weer terug en dan gaan we dan verder met het debat. Dank u wel, ik schors de vergadering tot 15:25. Dank u wel, heer Van Dekken, voor uw inbreng.

De voorzitter: Beste Statenleden, dierbare gasten op de publieke tribune, we gaan voorzichtig weer beginnen. Wilt u rustig aan weer gaan zitten. Eens even kijken of dat gaat lukken. Ik heropen de vergadering. Ik heropen de vergadering. We zijn allemaal terug van de schorsing. Ja, het gaat helemaal goed komen. De heer Zandvliet staat al op zijn plek. Even zien wie we allemaal nog missen. Mag ik vragen om rust en stilte in de zaal, want dan kan de heer Zandvliet beginnen met zijn bijdrage aan dit debat over het collegeprogramma 2023-2027. En de heer Zandvliet is de achtste spreker en hij gaat een bijdrage leveren namens de SP-fractie. Ik geef het woord aan de heer Zandvliet.

De heer Zandvliet: Dank u wel voorzitter. En nu ook de heer Jumelet zit, kunnen we eindelijk beginnen. Dat is echt prettig. Voorzitter, voor ons ligt de bespreking van het nieuwe collegeakkoord en daarbij de voorgedragen gedeputeerden. Het was nogal een bevalling, althans zo leek het. De angst voor een dichtgeslagen akkoord door een lange onderhandeling was na twee pagina's lezen eigenlijk al voorbij. Dit akkoord heeft nog veel open einden, wat toch lichtelijk verbazend is. Regelmatig lezen we terug dat 'we' nog beslissen of 'we' nog een visie gaan maken. Mijn verwachting was dat tijdens het proces dit al gedaan was. Deze 'we' maakt ook nieuwsgierig naar wie is 'we'. Is de inwoner 'we'? Zijn de coalitiepartijen 'we' of zijn wij allemaal 'we'? Want als het iedereen is, dan is het dus van niemand. In het stuk 'Drenthe over tien jaar' spreken we over gelijke kansen voor iedere Drent. Iets dat wij als SP graag zien. Maar gelijke kansen betekent ook dat we ongelijke keuzes moeten maken. Want al zijn we allemaal gelijkwaardig, gelijk zijn we niet. Voor sommige inwoners zullen we wat meer moeten gaan doen dan voor anderen. In het verlengde hiervan zijn we dus ook benieuwd hoe die brede welvaart vorm gaat geven. Hoe gaan we die opdracht zien, interpreteren en hoe gaan we kijken of we dat goed hebben gedaan? Het stuk spreekt over een nieuw bestuurstel en dat vinden we prettig te lezen en zijn we erg tevreden over. Het is een goede opzet, waarvan we vertrouwen hebben dat we dat samen met elkaar beter gaan uitvoeren. Het landbouw- en natuurstuk geeft weinig verrassingen. Het is fijn te zien dat er ingezet wordt op robuuste natuur en we worden ook erg blij van inzet van 'aircoaches'. De wens van de robuuste natuur en de strijd voor geen Natura 2000-gebied vinden we een vrij lastige tegenstelling. Want hoe willen we nou die natuur robuust krijgen zonder overgangsgebieden? We zien in dit akkoord dat ze staat aan de landelijke ambitie om juridisch alternatief te zoeken voor de kritische depositiewaarde. En we vragen dan ons af of dit college dus gaat denken dat dat de oplossing wordt voor de stikstofproblemen. Daar wil ik ook graag nog een reactie op straks. De ambitie voor wonen is sterk geformuleerd. En proficiat de provincie pakt de handschoen op. We zijn erg blij ermee. We zijn ook wel nieuwsgierig naar de

uitwerking voor bijzondere doelgroepen. We zien graag terugkomen dat we voor arbeidsmigranten gaan zoeken naar kwalitatief goede tijdelijke huisvesting. Dat we bed en brood scheiden van elkaar, waar de arbeidsmigrant losstaat van de uitzendbasis. Dat we echt zorgen dat die mensen een goede plek krijgen in onze samenleving, want we hebben ze gewoon nodig. En natuurlijk denken we graag mee over hoe we daar een steentje aan bij kunnen dragen. En bij het hoofdstuk Economie zien we wel wat gemiste kansen. We zien dat we toch ons inziens geld over de balk gaan gooien naar Marketing Drenthe en we zien weinig menselijk terugkomen, maar veel over bedrijven en ondernemers. Wat we graag zouden willen zien, is dat we een voorbeeld nemen aan hoe West-Overijssel bezig gaat met het goede 'Vooruit Fonds', waarin we een perspectief bieden aan de arbeidsmarkt, maar voornamelijk aan de mens zelf om zich verder te laten ontplooiën. Ook daar denken we graag over mee. 'Elzofee' wordt al jaren afgebroken. Oh nou kijk, dank je wel. En ik zie ook dat ik snel door mijn tijd ga, dus ik ga het iets afronden. 'Elzofee', we zien dat de jarenlijnen verdwijnen en dit coalitieakkoord wil behoud daarvan. In mijn bijdrage in mijn interruptie heb ik daar al wat over genoemd. We zien dus dat we gaan zorgen voor een fijnmazig netwerk, dat we gaan zorgen dat er een alternatief is tegen de auto, dat mensen weer met een OV naar hun werk kunnen, naar school kunnen of naar het ziekenhuis kunnen. Want zeker in Drenthe is dat erg, erg belangrijk. We hebben een grote provincie waar veel afstand overbrugd moet worden. Het is nu tijd om echte keuzes te maken en we zien nu nog te weinig keuzes in het coalitieakkoord. We zijn benieuwd naar de uitvoering ervan. Groning Airport Eelde komt ook langs. En dat vinden we eigenlijk wel bijzonder, want we hebben een strategiedocumenten dat we nog niet goed hebben besproken met elkaar, maar er worden wel keuzes gemaakt. Het gaat om heel veel geld. We zijn ook wel een beetje teleurgesteld dat dat zo in het coalitieakkoord opgenomen wordt. We hopen ook dat we daar nog verder over gaan spreken, want volgens mij is dit gesprek hier in de Staten nog te voeren en niet nu al keuzes in te maken. Wat betreft Milieu zien we een gemiste kans op een stukje Drents energiebedrijf. In de vorige Statenperiode is onze motie breed aangenomen dat te onderzoeken en wij zien dat als de manier om een slag te maken in milieu. Volgens mij kunnen we daar heel leren. We willen graag meedenken over hoe we dat een rol kunnen geven in de komende periode hier in de Staten. Ik denk daarbij aan een coalitieakkoord in Limburg waar ze dat wel oppakken, waar ze wel kijken naar een provinciaal energiebedrijf om zo de crisis te bezweren en zo samen te zorgen voor een beter energienetwerk. Ik ga afronden voorzitter, want ik ben over mijn tijd. Ik wil toch nog afronden met iets waar we heel erg blij mee zijn. Dat is namelijk de Sociale Agenda. We zijn superblij dat die terugkomt in deze vorm. Het zijn mooie initiatieven waarin we opkomen voor de mensen die het iets minder goed hebben in Drenthe. Dat we opkomen voor de mensen die het nodig hebben, dat beetje steun geven. Dat we we opkomen voor mensen die in het huidige systeem redelijk kapot gemaakt worden. We zijn dus erg blij dat dit coalitieakkoord hier steun aangeeft, alle lof daarvoor. Kort samengevat: Een akkoord met veel ruimte, kansen, oplossingen en daarbij graag meedenken hoe we met onze kritische blik die oplossingen nog mooier kunnen merken en die kansen nog meer ruimte kunnen geven. Dank u wel.

De voorzitter. Dank u wel heer Zandvliet. Ik geef het woord aan Statenlid Zuiker van de Partij voor de Dieren.

Statenlid Zuiker. Voorzitter, dit is een teleurstellend coalitieakkoord. Eigenlijk gaan we in Drenthe, ondanks de zogenaamde aardverschuiving bij de verkiezingen, gewoon op dezelfde weg verder die al is ingeslagen door het vorige college. En het programma lijkt ook behoorlijk op het vorige. De invloed van BBB blijft beperkt tot een aantal stellingen die weinig voorstellen. Om maar een voorbeeld te noemen: Landbouwgrond blijft landbouwgrond, tenzij anders afgesproken. Kan BBB uitleggen wat hier nieuw aan is? Want volgens ons is dit gewoon de bestaande

praktijk. Voorzitter we hebben in Drenthe heel hard een college nodig wat keuzes durft te nemen en dat knopen doorhakt. En we lezen 'Niet alles kan en alles kan voor iedereen'. Maar dat zegt ons niks. We willen weten wat er niet kan en wat er wel kan. Graag horen we of er dit na jaar een begroting ligt waarin de keuzes helder zijn. Of krijgen we in 2023 nog een beleidsarme versie? Er komt een landbouwvisie schrijft de coalitie. Ja dat is heel goed, maar het komt wel veel te laat, want we schrijven nu aan een ontwerp voor het Drents Programma Landelijk Gebied. Daarom komen wij samen met GroenLinks en D66 met de motie, dat we in ieder geval op korte termijn de uitgangspunten voor Drenthe duidelijk hebben. En ik zal de motie voorlezen. Constateerend dat: in de versie van het Drents Programma Landelijk Gebied van 16 juni 2023 hoofdstuk 3 ontbrak, en de reden daarvoor was dat er nog geen nieuw college was aangetreden en overwegende dat: er vandaag een nieuw college wordt geïnstalleerd en de uitdagingen in Drenthe voortvarend moeten worden opgepakt en er zolang er nog geen plan ligt voor natuurverbetering er geen stikstofruimte is voor vergunningen en de PAS-melders en daarom roepen wij het college op uiterlijk 1 oktober 2023 het ontbrekende hoofdstuk 3, de 'Uitgangspunten voor Drenthe' naar PS te sturen.

De voorzitter. De motie is ingediend en maakt deel uit van de beraadslaging. De Partij voor de Dieren heeft de motie samen ingediend met GroenLinks en D66 en krijgt een minuut extra spreektijd voor het indienen van de motie. Ga uw gang.

Statenlid Zuiker. Dank u wel voorzitter. Dit college is realistisch naar eigen zeggen, maar dan verwachten we ook een realistische aanpak van de problemen. Een alternatief voor de KDW zoeken is een schijnbeweging, want de overmaat aan stikstof verdwijnt niet. Graag horen we van de coalitie hoe ze ervoor zorgen dat er in 2025 40% minder stikstofgevoelige natuur is in Drenthe. Dat is de wettelijke verplichting en dat moeten ze nakomen. De plannen die er nu liggen leveren niet die stikstofruimte op. Die rekensom is bekend, maar de oplossing van minder landbouwdieren wordt angstvallig vermeden. We lezen dat de klimaatmaatregelen vooral haalbaar en betaalbaar moeten zijn. Voorzitter, dat is echt een teleurstellende houding van deze coalitie en het getuigt niet van realisme. Want echte realisten komen de harde feiten onder ogen, namelijk dat de aarde opwarmt in een gevaarlijk tempo en wij zijn de laatste generatie die daar nog enigszins wat aan kunnen doen. En dan is het voorbehoud 'haalbaar en betaalbaar' gewoon zorgelijk. Tot slot willen we graag uitleggen over de stelling 'Het uitgangspunt voor de landbouw is: Geen provinciale regels bovenop landelijke en Europese wetgeving'. En dan willen we graag weten: Wat bedoelt de coalitie met 'uitgangspunt is'? Betekent dit dat voor de sierteelt het wel mogelijk is dat we extra provinciale regels opleggen? Of heeft dit college 'dit is met' nu al uitgesloten? We willen graag aan toelichting. Maar, hoor ik u dan denken, Statenlid Zuiker is er dan niets positiefs te melden over het collegeprogramma of het coalitieakkoord? En ja zeker wel. Wij staan achter de voortzetting van het beleid op het gebied van Cultuur en de Sociale Agenda, maar desondanks zijn we uiterst teleurgesteld over dit akkoord. Dank u wel.

De voorzitter. Dank u wel Statenlid Zuiker. Mevrouw Kleine Deters van D66. Heel goed, ga uw gang. U gaat ook een motie indienen, dus u krijgt ook een minuut extra spreektijd.

Mevrouw Kleine Deters. Dank u wel voorzitter. Voorzitter, laat ik beginnen met de pers te bedanken. Bedanken voor de informatie die we de afgelopen maanden hebben gekregen over de formatie. BBB organiseerde drie dagen na de verkiezingen al een bijeenkomst met alle gekozen partijen. Twee weken na de verkiezingen het duidingsdebat, met bespreking van het verslag van de verkenners. Dit gaf D66 vertrouwen. Er leek urgentie om snel te komen tot de coalitie. Alle partijen zouden betrokken worden bij het proces. Dat was invulling geven aan het 'samen' en

bestuurlijke vernieuwing. Voorzitter, hoe teleurstellend dat we na het duidingsdebat niets meer gehoord hebben over de formatie. De enige summiere informatie die we hebben gekregen was via de pers. Nogmaals dank daarvoor. Voorzitter de afgelopen vier maanden helaas daarmee geen enkele invulling van het woord 'samen', geen blijk van bestuurlijke vernieuwing. Integendeel. Hoe eenvoudig was het geweest om het concept coalitieakkoord aan inwoners, organisaties en aan alle partijen in Provinciale Staten aan te bieden en een reactie te vragen? We hebben nu een akkoord welke is afgetikt door de beoogde coalitie. Voorzitter, onze vraag aan BBB is dan ook: Samen vier maanden niets gehoord. Als ik de fractievoorzitter in de gangen aanspraak van 'Heb je even?'. Nee. Wat betekent dan samen? Hoe? Het woord 'samen', welke invulling geeft u dat? Ik hoor het graag in de beantwoording voorzitter. Dan vervolgens de titel van het coalitieakkoord is 'Samen bouwen we Drenthe'. Bij de afgelopen vier maanden heb ik net al aangegeven, hebben we met deze woorden geen daden gezien, niet met inwoners, niet met organisaties, niet met de partijen in Provinciale Staten. En eigenlijk was ik zelfs wat geschokt toen de formateurs zeiden: Ja, we hebben het benoemd, maar het is daar eigenlijk niet van gekomen. Nou, dat geeft dan ook aan hoe dit niet belangrijk was. Voorzitter, het voorgelegde akkoord na vier maanden onderhandelen. Wij missen de uitgangspunten, de basisprincipes van waaruit het nieuwe college werkt. En om dan toch maar constructief in te steken, om daaraan een bijdrage te leveren, dienen we zo een motie in. Dan kunnen we de basisprincipes sámen vaststellen als Provinciale Staten. Voorzitter, ik heb hem net aangereikt, de motie die graag D66 mede namens GroenLinks, Partij voor de Dieren en Volt willen indienen, en daar zal ik mee afsluiten in mijn betoog. Ik wil enkele punten nog noemen. Er ligt een akkoord op hoofdlijnen, een opsomming van verzamelde documenten van het vorige college. Dat is net ook al genoemd door een partij. Wat is nu werkelijk het verschil dat BBB heeft gebracht? We constateren dat het een akkoord is dat weinig concreet perspectief biedt voor de inwoners, niet voor de burger, niet voor de boer. Terwijl deze in Drenthe zo op punten die zo vaak genoemd zijn, op duidelijkheid wachten, op antwoorden. Het is een akkoord waaruit niet de urgentie blijkt voor het aanpakken en oplossen van de grote vraagstukken waar we voor staan. En voorzitter, een akkoord dat volgens D66 prima uitgevoerd kan worden door vier gedeputeerden. Voorzitter, we kunnen heel veel vragen stellen over de punten die genoemd staan in het programma, hoe ze bedoeld zijn, wat het doel is dat minimaal bereikt moet worden. Maar laten we dat dan maar bij de inhoudelijke behandeling gaan doen. D66 wil perspectief en vooruitgang voor alle inwoners van Drenthe. Geen stilstand, maar vooruitgang. Een Drenthe met schone lucht, schone bodem en schoon water. De natuur en landbouw wachten op bestuurders met moed en daadkracht, op bestuurders die leiderschap tonen en keuzes durven maken. D66 wil keuzes maken vanuit de basisprincipes die in de motie verwoord staan en die ik u nu zal noemen voorzitter. Want wij constateren dat klimaat en de biodiversiteit en stikstofcrisis belangrijke vraagstukken zijn die deze coalitieperiode moeten worden opgepakt. En wij constateren dat we in Drenthe een inclusieve samenleving als kernwaarde hebben. Wij willen dan ook vanuit de overweging dat het belangrijk is dat we dit erkennen en de inclusieve samenleving basisprincipes vormen die nodig zijn om het coalitieakkoord op een goede manier uit te voeren en dat het van belang is dat wij deze gedeelde principes helder uitspreken als Provinciale Staten samen. Wij spreken uit dat de inclusieve samenleving en de erkenning van klimaat, de biodiversiteit en stikstofcrisis als basisprincipes gelden voor de uitvoering van dit coalitieakkoord. Voorzitter, D66, GroenLinks, Partij voor de Dieren en Volt gaan over tot de orde van de dag. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Kleine Deters en mevrouw Van Den Berg heeft haar laatste interruptie voor mevrouw Kleine Deters bewaard. Mevrouw Van Den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Ja, als er nog fracties zijn die interrupties over hebben, dan heb ik nog wat suggesties.

De voorzitter: Nee, nee, nee, nee. Ga uw gang.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter, ik kijk een beetje moeilijk bij deze motie. De coalitiepartijen hebben hier hun akkoord gepresenteerd, daar mogen ze inzetten wat ze willen, daar mogen wij wat van vinden. Maar om daar nu met een soort, nou ja, ik vind het haast een beetje een dwangmotie overheen te komen van 'We moeten allemaal zo kijken'. Volgens mij hebben wij allemaal ons eigen verkiezingsprogramma, dat zijn onze uitgangspunten voor ons en die zijn voor iedereen verschillend. Deels overlappen die met wat hierin staat, deels misschien ook niet. Maar is het nou nodig, vraag ik mevrouw Kleine Deters, om hier nou een motie over in te dienen op dit moment.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik wacht netjes dat ik van u het woord krijg. Vandaar mijn blik op u gericht. Ja mevrouw Van den Berg, ik denk dat we als partijen juist deze basisprincipes zo gemist hebben in het akkoord. En we hebben als partijen onze uitgangspunten geformuleerd. En een coalitieakkoord is, zoals u weet, het uitgangspunt voor een college. En het college heeft als GS niet de principes, niet de uitgangspunten neergelegd. En die missen wij dus enorm, zelfs het woord 'inclusieve samenleving'. U had het in uw verhaal ook over toegankelijkheid en dergelijke. Nou, al die punten hebben wij ook genoemd als zijnde dat hoort nou bij de inclusieve samenleving die wij zo graag ook op die manier verwoord hadden gezien als dat is je uitgangspunt, dat moet een vanzelfsprekendheid zijn waarop de nieuwe GS functioneren. Dus wat mij betreft bevestigt u juist de ernst van de motie.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg in tweede instantie.

Mevrouw Van den Berg: Dank u voorzitter. Ik deel de teleurstelling op een aantal punten. Maar zou je niet gewoon eerst eens de plannen moeten afwachten en dan met, dit is uw bril, laat ik het maar zo zeggen, die plannen moeten beoordelen straks, bij bijvoorbeeld de begroting of op andere momenten.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik denk dat de vier partijen in ieder geval, die de motie indienen, daarmee aangeven de ernst van de situatie en willen aanpakken en doorpakken. We willen niet uitstellen en uitstellen en er komt wel weer een moment. We hebben een basis, we hebben een uitgangspunt en die stel je bij de start vast. En de start is vandaag mevrouw Van den Berg.

De voorzitter: De heer Loof van de Partij van de Arbeid heeft ook een vraag voor mevrouw Kleine Deters.

De heer Loof: Ja voorzitter, want ook onze fractie haakt een beetje op deze motie, omdat die nogal tweeledig is. Het woord 'inclusiviteit' kan ik mij van alles bij voorstellen. En als u goed geluisterd heeft naar de vier bijdragen van de beoogde coalitiepartners, heeft u van iedereen horen zeggen: iedereen doet mee, iedereen telt mee in Drenthe en dat is voor ons ook inclusiviteit. Maar het lastige is dat u dat combineert met een aantal basisprincipes van crisis. Zou het u niet wat waar meer waard zijn wanneer wij in plaats van het benoemen van crises tot basisprincipes

het benoemen van oplossingen tot basisprincipes? En kan het coalitieakkoord in uw ogen daarvoor niet een start zijn? Want dat is iets wat volgens ons een veel positievere bijdrage is, want u kunt deze drie crises benoemen. Ik kan er nog zes aan toevoegen. En wat is dan de meerwaarde van zo'n motie voorzitter?

De voorzitter. Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters. Voorzitter, ik denk dat de inclusieve samenleving... We hebben dat niet... Daar zit ook een stukje crisis in. Waar we het vanmiddag al hadden over 'Wat hoort bij een Drent'. Ik ben geboren en getogen Drentse. Maar ben ik een Drent als vier generaties geleden ook ergens uit een ander land gekomen is of elders? Daar is waar we nu ook bijna een crisis over hebben, omdat maar een heel klein deel van de mensen blijkbaar niet terecht kunnen. Dus de inclusieve samenleving, mijnheer Loof is voor ons ook de gastvrije samenleving, waar alle mensen die hier verblijven onderdeel van zijn. En als u zegt: Had u dat ook niet een crisis moeten noemen? Misschien is dat zo, daar hebben we toch maar niet voor gekozen, willen we ook niet zwaarder aanzetten. Maar dat is daar wel onderdeel van. Dus in die zin loopt het voor ons wel in één lijn door. Dit zijn grote vraagstukken, zo wil ik ze ook wel verwoorden, grote vraagstukken die we op deze wijze omschreven hebben. En waarvan we echt vinden dat dat wel als basisprincipe van waaruit je handelt en van waaruit je handelt... dat doe je bij de start en dat is vandaag en daarom vonden wij dit wel van belang.

De voorzitter. De heer Loof nog in tweede instantie?

De heer Loof. Ja heel kort. Ik ga er nu verder niet inhoudelijk op in. Ik kom er in tweede termijn nog wel even op terug, maar ik heb even deze duiding graag. Nou dank daarvoor.

De voorzitter. Dank u wel heer Loof. Mevrouw Kleine Deters, dus u was aan het eind van uw betoog hè? Dank u wel. Dank u wel. Ik geef het woord aan mevrouw Niessink van Forum voor Democratie.

Mevrouw Niessink. Dank u wel voorzitter. Ik had hier graag een hele feestelijke speech gehouden over het coalitieakkoord, maar dat is helaas niet gelukt. Dit coalitieakkoord staat bol van de SDG-termen zoals energietransitie, biodiversiteit, duurzaamheid, enzovoort. We lezen zelfs dat brede welvaart wordt gezien als fundament van de komende beleidsperiode. Waarom is Forum voor Democratie hier nou zo tegen? Want immers, het lijken nobele doelen, dus hoe kan je daar nou tegen zijn? Deze doelen voor duurzame ontwikkeling betekenen onvermijdelijk meer invloed vanuit Europa en globalistische organisaties zoals World Economic Forum. We geven via deze SDG's onze soevereiniteit op. We stevenen af op een wereldregering. En het zijn onherroepelijk de boeren, het mkb en de gewone burger die de dupe gaan worden van deze beleidsuitgangspunten. Uit alles blijkt dat deze coalitie gelooft in het klimaat en stikstofcrisis. Ik herken eigenlijk de formerende partijen helemaal niet in dit deel van het programma. Het had zo een plan van bijvoorbeeld GroenLinks kunnen zijn, als maar die commitment ook aan Europa en Den Haag. Nergens een betoog waarin staat: We vechten voor onze provincie, we laten ons niet de les lezen. Het enige waaruit nog enigszins vechtlust blijkt, is dat gedwongen onteigening geen optie is. Maar hoe stevig is dit statement als Den Haag straks met dwang aan komt zetten? Uiteindelijk komt het er toch op neer dat boeren onteigend zullen worden, onze natuur en landbouwgrond volgebouwd gaat worden met huizen, zonnepanelen en windmolens. Is dit de vertaling van de protesten van de burger? Het is volstrekt onmogelijk om de doelstellingen te halen. We moeten hier wat ons betreft dan ook direct mee stoppen. Voorzitter, dan ga ik verder met

eigenlijk wat er niet gezegd wordt in het akkoord, namelijk wat net ook al genoemd is: Massa-immigratie, de zorg en armoedebestrijding. Massa-immigratie ligt ten grondslag aan problemen zoals het woningtekort en toenemende criminaliteit en intimidatie. We lezen iedere dag weer nieuwe berichten vanuit Ter Apel en Nieuw-Weerdinge. Overlast is daar aan de orde van de dag. Waarom wordt er in dit coalitieakkoord, vraag ik aan de formerende partijen, met geen woord over gerept? Het woord immigratie komt niet één keer voor in dit akkoord. Het college zou hier toch een standpunt in moeten nemen richting Den Haag. De leefomgeving rondom azc's is zeer onveilig en het signaal zal dan ook moeten zijn dat deze azc's moeten sluiten om de veiligheid van onze eigen inwoners te waarborgen. Waar de overheid over het algemeen vooraan staat om vermeende kwetsbare groepen een voorkeursbehandeling te geven, is het angstvallig stil als het om onze eigen ouderen gaat. Waar het, nou ja oude college of het misschien nu op dit moment nog soort van zittende college, met een simpel nee geen energie wilde steken in onderzoek naar de alternatieve woonvormen voor ouderen, hopen wij toch dat dit nieuwe college hier wel energie in wil stoppen. Voorzitter, het leven wordt met de dag duurder. Inwoners van Drenthe komen steeds meer onder druk te staan. Het mkb moet het coronabeleid nog steeds te boven komen. De rijen bij de voedselbank worden als maar langer. Armoede is meer en meer aan de orde van de dag. Toch lezen we nergens wat dit college hieraan gaat doen, behalve het terugdringen. Hoe dan? Het woord armoede komt slechts één keer voor in het hele akkoord. Voorzitter ik rond af. Forum voor Democratie zal zich volop blijven verzetten tegen de klimaat- en stikstofplannen, tegen de implementaties van de SDG's en zal volop blijven vechten voor Drenthe zoals wij dat voor ogen hebben. Dank u wel.

De voorzitter. Dank u wel mevrouw Niessink. Ik geef het woord aan mevrouw Kramer van Volt. Ga uw gang.

Mevrouw Kramer. Dank u wel voorzitter. Er ligt een breed gedragen coalitieakkoord dat een positief beeld schetst van de doelen van Drenthe. Dank voor dit document. Ik vond de opmerking van collega-Statelid, de heer Loof maar ook vanuit het CDA blijkt, dat die van Drenthe, over de hunebedbouwers, die ook tijd hadden om de hunebedden te kunnen bouwen, een hele mooie. Zij hebben Drenthe gemaakt tot Drenthe. Ze liggen nog steeds te pronken in het landschap. En mijn kinderen klauteren met veel plezier over de hunebedden, wat volgens mij niet meer helemaal mag, maar ze doen het toch. Drenthe is trots op haar hunebedden. Als het aan de coalitie ligt, is Drents over 10 jaar de regio waar een hoge kwaliteit van leven is, een landschap is van ons allemaal en waar kansen zijn voor de toekomst, een prachtige ambitie en belofte. Dat vindt Volt absoluut ook. En we gaan een nieuwe koers varen met z'n allen. Dat ademt dit stuk heel duidelijk uit. De focus ligt op samen, legt de kracht bij de burger, samenwerking tussen het college, de Staten, de ambtenaren, de stakeholders buiten dit huis. Daar zijn wij als Volt blij mee, want alleen ga je sneller, maar samen kom je veel verder. Volt wil dat ook: Verbinden en gaan. We zien in het akkoord middelen terugkomen voor deze verbinding, zoals de Europese samenwerking en het burgerberaad. Als ik het akkoord lees, dan lees ik dat er een stikstofbank gaat komen. Ik zie dat er wordt gestreefd naar een verandering van innovatieve en groene bedrijven en ik zie dat er belang wordt gehecht aan investering in grensoverschrijdende spoorverbindingen. Prachtig mooie ambities, maar ik denk wel dat er scherpere keuzes moeten worden gemaakt en dus ook lef moet worden getoond. We moeten meer doen dan alleen maar streven, pogen en trachten om Drenthe toekomstbestendig te maken. Wij hebben vast vooruitgekeken en doen het volgende aanbod. Als partij die staat voor een duurzaam, sterk en groen Drenthe, Nederland en Europa en die vanuit een visie vooruitdenkt en pragmatisch handelt, willen wij ons inzetten op de volgende thema's. Het versnellen van de klimaataanpak, dat is zeker geen overbodige luxe. In de warmste week ooit gemeten, vorige week, zo hopen we dat we snel

een update krijgen over de aangepaste isolatie subsidie Drenthe. Dat zijn kleine stappen, maar die zijn nodig om ook echt grote uitdagingen aan te gaan. Het andere thema waar wij ons op gaan inzetten is het realiseren van een gezonde balans tussen natuur en landbouw. Waarbij landbouw een belangrijke plek moet gaan innemen als basis voor het ecologisch ecosysteem, waarbij bestaanszekerheid voor de boeren natuurlijk een belangrijk element is. En het derde thema is die duurzame mobiliteit. Die willen we stimuleren door te investeren in grensoverschrijdende spoorverbindingen. Ik kijk ernaar uit om de komende jaren, net als die hunebedbouwers, resultaat voor de toekomst neer te leggen waar nog lang over gesproken gaat worden, van genoten wordt en waar we met allen trots op kunnen zijn, in Drenthe en buiten onze provinciegrens. Ik heb één vraag, die stel ik nu aan de fractievoorzitter van de BBB: De evaluatie over twee jaar, op basis waarvan gaan wij evalueren? Dat vinden wij echt een hele belangrijke vraag. Ik weet dat we mee mogen denken, maar mijn vraag aan u is vooral: Op welke manier? Ik rond af en zeg bij deze toe, dat Volt zich de komende vier jaar constructief zal opstellen. Wij gaan ons proactief inzetten op een versnelling van de Klimaatagenda, om die hoge kwaliteit van leven te hebben en een landschap te creëren waar iedereen beter van wordt. En als het nodig is, wijzen wij op de mooie woorden uit het akkoord. Dan nemen we initiatieven die hierin van meerwaarde kunnen zijn. En bij die uitvoering van die initiatieven rekenen wij op u, want, wat we steeds teruglezen in het akkoord, we doen het samen. Dank u wel.

De voorzitter. Dank u wel mevrouw Kramer. U bent keurig binnen uw tijd gebleven. Complimenten. De heer Schoenmaker Sterk Lokaal Drenthe.

De heer Schoenmaker. Dank u wel voorzitter. Ik vroeg me al af waardoor die hunebedden in Diever wat slijtageplekken lieten zien, maar ik weet nu waardoor dat komt. Dus... Maar ik zie er vaak mensen, kinderen op spelen, dus blijven doen, maar beschadig ze vooral niet. Voorzitter, samen bouwen we Drenthe. Na een aantal maanden brainstormen is het de coalitiepartijen gelukt om nog voor het zomerreces te komen tot een coalitieakkoord. Daarvoor waardering vanuit onze fractie. Het is een coalitieakkoord op hoofdlijnen en de tijd zal leren wat dat gaat inhouden. Het akkoord, daar staat een doel: Brede welvaart als fundament biedt kansen voor economische en materiële welvaart. En daar kan onze fractie zich in vinden. Wij denken hierbij aan de kwaliteit van leefomgeving, zoals behoud van het openbaar vervoer en eventueel het uitbreiden daarvan, het behoud van sportvoorzieningen, het behoud van dorpshuizen, het behoud van evenementen, het behoud van toegankelijkheid in de natuur. En omtrent de natuur heeft onze partij een helder standpunt: Beleven, benutten en beschermen, maar wel in de juiste balans. En daar zullen we scherp op zijn. We zijn ook verheugd dat in het coalitieakkoord is opgenomen dat bovenregionale sportvoorzieningen in aanmerking kunnen komen voor het laatste steuntje in de rug, zojuist al aan gerefereerd. De fractie van Sterk Lokaal Drenthe ziet dit als een positieve grondhouding en dit biedt mogelijkheden om de gewenste ijsbaan in Drenthe te kunnen realiseren, zeker in de wetenschap dat de quickscan inmiddels is uitgevoerd en dat blijkt dat een tunnelijsbaan exploitatie technisch prima is rond te breien. Uitgangspunt voor de landbouw, aldus het akkoord: Geen provinciale regels boven landelijke of Europese wetgeving. En dat vinden wij prima. Wat de gevolgen zijn voor het gevallen kabinet in relatie met het Drents Programma Landelijk Gebied en de legalisering van het PAS-melders baart ons zorgen. Vanaf 2019 leven de PAS-melders, en lees daar vooral gezinnen, in onzekerheid en daar moet oog voor zijn, maar er moet ook een oplossing voor komen. Die uitdaging zal groot zijn, maar een zeer belangrijke. In het coalitieakkoord staat ook beschreven: Een wolvenvrije regio. In dat licht bezien zijn wij wel benieuwd naar het wolvenplan van medio 2024, zeker na de ingrijpende gebeurtenis van afgelopen zondag. En laten we voor wat betreft afgelopen zondag vooral bij de feiten blijven. Er is

een wolf doodgeschoten, er is iemand gewond geraakt door een wolvenbeet en nader onderzoek volgt. Omtrent deze gebeurtenis staat er veel op social media. In het Dagblad van het Noorden komt zelfs de stelling 'De wolf had niet doodgeschoten mogen worden', voor of tegen. Stellingen zonder enige feitelijke onderbouwing in combinatie met een misleidende foto leiden alleen maar tot verruwing van het debat, met als gevolg polarisatie. Sterk Lokaal Drenthe zou heel graag deze inhoudelijke discussie willen voeren, maar op basis van feiten en laten we daar heel scherp op zijn. We zijn ook blij dat er iets staat over woningbouw: Woningbouw in de kernen, woningbouw in de dorpen. Wij vragen daar toch wel een ja, mits houding. Even reflecterend naar mijn vorige commissielid, die is ook wethouder geweest, die had heel vaak het idee: Als ik dingen wil, dan moet je je nek uit durven steken, vooral voor die woningbouw. Hij vroeg wel eens aan mij, althans dat had hij eerder gedaan: Als ik dit besluit, kom ik daarvoor in de gevangenis. Nou, als het antwoord 'nee' was, zei hij: Dan moeten we er voor gaan. In dit geval een ja, mits houding wil ik niet zo scherp stellen als die gevangenis, maar richting het college: Heb moed, durf te bouwen en luister naar de inwoners, vooral wat daar nodig is. Dus een ja, mits houding, maar beetje met die gedachte van het vorige commissielid Ruud Wiersema. Tot slot voorzitter. Ik heb nog 20 seconden, dat gaan we redden. Wij zijn blij met het coalitieakkoord op hoofdlijnen en zijn benieuwd wat het voor de komende jaren gaat betekenen. Sterk Lokaal Drenthe zal zich constructief blijven inzetten, zoals u dat van ons gewend bent. En dat het vertrouwen in de lokale politiek vanuit de coalitie groot is, blijkt wel uit het feit dat er meer lokale gedeputeerden in dit huis zijn dan Statenleden. Dus alleen ga je sneller, maar samen kom je verder. Dank u wel.

De voorzitter. Hartelijk dank heer Schoenmaker. Dan komen we bij de laatste bijdrage aan de eerste termijn van de zijde van de Staten en dat is de heer Omlo van JA21.

De heer Omlo. Dank u wel voorzitter. Voorzitter, bij het doornemen van het akkoord valt op dat er nog veel keuzes gemaakt moeten worden. Er wordt veel gesproken over samenwerking en openheid, maar is dit de juiste weg naar verandering? We lezen in dit akkoord vooral voortzetting van bestaand beleid, terwijl de kiezer juist verandering en nieuwe koers verwacht. Wat betekent dit akkoord eigenlijk voor de inwoners van Drenthe? Binnen het domein van bestuur en samenwerken verheugt het ons dat er ambitie is om krachtiger op te treden richting Den Haag en onze steun beter te laten horen. Dit zou ervoor moeten zorgen dat er meer middelen naar Drenthe komen wanneer er fondsen worden verleend. We herinneren ons nog de ontluisterende ervaring van gedeputeerde Vedelaar bij de verdeling van de miljarden voor de infrastructuur afgelopen november. Zullen dergelijke situaties niet meer voorkomen? Het akkoord spreekt ook over het versterken van de lobby voor Drenthe binnen Europa. We hebben echt de twijfels over de kosten en baten van dergelijke inspanning. Geld is nooit gratis en zeker niet als het uit Europa komt. Bij het onderwerp 'Landbouw en natuur' hebben we enkele vragen en bedenkingen. Zo waren we verrast dat de financiële paragraaf ontbreekt in de recente ingediende versie van het DPLG. We hopen dat het nieuwe college hier spoedig mee aan de slag gaat. We hadden meer richting verwacht met betrekking tot gedwongen onteigening in het kader van de stikstof-aanpak. Hoewel dit geen optie lijkt te zijn voor dit college, biedt het akkoord wel enige openingen. Verder lezen we dat het Landbouwakkoord landbouwgrond blijft, tenzij. Maar wat heb je nog aan landbouwgrond als stikstof- en bouwrechten zijn verkocht. Het is veelzeggend dat LTO tweeledig is en over dit akkoord de milieuclubs best positief. Opvallend nieuws uit het akkoord is de ambitie om van Drenthe een wolfvrije regio te maken. Een prachtige ambitie, waarvan wij al eerder hebben aangegeven dat de sleutel hiervoor echt in Europese wetgeving ligt. Het is goed om te zien dat dit college dit oppakt. Maar kunnen we daar een deadline van ontvangen? Bij 'Regionale economie en werkgelegenheid' zien we voornamelijk voortzetting van bestaand

beleid, met uitzondering van extra inzet in de zorgsector. Onze zorgen liggen bij het weer aantrekkelijk maken van onze provincie voor bedrijven om zich hier te vestigen. Met het recente afzeggen van Tesla, de batterijfabriek en de problemen rond de yoghurtfabriek in gedachten, is het belangrijk om meer duidelijkheid te bieden aan ondernemers en hen de ruimte te geven. We moeten niet alles dicht regelen, maar juist dereguleren. Onderwijs en de aansluiting met het werkveld zijn onlosmakelijk verbonden met economie en werkgelegenheid. Zo kan de aanvraag vanuit het Thorbecke instituut om de hbo-opleiding 'Integrale veiligheidkunde' in Assen te starten, een mooie boost geven aan de mogelijkheden in onze provincie. We hopen dan ook dat het nieuwe college deze aanvraag zal ondersteunen. Bij het 'Klimaat en energieprogramma' moeten we constateren dat termen als haalbaar en betaalbaar eigenlijk niet meer met droge ogen kunnen worden opgeschreven. Veel van onze inwoners hebben moeite hun energierekening te betalen, laat staan dat ze kunnen investeren in energiebesparende maatregelen. De RES zal veel ruimte vergen en leiden tot nog hogere energiekosten. Het is jammer dat kernenergie niet wordt opgenomen in dit akkoord, terwijl een meerderheid van de coalitiepartijen in hun verkiezingsprogramma daar positief tegenover staat. Het programma 'Mobiliteit en leefbaarheid' biedt veel ambitie en plannen, waarbij de auto en de wegen centraal staan. Hoewel de N34 niet volledig wordt verdubbeld, blijft deze wel in focus. Complimenten. Ook steunen we inzet voor Groningen Airport Eelde en de Nedersaksenlijn. Onze zorgen liggen echter bij de plannen vanuit Den Haag met betrekking tot rekeningrijden en inefficiënte projecten, zoals 'Drenthe reist duurzaam'. De echte uitdaging voor de komende jaren ligt op het gebied van wonen en het bouwen van huizen. Naast het beschikbaar stellen van bouwgrond is het belangrijk om hoogbouw in stedelijke gebieden toe te staan en permanente bewoning op recreatieparken mogelijk te maken. Tevens stellen we voor om moderne bejaardentehuizen weer te introduceren als woonvorm. Voorzitter, zoals ik aan het begin van mijn betoog al aangaf, moet dit akkoord nog grotendeels worden ingevuld. Soms krijgen we het gevoel dat politiek is verworden tot PR. Veel mooie uitgangspunten waar bijna niemand het mee oneens kan zijn. Maar enige concretisering en financiële onderbouwing waren fijn geweest. Tot slot voorzitter. De laatste 30 seconden.

De voorzitter. Nou nee, want u bent er al 30 seconden overheen.

De heer Omlo. Oh, ik zie er een minnetje voor staan.

De voorzitter. U heeft er een minnetje voor staan, inderdaad.

De heer Omlo. Ik leef nooit in de min. Ik wens de nieuwe kandidaat-gedeputeerden en de coalitiepartijen veel succes.

De voorzitter. Dank u wel heer Omlo, helemaal fijn zo. We zijn aan het eind gekomen van de eerste termijn, van de zijde van de Staten. De fractievoorzitters hebben allemaal een bijdrage geleverd. Ik kijk eens even naar de heer Schuinder. Kan hij meteen reageren of heeft hij even een schorsing nodig? 5 minuten? Ik schors de vergadering voor 5 minuten.

De voorzitter. Dames en heren, ik heropen de vergadering, en wel nu. Heel fijn. Dames en heren, ik heropen de vergadering. Aan het woord is de fractievoorzitter van de BBB voor zijn bijdrage aan de tweede termijn en daar begint hij nu mee. De heer Schuinder.

De heer Schuinder. Voorzitter, we hebben een hele sessie gehad over een hoofdlijnenakkoord. Ik heb heel veel dingen gehoord waarvan we zouden zeggen: Ja, daar hadden we inderdaad wat over kunnen roepen. Dat hebben we niet gedaan, want het is niet voor niets over hoofdlijnen en

dat wouden we ook graag zo houden. Dus wij gaan graag over alle onderwerpen die hier nog benoemd zijn met elkaar in gesprek. Kort probeer ik een aantal dingen aan te stippen. Ik heb niet heel veel vragen volgens mij richting de BBB gehoord, dus ik probeer daar wat snel doorheen te gaan. Even kijken. Partij voor de Dieren geeft aan over, nee dat was de ChristenUnie, over de financiën. Daar staat op pagina 43 in het coalitieakkoord dat die meegenomen gaan worden, de uitwerking van het akkoord, in de begroting zoals die hier besproken wordt. En dat zal ergens volgens mij in Q3 zijn. Dus dan wordt automatisch de uitwerking van dit coalitieakkoord daarin meegenomen. Van de Partij voor de Dieren kregen we de vraag: Hoe gaat deze coalitie om met 40% stikstofreductie in 2025? Het programma stikstof is geen eis maar een evaluatiemoment. En daar wordt hierop gedoeld. Dus het is wat ons betreft... De wet is daarin leidend. Ik zal even wachten.

De voorzitter. Mevrouw Zuiker, Statenlid Zuiker.

Statenlid Zuiker. Ik was er al bang voor voorzitter, dat er zou worden gezegd 'Dat staat niet in de wet'. Maar dat staat wel in de wet. En u gaat zich houden aan de wet, dus dan moeten we ook met een plan komen om u daaraan te houden. En 2025 is al heel snel, dus mijn vraag is: Wat gaat u doen?

De heer Schuinder. Volgens mij is het heel helder. Er staat 2035 in de wet en er staat niet 2025 in de wet met betrekking tot de stikstofreductie.

Statenlid Zuiker. 2025 is de eerste resultaatsverplichting uit de Wet stikstofreductie. Nee geen evaluatiemoment, resultaatverplichting, in de Wet stikstofreductie en natuurherstel. Dus ik hoor graag wat u gaat doen, nu.

De heer Schuinder. Wij houden ons aan de wet. En nogmaals, dit is een meting in dit geval en dit is geen wettelijkheid. Dus als we daarvan over... dan ben ik graag van inzicht waar het hem in zit. Wat ons betreft is het geen wettelijkheid.

De voorzitter. De heer Schuinder vervolgt zijn betoog, want we doen de interrupties in tweeën. De heer Schuinder.

De heer Schuinder. Dan is er nog de vraag, even kijken, over de provinciale plus en de landelijke en de Europese wetgeving. Wat ons betreft is dat heel helder. Wij doen niet aan een provinciale plus. Dus de constatering van de Partij voor de Dieren met betrekking tot datgene wat daarin gegeven is, klopt. Landbouwgrond blijft landbouwgrond, tenzij anders overeengekomen is. Ik kan natuurlijk niet voorschrijven, niemand kan voorschrijven, dat als je vrijwillig een stukje land verkoopt, dat je daar dan een andere bestemming aan geeft. Dus vandaar de zin daarachter 'tenzij anders overeengekomen'. Dus dat is heel helder. Maar dat kunnen wij, als het gaat over vrijwilligheid, niet voorschrijven. Mevrouw Kleine Deters begon nog over 'Waarom hebben we het concept niet opgestuurd?'. Daar hebben we gecommuniceerd een aantal keren volgens mij via een nieuwsbrief en een stukje via de pers. Hier en daar buiten de lijntjes zelfs in de pers. Nou, dat hebben we dan ook geleerd. Ik heb ook geleerd in de afgelopen periode dat je een broedende kip niet moet storen, anders hebben we lastige kippen. Dus ik denk wel dat het goed is, mocht dit de volgende keer weer gebeuren, dan moeten we met elkaar vooraf nadenken hoe we meer en beter geïnformeerd willen worden. En misschien is dat een mooi onderdeel voor de bestuursvernieuwing die we met elkaar graag willen, of dat voor de toekomst een belangrijk onderdeel is.

De voorzitter. Mevrouw Kleine Deters heeft een vraag voor de heer Schuinder.

Mevrouw Kleine Deters. Ja voorzitter. Ik hoor zeggen een nieuwsbrief. Nou, die hebben we nooit ontvangen volgens mij. Misschien hebt u daar dan van gedroomd of zat u daarop te broeden en heeft u hem nooit verstuurd, net als het verslag van de eerste bijeenkomst bij Van der Valk na drie dagen. Dat verslag zou ook verstuurd worden, hebben we ook tot de dag van vandaag niet ontvangen. Maar de broedende kip niet storen. Beste voorzitter, hoe moet ik dat dan interpreteren? Want mijn vraag was vooral: Kan BBB aangeven wat 'samen' is, als u helemaal niets laat horen, helemaal geen enkele reactie geeft. Er wordt zelfs nou wel benoemd van via de pers. Is dat dan de keuze van BBB om samen met andere partijen via de pers te informeren? Voorzitter, ik zou graag uitleg willen wat de werkwijze is en hoe om te gaan dan in PS.

De voorzitter. De heer Schuinder.

De heer Schuinder. Voorzitter, mij is al verteld, in die zin dat ik al buiten de lijntjes ging met mijn manier van omgaan met communicatie in de pers en dergelijke. We hebben daarna wel degelijk gecommuniceerd in de vorm van een brief volgens mij of een nieuwsbrief, met betrekking 'Waar staan we in?' Daar hebben zelfs onze formateurs nog een blik opgeworpen. Dus dat we niks gedaan hebben en niet samen iets opgezocht hebben, dat komt op uw conto.

De voorzitter. De heer Pormes heeft ook een vraag voor de heer Schuinder.

Mevrouw Kleine Deters. Voorzitter, mag ik dan toch vragen dat inderdaad de nieuwsbrief, even daarin ook zoekend net nog in mijn mailbox op Schuinder, echt geen nieuwsbrief verzonden is. Of u moet die ook heel selectief verzonden hebben.

De voorzitter. Ik geef het woord aan de heer Pormes. De heer Pormes.

De heer Pormes. Dank u wel voorzitter. Ik kreeg vanochtend een appje van onze partijgenoten in Brussel, want daar is de Wet natuurherstel aangenomen. Ik heb meteen gevraagd natuurlijk: Binnen welk termijn denkt u dat het in Nederlandse wetgeving geïmplementeerd gaat worden? Nou hij verwacht binnen 3 jaar. Dus mijn vraag is: Betekent dat, en daar ga ik van uit, dat het coalitieakkoord aangepast gaat worden aan de hand van de nieuwe Wet natuurherstel?

De voorzitter. De heer Schuinder.

De heer Schuinder. Voorzitter, kijk, ik kan het blijven benoemen. Wij moeten met elkaar voldoen aan wet en regelgeving. En als dat inderdaad zo is dat het ene in 2025 aantoonbaar moet zijn, als dat in de wet staat, dan moeten we dat doen. En als ergens een natuurwet verandert, of welke andere wet, veiligheid, ik noem het maar, daar moeten we aan voldoen. Het zou hele mooie bak zijn als een provincie zelf gaat bedenken dat we onder de wet uitkomen.

De voorzitter. De heer Pormes.

De heer Pormes. Goed dank u wel. Ik wilde eigenlijk een deal met u sluiten mijnheer Schuinder.

De heer Schuinder. Oh, hier ter plekke?

De heer Pormes: U schrijft in het programma dat met betrekking tot het vliegveld Eelde er een externe toets komt. En nu hebben al die wetenschappers en overigens ook het ministerie gezegd: Er komt een hele mooie toets, luchtvaart specifiek, maatschappelijke kosten-batenanalyse. Moet ik nou die externe toets zo interpreteren dat u vindt dat dat moet? Als u dat vindt, dan hebben we meteen een deal.

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Ik probeer even voor mijzelf helder te krijgen wat u nu zegt. Volgens mij zegt u, dat zoals het in het programma staat, wij voornemens zijn, intenties hebben om en dat daar ook in dezelfde tekst staat, dat wij dat ook willen laten toetsen met een MKBA. Horen wij dan hetzelfde voorzitter?

De voorzitter: De heer Pormes.

De heer Pormes: Wat ik bedoel is: U spreekt over een externe toets en ik interpreteer die externe toets door MKBA luchtvaart specifiek.

De heer Schuinder: Er zijn volgens mij tig manieren om zo'n MKBA te doen. En laten we daar vooral degenen die daarover gaan, die daar kundig in zijn, een voorstel voor doen.

De voorzitter: Hartelijk dank. De heer Schuinder vervolgt zijn betoog.

De heer Schuinder: Uitgangspunten, even kijken, ik kijk even verder, van... Volt vroeg dat: Hoe gaan we dat coalitieakkoord over 2 jaar nu doen? We hebben daarvoor een Drents Panel bijvoorbeeld, met een grote afspiegeling van de Drentse inwoners. Je zou het met een burgerbeeraad kunnen doen. Maar waar u volgens mij op doelt, is ook dat het met name uitgangspunten moet bepalen. En uitgangspunten zijn wat mij betreft ook dat organisaties daarin meedoen, maar ook dat we met elkaar, wij hier, gaan overwegen: Moeten we daar bijvoorbeeld... Is het een advies, wat er wordt gegeven, of hoe kritisch kunnen we daarop zijn? Dus als u mij nu vraagt: Lepel even tien uitgangspunten op, dan zeg ik eigenlijk: Het is misschien heel saai aan het worden, en dat woord hoor ik heel vaak inmiddels vandaag, laten we daar samen, we hebben daar ook een werkgroep wat ons betreft voor 'Bestuurlijke vernieuwing', goed naar kijken hoe wij het coalitieakkoord kunnen gaan evalueren. Deadline op de wolfvrije regio. Ik denk liefst gisteren, maar dat gaat niet een-twee-drie. Daarvoor hebben we een stevige lobby nodig. Er zijn partijen die dat graag wel willen afzwakken, maar we hebben echt een stevige lobby nodig om dit ons eigen te maken richting Europa en richting ook onze eigen wetgevers In Den Haag. We hebben een wolvenplan plan, waar we volgens mij in 2024 een evaluatiemoment voor hebben om daar goed naar te kijken hoe kunnen we dingen anders gaan aanpassen. En verder moeten we vanaf nu heel goed technisch gaan uitzoeken wat wel mogelijk is. Dus in die zin gaan we hard ons best doen met het nieuwe college om dat te doen. Dan voorzitter wil ik nog even reageren op de moties, als het goed is. Ik mag dat hier doen namens de vier coalitiepartijen. We hebben een aantal moties waarvan de motie van GroenLinks met betrekking tot de grondwet. Daar geven wij als coalitiepartijen aan dat wij daarop vóór zijn. In verband met de korte tijd waarin dat allemaal na het reces moet, vind ik het ook goed dat GS daar nog eens goed naar gaan kijken hoe dat verder vorm gegeven kan gaan worden. Dan hebben we de motie van de Partij voor de Dieren met betrekking tot uitgangspunten DPLG.

De voorzitter: De heer Schoenmaker heeft een vraag.

De heer Schoenmaker. Dank u wel voorzitter. Onze fractie worstelt een beetje met die motie. Want op zich is die heel erg sympathiek, maar heeft u de motie wel goed gelezen wat er allemaal verwacht wordt om deze motie uit te voeren zoals hij hier staat? Dus is het juist het sympathieke, of zegt u de motie in zijn totaliteit nemen wij als coalitiepartijen over? Want dat vraagt nogal wat en daar hangt ook nogal wat budget aan vast.

De heer Schuinder. Nou ja, vandaar dat we zeggen dat we hem ook richting GS willen doen om daar even goed naar te kijken. Het is een hele korte tijd na het reces dat hier aandacht voor gevraagd wordt. Dat GS daar goed naar kijken of er inderdaad ook dekking voor is. Dus dat ben ik met u eens.

De heer Schoenmaker. Maar dan concludeer ik dat u de motie niet steunt, maar dat u het signaal van de motie doorgeeft aan GS. Dat is iets anders dan deze motie steunen.

De voorzitter. Als ik iets daarover mag zeggen, dan zou je kunnen zeggen: We vragen aan de indieners van de motie, want de motie is breed ingediend, niet alleen maar door, wat was het, GroenLinks geloof ik, vraag ik aan de indieners om de motie aan te houden. Ik hoop dat GS nog benoemd gaan worden vandaag, dat we aan GS gaan vragen om te kijken hoe we hiermee om zouden kunnen gaan en daar dan een antwoord op dichtten. Ik denk dat dat goed is, want de heer Schoenmaker heeft een punt. Als je die motie echt precies zo gaat uitvoeren, dan heeft het ook de strekking van een amendement, want dan moet je ook zorgen dat er dekking voor is. Dus ik denk dat het wijs is om hem bij GS te stallen, zeg ik maar alvast vanuit de nieuwe GS, en dat GS daar een antwoord op dichtten. Maar dan zou ik dus nu de Staten willen voorstellen om de motie zo meteen aan te houden en dat moeten we natuurlijk aan de indieners vragen.

De heer Schoenmaker. Als ik daar heel kort op mag reageren voorzitter. Ik zie u even niet. Het is nog steeds dezelfde interruptie. Deze uitleg snappen wij volledig. We hebben natuurlijk in deze geest... Dat is ook een beetje lastig om een motie in te dienen terwijl er nog geen gedeputeerden zijn, maar de uitleg zoals u dat zegt, zo hadden wij het ook in gedachten. Dank u wel.

De heer Schuinder. Kijk, dan gaat die de goede route in. Dan hebben we de motie van de Partij voor de Dieren met betrekking tot de uitgangspunten DPLG. Daar geven wij als coalitiepartijen aan dat we daarin tegen zijn. Hij is te vroeg. Hoofdstuk 3 staat wellicht ook nog ter discussie vanwege het feit dat er straks een nieuw kabinet kan komen met misschien nieuwe wetgeving waarop mogelijk de uitgangspunten voor Drenthe nog kunnen wijzigen. En dan de derde motie, ingediend door D66. Daar zijn wij ook niet voor, tegen dus. Een drietal crises zijn wat ons betreft geen basisprincipes. Een crisis is geen basisprincipe, we moeten denken in oplossingen. Dus wat dat betreft, dat is één. Hij bestaat uit twee delen, zoals de heer Loof al heeft aangegeven. Een inclusieve samenleving, u hebt het meerdere keren voorbij horen komen, iedereen doet ertoe in de Drenthe en elke inwoner telt. Dus in die zin die klinkt die voor ons heel logisch. Maar overall zijn we daar dus op tegen. Dank u wel.

De voorzitter. U was aan het eind van uw betoog heer Schuinder? Ik kijk eens even de Statenzaal rond, want we lopen nu ongeveer een uur achter op ons schema. We willen natuurlijk, denk ik, graag de benoemingen ook gestalte geven. Als er behoefte is aan een tweede termijn, de heer Schuinder heeft daar nu een voorzet voor gedaan, omdat er natuurlijk ook een aantal vragen was gesteld aan de coalitiepartners, kan dat dan staccato. Ja? Nee? Ik ga gewoon alle woord-

voeders langs en ik roep u allen op om toch te proberen zo kort mogelijk uw bijdrage te leveren. Er is nog een aantal fractievoorzitters dat nog niet helemaal aan de limiet van het aantal interrupties is, dus daar kijken we ook naar. Goed. De heer Pormes, heeft u behoefte aan een tweede termijn? Dat is het geval. Ga uw gang. Ik inventariseer even. De heer Loof, heeft hij behoefte aan een tweede termijn? Ja, dan kan hij zo meteen direct aansluiten. De heer Uppelschoten, behoefte aan een tweede termijn? Ja. De heer Vianen? Heel kort. Mevrouw Van den Berg? Ja. De heer Van Dekken? Ook heel kort. De heer Zandvliet? Ja. Het Statenlid Zuiker? Ja. Mevrouw Kleine Deters? Ja. Mevrouw Niessink? Nee. Mevrouw Kramer? Nee. Even kijken, de heer Schoenmaker? Misschien. En tot slot de heer Omlo? Nee. Dank u wel. Ik geef het woord aan de heer Pormes.

De heer Pormes: Dank u wel voorzitter. Laat ik beginnen even met betrekking tot de motie. Kijk, ik vind gewoon dat GS het dictum in de geest moeten uitvoeren. met uitzondering, en dat moet wel letterlijk, dat wij graag willen zien dat artikel 1 zichtbaar wordt gemaakt in dit huis. Dat is het enige fysieke deel dat wij graag wensen. De rest mogen GS zelf naar eigen inzichten invullen en dan horen we wel welke plan er uitrolt en dat willen we graag indienen.

De voorzitter: Goed voorzitter. Voorzitter, eh, dat ben ik zelf. Neem me niet kwalijk. Heer Pormes, even voor de goede orde. Daarmee zegt u dus eigenlijk: Wij als indieners houden nu de motie aan en vragen aan de nieuwe GS om aan te geven hoe de motie uitgevoerd zou kunnen worden. En voor ons is dan essentieel, zo versta ik u, dat artikel 1 ergens in dit huis een goede plek krijgt.

De heer Pormes: Klopt, maar niet aanhouden. We willen het gewoon indienen.

De voorzitter: Ja, maar dan kunnen GS er nog niks van vinden.

De heer Pormes: Nee, dan horen we dat later. Waar het ons om gaat...

De voorzitter: Dan heeft u de mogelijkheid dat zij verworpen wordt. Dat is natuurlijk... oké? Dat is aan u.

De heer Pormes: Maar kijk, belangrijk is dat PS hierover een besluit nemen voorzitter. Wij danken...

De voorzitter: De motie is niet ingetrokken en blijft deel uitmaken van de beraadslaging en we gaan erover stemmen.

De heer Pormes: Wij... Oei.

De voorzitter: De heer Vianen. Ga uw gang.

De heer Vianen: Dank u wel voorzitter. Ik zou toch GroenLinks aan willen raden om het toch op die manier te doen zoals de voorzitter het voorstelt. Volgens mij is dat nou de meest logische route voor nu. We hebben ook niet het aangepaste dictum gezien, dus we weten nu ook niet goed hoe de motie eruitziet. Dus ik hoop dat de heer Pormes ook kan leven met het feit dat dat de voorzitter gewoon een goed voorstel heeft gedaan. Kunt u dat niet gewoon volgen en er van uitgaan dat GS met een goed voorstel komen?

De voorzitter. Ja, ik probeer te helpen. Kijk, want naar ommekomst van het zomerreces kunt u natuurlijk bij de eerstvolgende Statenvergadering de aangehouden motie... Stel je voor dat GS nog niks gedaan zouden hebben, maar de voorzitter van GS zegt nu al 'GS zullen zich daarover buigen', want daar komen ze natuurlijk zelf mee, dan kunt u altijd de motie alsnog weer indienen en dan kan daar alsnog over gestemd worden. Dat zou dus mijn voorstel zijn. Want als u haar nu in stemming brengt, dan is het dictum dusdanig dat een deel van de Staten, schat ik in, daar niet onmiddellijk een krul bij kan zetten.

De heer Pormes. Voorzitter, als u toezegt dat u gebruik maakt van het reces om al voor te sorteren, dan verliezen we ook geen tijd en dan spreken we elkaar na het reces als het nodig is en dienen we de motie alsnog in. Oké? Mooi, dan houden we die aan mevrouw de voorzitter.

De voorzitter. De motie is aangehouden, maakt geen deel meer uit van de beraadslaging. Ik ben nou ongeveer samen met de heer Jumelet, die nog steeds deel uitmaakt, dat geldt trouwens ook voor alle andere gedeputeerden want er zijn nog geen nieuwe gedeputeerden, maar ik hoop dat die instemmend knikken daar op de publieke tribune. Joeg hei, oké, nou, dan gaat het helemaal goedkomen.

De heer Pormes. Voorzitter, ik dank de informateurs voor de toezegging dat wij de stukken gaan krijgen die hebben geleid tot het resultaat en ik kijk gewoon naar de griffier, dat wij die stukken wel gaan ontvangen. Het tweede voorzitter. De VVD heeft nog enige hoop dat het best meevalt met die tegenvallers. En ik begrijp wel dat ze dat denken, maar ik help u herinneren aan de Voorjaarsnota van het kabinet. Daarin staat letterlijk dat ze geen cent minder doen. Dus we moeten gewoon rekening houden met die bezuiniging. Zo simpel is dat. En ik baseer me ook op het interview met inmiddels demissionair minister Kaag, die dat ook heeft bevestigd. Voorzitter, ik maak me wel zorgen over de begroting, die wij krijgen. Ik help u herinneren, er worden erg veel investeringen toegezegd, ook gezegd hier, als het gaat over de woningbouw, als het gaat over investering vitaal landelijk gebied, als het gaat om de bezuinigingen in het openbaar vervoer. Dus ik zou het nieuwe college willen aanraden om daar toch heel goed naar te kijken, te meer omdat u wel ervoor zorgt dat de opcenten niet verhoogd worden, ook niet met de inflatie omhoog gaan, maar worden bevroren. Dan zitten we echt met een gat. Mevrouw de voorzitter, ik spreek ook voor mijn andere vrienden hier, die in ieder geval dezelfde leeftijd hebben bereikt. Kijk, over 10 jaar kunnen de heer Loof en ik rekenen op een goede zorg. En dat komt...

De voorzitter. Wilt u afronden?

De heer Pormes. Ja, dat rond ik af. Dat komt voorzitter, door de instroom van migranten. Want er sterven meer mensen dan er kinderen worden geboren. En dankzij die migratie kunnen wij ervan verzekerd zijn dat wij worden verzorgd. Dank u wel.

De voorzitter. Dank u wel mijnheer Pormes. Ik geef het woord aan de heer Loof van de Partij van de Arbeid en na de heer Loof de heer Uppelschoten van de PVV. Aan u is het woord.

De heer Loof. Dank u wel. Dank u voorzitter. Het kan wat mij betreft kort. Ik wil u danken voor dit debat en zeker voor de constructieve bijdrage van meerdere partijen. Even in de richting van de SP: Ja, wij gaan ongelijk investeren in gelijke kansen. Daar heeft u naar gevraagd en dat gaan we doen. Naar GroenLinks, gefeliciteerd met de eerste regenboogambassadeur van Drenthe. En even kijken, in de richting van Volt zou ik willen zeggen: Er hangt in de collegekamer een enorm schilderij met hunebedden. Misschien moeten we die hier in deze zaal gaan hangen, dat we als

hunebedcoalitie door het leven gaan met elkaar. En in de richting van Sterk Lokaal: Helemaal eens, het debat over de wolf moet gebaseerd worden op feiten en werkelijkheden en alle rimpel eromheen zullen we moeten uitsluiten om tot een goed verhaal te komen. In de richting van...

De voorzitter. Mevrouw Zuiker van de Partij voor de Dieren heeft een vraag voor u. Ga uw gang Statenlid Zuiker.

Statenlid Zuiker. Dank u wel. Voorzitter, ik hoor graag van de PvdA hoe zij denken over de opmerking of de stelling die is opgenomen dat er geen extra regels komen voor de landbouw. Maar er staat: Uitgangspunt is. Houdt de PvdA dan nog een kleine opening, zodat we dat wel voor de sierteelt kunnen doen, zoals u in de afgelopen periode ook voor was? Dat wil ik graag weten.

De voorzitter. De heer Loof.

De heer Loof. Ten aanzien van deze tekst hebben wij geen voorwaarden geformuleerd. Het enige wat we hebben gedaan, is dat we de tekst van toepassing hebben verklaard op dit thema.

De voorzitter. Statenlid Zuiker.

Statenlid Zuiker. Sorry. Ik begrijp het niet helemaal, want wat ik graag wil weten is: Wat bedoelt de PvdA precies dan met 'Uitgangspunt is: In Drenthe komen geen extra regels'? Betekent dat dan dat het voor sierteelt wel mogelijk is?

De voorzitter. De heer Loof.

De heer Loof. Een uitgangspunt is een uitgangspunt en dat kan worden gewijzigd aan de hand van, ik noem maar wat, wet of regelgeving, veranderende inzichten, veranderende omstandigheden. Dit is voor nu het vertrekpunt en het uitgangspunt.

De voorzitter. De heer Loof vervolgt zijn betoog.

De heer Loof. In de richting van de ChristenUnie zou ik willen zeggen: Ja, zeker, onze fractie is aanspreekbaar op verbinding, onrust en polarisatie tegengaan. Wij gaan daar graag samen met u mee aan de slag. Voorzitter, daar wou ik het bij laten. Ik vind dat de goede vragen aan de goede fracties zijn voorgelegd, ook de meloenen zeg maar die die voorbijkwamen. Dat is best wel even achter het oor krabben, maar dat moet ook gebeuren. En ten aanzien van de moties. DPLG, daar stemmen we in met het verhaal van de heer Schuinder. De motie Grondwet is inmiddels aangehouden. Dat is een prima zaak, lijkt ons. En de motie Basisprincipes, daar heb ik eigenlijk al voldoende over gezegd in de eerste termijn. Dank u voorzitter.

De voorzitter. Dank u wel heer Loof. Ik geef het woord aan de heer Uppelschoten van de PVV.

De heer Uppelschoten. Dank u wel mevrouw de voorzitter. Nog een paar korte reacties. De eerste, want die vergat ik in de eerste ronde. Wij zijn ook heel blij met het sociaal plan en ook met de toevoeging dat het een aanvulling is op de gemeente en dat het niet in plaats komt van de gemeente. Dus dat is de beperking. Dat wij een sociaal plan kunnen hebben voor iedereen in Drenthe, dat zij verder niet aan de orde. Ik wil nog even terugkomen op dat Natuurpact 2013,

want dat leidt toch tot een spanning. Want dat heeft er toen toe geleid dat 5500 ha landbouwgrond moet worden omgezet in natuur. Er staan nog steeds 1500 ha die als natuur moet terugkomen en die gaat ten laste van de landbouw. Dus ik zeg niet dat het onoplosbaar is, ik zeg alleen maar: Dat probleem ligt er nu wel. Dus door te zeggen dat je in 2013 dat pact accepteert, heb je die spanning gecreëerd. Het wonen, willen wij graag zeggen: Er moeten gewoon meer woningen gebouwd worden. Als dat kan circulair is dat leuk, maar de nood is hoog. Er moeten gewoon meer woningen komen. En daar gaat het over, want daarmee los je alleen het probleem op. De motie over de Basisuitgangspunten, dat vinden wij... Democratie is niet voor bange mensen. Je moet erop vertrouwen dat als wij erover gaan praten, dat je zelf als partij zulke goede argumenten kunt inbrengen, dat er dan met die uitgangspunten die je als partij hebt verder rekening gehouden wordt. Maar we vinden dit nu te gek, want het is bijna een amendement op het coalitieakkoord. En dat moeten we niet doen. We hebben coalitiepartijen en die willen hiermee werken. De motie over DPLG. Daar zijn wij op tegen, want geen verruiming voor de PAS-melders als er geen natuurverbeteringen of stikstofruimte... Dat vinden we veel te dwingend, dat kan helemaal niet. En verder dan toch even een losse opmerking over de Grondwet. We vinden dat het een motie is voor de Bühne. 175 jaar, waarom niet 180 jaar, 190 jaar, 200 jaar? Het is een motie voor de Bühne, maar wij vrezen dat de zaal leeg is en dat niemand op deze voorstelling zit te wachten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Uppelschoten. De heer Vianen van de VVD en na de heer Vianen mevrouw Van den Berg van de ChristenUnie.

De heer Vianen: Voorzitter dank u wel. Ik zal het kort houden, want wij staan te popelen om onze kandidaat-gedeputeerde te presenteren zo meteen. Dank aan alle fracties, ook voor de reacties op het coalitieakkoord. We merken toch wel voor het grootste gedeelte een hele constructieve houding, dat is mooi. 'In Drenthe doen we het samen' zien we vandaag wel goed terug. En dan nog even, want D66 vroeg: Welk verschil heeft de BBB nou gebracht? En ik kan u melden dat de BBB aan de onderhandelingstafel echt nieuwe inzichten heeft geboden. Er was een nieuwe dynamiek ontstaan aan tafel, wat uiteindelijk goed, prettig werkte met elkaar. Dus dat kan ik u bij deze meegeven. De nieuwsbrief richting D66 en ook voor de anderen die hem niet hebben gezien, die is terug te vinden op de website van de provincie Drenthe. Bij diversen, dan schuine streep verkiezingen, streepje 2023, streepje verkenning, streepje formatie, .nl. Daar vindt u hem terug. Dus hij is wel degelijk eruit gegaan. Een hele korte reactie op de moties. De Grondwetmotie is aangehouden. Volgens ons is dat prima op deze manier op te lossen. Uitgangspunten DPLG. Volgens mij verdient het nieuwe college ook tijd om zich daar goed in te verdiepen en een juiste keuze te maken met elkaar. En de motie inclusief als uitgangspunten, daar sluiten we volledig aan bij de woorden van de heer Schuinder en van de heer Loof. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Vianen. Mevrouw Van den Berg, fractie van de ChristenUnie.

Mevrouw Van den Berg: Dank u voorzitter. Kort twee punten hier. De heer Schuinder gaf aan dat de financiële onderbouwing in Q3, kwartaal drie, komt. Dat is eind september. Ik vermoed dat hij bedoelt Q4, want anders zou het dan voor de Begroting zijn. De heer Pormes heeft gevraagd om de stukken uit de formatie hierop aan te sluiten. Zou dan misschien ook die vingeroefening, als het gaat om de financiën, met ons gedeeld kunnen worden? Zodat we een beetje beeld krijgen van de richting van wat er komt. Dan, er zijn drie moties ingediend. Mijn fractie vindt dit niet het moment om dergelijke moties in te dienen. In die zin sluit ik me aan bij de heer Uppelschoten. Het zijn haast amendementen op het coalitieakkoord. Dat lijkt me niet gepast.

Wij geven graag het nieuwe college de kans om aan de slag te gaan en met voorstellen te komen en we zullen deze op inhoud beoordelen en daar zien we naar uit. Dank u voorzitter.

De voorzitter. Dank u wel mevrouw Van den Berg. De heer Van Dekken van het CDA en na de heer Van Dekken de heer Zandvliet van de SP.

De heer Van Dekken: Voorzitter, ook vanaf onze plek, kan even kort. Een wat wonderlijke gebeurtenissen hier vandaag rondom dat coalitieakkoord. Twee moties waarbij wij ons vervolgens echt kunnen beperken. Dat verhaal rondom de DPLG, daar willen wij als CDA gewoon geen enkele vertraging op. Dus het tempo moet hoog blijven. En of dat hoofdstuk 3 er dan voor 1 oktober wel of niet zou moeten komen, is voor wat ons betreft volledig arbitrair. Maar ik sluit aan bij de opmerking van mevrouw Van den Berg zojuist. Heel bijzonder om dat zo bij motie voor te leggen. En dan toch even een inhoudelijke reactie op het verhaal van D66 cum suis. Dat gaat over die inclusieve samenleving. Collega Schuinder was daar ook wel heel helder in. Dat gaat allemaal prima in die formulering rondom die inclusieve samenleving. Maar dat tweede deel van die motie rammelt echt aan alle kanten. Want als je tegen elkaar zou zeggen dat de erkenning van klimaat, de biodiversiteit, de stikstofcrisis als basisprincipes hier elke keer opnieuw aan de orde zouden moeten zijn, dan slaat deze motie en ook die tekst volledig de plank mis en gaat zij ook volledig voorbij aan het coalitieakkoord zoals dat nu voorligt. Dus wij zullen daar niet voor zijn.

De voorzitter. Dank u wel heer Van Dekken. De heer Zandvliet en na de heer Zandvliet Statenlid Zuiker van de Partij voor de Dieren. Ga uw gang.

De heer Zandvliet: Dank voorzitter. Nu met wat meer afstand, want ik hoorde dat ik goed te horen ben zo. Want wanneer we een beetje doorprikken, lijkt dit open akkoord toch wat dichter te zijn dan op papier blijkt. Er wordt gesproken over financiële vingeroefeningen, en we hebben nog een stuk over, dat is gevraagd, daar zijn we ook erg geïnteresseerd in. Want dat kan betekenen dat er alsnog gratis bier gegeven wordt en dat kan ook betekenen dat er keuzes gemaakt zijn die nog niet met ons gedeeld zijn. En allebei is het een vrij onwenselijke situatie. Dus we zijn erg benieuwd naar de verdere invulling ervan. Migratie, kernenergie, maar ook andere zaken zijn wel degelijk dus besproken en hier opgeschreven in dit stuk. We zijn ook erg benieuwd naar de inhoud daarvan. Wat ons wel een beetje tegen de borst stoot, is het gebruik van geitenpaadjes, extern solderen. Het voelt een beetje als weggelopen voor echte problemen en het voelt of we een beetje bang zijn om keuzes te maken. Dat is best zorgelijk. Daarin mis ik nog even het antwoord op mijn vraag over de kritische depositiewaarde. Wellicht dat de BBB met een interruptie, want daar hebben ze er nog vier van, daar een reactie op kan geven straks, over de kritische depositiewaarde, als ze het idee hebben dat dat de oplossing is om uit het probleem te komen. We willen graag nog even kort stilstaan bij het economische stuk, voornamelijk met het betrekken van sociale ondernemers. We zien graag dat dat prioriteit heeft. Sociaal ondernemerschap is belangrijk, niet alleen voor onze economie, maar ook voor de mensen die daaraan mee kunnen doen. En als laatste hoorden we net vanuit een coalitie, vanuit één partij, een reactie op die motie. Gelukkig hebben andere partijen net reactie gegeven. Want ik denk dat belangrijk is, dat samen niet is 'De coalitie is het eens met PS' en dus wordt samen. Samen moet echt zijn 'met elkaar'. Al met al, we blijven de 'hand' uitwerken. Wij willen graag samen bouwen, maar dat doen we ook echt met elkaar.

De voorzitter. Dank u wel heer Zandvliet. Statenlid Zuiker van de Partij voor de Dieren en daarna mevrouw Kleine Deters van D66.

Statenlid Zuiker. Dank u wel voorzitter. Het uitgangspunt dat er geen extra regels mogen komen op de landelijke en Europese regels voor de landbouw, is een klap in het gezicht voor de omwonenden van de sierteeltvelden. Want dat maatschappelijk probleem is erg groot in Drenthe en de coalitie heeft het daar met geen woord over. Nu hebben ze al meteen een gereedschap uit hun gereedschapskist gegooid. Eigenlijk hebben ze de hele gereedschapskist weggegooid om dat probleem op te lossen. En dat vind ik ontzettend kwalijk en dat vind ik ontzettend teleurstellend. Ik vind het raar dat de motie om met hoofdstuk 3 te komen van het DPLG, het hoofdstuk dat er 1 juli al had moeten liggen, dat die motie wordt verworpen hier. Dat mensen zelfs zeggen: Hier is het niet de plaats voor. We hebben ontzettende urgentie. Drenthe staat stil. We kunnen geen vergunning afgeven, we zullen geen vergunning afgeven, als we de natuur niet herstellen. De PVV zegt: Dat vind ik wel een beetje vergaan. Nee, dat is de wet, dat is de realiteit. Dit college moet dat gaan onderkennen en die moet dus aan de slag. Dus ik wil nu weten van BBB, wanneer krijgen wij hoofdstuk 3 van het DPLG waar wij al recht op hadden? Waar u echt voortvarend mee aan de slag moet gaan, want we staan gewoon stil en de natuur gaat achteruit. Tot zover.

De voorzitter. Dank u wel Statenlid Zuiker. Mevrouw Kleine Deters van D66. En ik kijk nog even naar de heer Schoenmaker, hij had aangegeven dat... Wilt u nog een bijdrage leveren? Ja? Oké, dan bent u de laatste. Mevrouw Kleine Deters. Ga uw gang.

Mevrouw Kleine Deters. Voorzitter dank u wel. Ik vind het spijtig eigenlijk niet echt een duiding te hebben gekregen van het woord, 'samen' met verwijzing naar een nieuwsbrief. Mijnheer Vianen, ik heb heel snel gezocht op zowel de site van Drents Parlement als provincie Drenthe, maar misschien moet ik wel tien keer doorklikken. Ik heb het nog niet kunnen vinden. Dus als u mij een linkje zou willen mailen, graag. Maar dat geeft dan meteen aan hoe ingewikkeld het dan blijkbaar is om 'samen' in te vullen. Is 'samen' dan akkoord en de kandidaat-gedeputeerden werden aan de pers gepresenteerd en daar mocht de overige Statenfractie dan ook bij zijn. Ik weet niet of we via de pers met elkaar zouden moeten communiceren. D66 zou graag een andere invulling willen geven aan 'samen'. Voorzitter, de moties kennis van genomen. Daar denken we dan blijkbaar echt wezenlijk anders over. De partijen die de moties ingediend hebben, zijn daarvan overtuigd en willen daar graag uit handelen. Dan mijn laatste punt voorzitter, als het gaat over de KDW. Dat zijn zowel de VVD als de BBB die het daarover hadden, VVD expliciet over alternatieven. Dan zou ik toch willen adviseren, en dat linkje kan ik u wel weer sturen om op de site van de RVO te kijken, dat we in 2025 tenminste 40% van stikstofgevoelige natuur de KDW niet meer mag worden overschreden. Dat is over 2 jaar. En u hebt het over een alternatief op lange termijn. Wat wilt u dan in die tussentijd? Hoe wilt u dan burger, boer, ondernemer, perspectief bieden? Dat perspectief, daar zit iedereen op te wachten en daar willen wij graag met uw invulling aan geven en dan zullen we het wel over oplossingen moeten hebben. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter. Dank u wel mevrouw Kleine Deters. De heer Schoenmaker Sterk Lokaal Drenthe. Ga uw gang.

De heer Schoenmaker. Dank u wel voorzitter. Toch nog even aan het eind. Sterk Lokaal Drenthe heeft goed geluisterd naar alle betogen en interrupties en gaat graag met alle feiten aan de slag en wil dus constructief meewerken. We hebben er als team Sterk Lokaal Drenthe zin in en zullen graag de lokale beleving in dit huis gestalte geven. Even heel kort. Afscheid van de gedeputeer-

den. Ik heb ontzettend fijn samengewerkt. Het klinkt net alsof we heel veel samen hebben gewerkt. Dat is natuurlijk niet zo, maar we hebben hele mooie contacten gehad. Ik moet zeggen: Hans Kuiper, gesprekken over mogelijkheden, wetgeving natuur, ze waren voor mij zeer zinvol en soms snapte ik ook waar u het over had. Maar we zijn het niet altijd eens geweest. Ik moet zeggen: Nelleke Vedelaar, de lach is het hardste van allemaal en de onderwerpen verkeer et cetera prachtig, maar uw enthousiasme is zeer aanstekelijk. Mijnheer Stelpstra, Tjisse. De gedrevenheid op het gasdossier was extreem. De bevoegenheid was niet gespeeld. Ik heb me dat wel eens afgevraagd, maar als u dan ook achter, als de camera uit staat zeg maar, nog zo bevoegen bent... Ik heb daar respect voor en het ga u goed. Mijnheer Brink, Henk Brink, ik hoop dat ik u tijdens het EK-wielrennen boven op de VAM misschien nog een keer een hand mag geven. U was afgelopen keer bij een prachtig sportevenement en ik denk dat u het als sportambassadeur van Drenthe ontzettend goed heeft gedaan. Dank u wel.

De voorzitter. Nou, wat een mooie... Ja, dat is een hele mooie uitswinger. Ik denk, want iedereen applaudisseert, namens de Staten gesproken en ook de laatste in tweede termijn. Ik kijk nog even naar de heer Schuinder, want er zijn geloof ik nog één of twee vragen gesteld. Wilt u daar nog op reflecteren tot slot? Ga uw gang. En dan gaan we daarna stemmen over de beide moties. Dus als dat alvast in stelling gebracht kan worden, zou dat fijn zijn.

De heer Schuinder. Voorzitter heel kort. Even over hoofdstuk 3. Wij leveren aan wat wettelijk nodig is en hoofdstuk 3 is geen plicht. Het eerste concept zoals ingeleverd is, voldoet. Dus wat dat betreft is dat klaar. Wat ons betreft in ieder geval. De KDW. Wij moeten daaraan gaan voldoen. Dat doen we ook en we gaan op middel van innovatie en via de sector met elkaar in gesprek om te kijken hoe we daaraan kunnen blijven voldoen. Er komt een nieuw kabinet, er komt een nieuw coalitieakkoord in Den Haag. Mogelijkerwijze komt daar ook naar voren dat de KDW uit de wet gaat. Dat zal ons zeer dierbaar zijn als dat inderdaad gaat gebeuren. Dus dan kan de vlag wederom in...

De voorzitter. De heer Zandvliet heeft nog één interruptie. Ga uw gang.

De heer Zandvliet. Ja, dan moeten we die natuurlijk wel gebruiken, want anders is dat zonde.

De heer Schuinder. Zou jammer zijn. Dit is een half antwoord op een hele vraag. Dus ik ga de vraag nog een keer stellen. Denkt u dat dat de oplossing is voor een stikstofprobleem? Bent van mening dat als die KDW's aangepast worden, dat we dan verder kunnen met het bouwen in Nederland, bouwen, in Drenthe?

De heer Schuinder. Nou kijk, dan komen we in ieder geval een stuk verder, want er wordt op een andere manier gemeten. En de KDW, de kritische depositiewaarde, die nu erg laag is en in andere landen om ons heen een stuk hoger is, geeft ons in ieder geval ruimte.

De voorzitter. De heer Zandvliet in tweede instantie.

De heer Schuinder. Zit ik al op 60%?

De heer Zandvliet. U zit op 75%. Nee, nee, dank voor dat antwoord. Helder, fijn te weten hoe u daarover als Staten denkt natuurlijk. Er is dus ook een kans die er dus niet uit gaat. Heeft u dan ook nagedacht over een alternatief, of legt u zich dan neer bij het feit dat we de komende 4 jaar nog best wel een lastige opgave krijgen?

De voorzitter. De heer Schuinder.

De heer Schuinder. Ik denk linksom of rechtsom, we krijgen het 4 jaar de komende tijd sowieso lastig, of het nou stikstof, wonen of vergunning of wat dan ook is. Het blijft een complexiteit waarin we afhankelijk zijn van meerdere factoren. Eén is hier in Drenthe, de andere is daar in Den Haag en we hebben ook nog een situatie in Brussel. Dus ga mij nou niet vragen of morgen het probleem opgelost is. We gaan er met elkaar mee aan de slag op alle speelvelden waarmee we doen. Ik doe dat graag ook samen met de SP.

De voorzitter. De heer Schuinder vervolgt zijn betoog. Was klaar? Mooi zo. Dan zijn we inderdaad aan het eind gekomen van het debat over het coalitieakkoord en vraag ik de Statenleden om over de beide moties te gaan stemmen. Kunnen wij eerst de motie M 2023-17 op het scherm krijgen? Uitgangspunten DPLG, motie van de Partij voor de Dieren cum suis. U kunt stemmen. Vóór deze motie hebben gestemd 8 leden van onze Staten, daartegen 34. De motie M 2023-17 is verworpen. Dan graag de motie M 2023-18, Gezamenlijke basisprincipes voor uitvoering coalitieakkoord van de fractie van D66 cum suis. Voor deze motie hebben gestemd 8 leden, daartegen 34. Deze motie M 2023-18 is verworpen. Dan zijn we aan het eind gekomen van dit agendapunt.

G. Voordracht van de kandidaat-gedeputeerden en reacties vanuit de fracties

De voorzitter. Kunnen wij meteen door of wilt u een schorsing? Ja, kunnen we door? Fijn, want dan ben ik bij Agendapunt G van Gerrit en dat behelst het voorstellen van de kandidaat-gedeputeerden. Ik geef als eerst het woord aan de fractievoorzitter van BBB Drenthe, de heer Schuinder. Daar gaat u weer. Heel goed. Gaat uw gang.

De heer Schuinder. Voorzitter, aanwezig... We hebben met elkaar lang gesproken over het coalitieakkoord en wij willen dat akkoord graag uitvoeren met de volgende twee gedeputeerden. Voorafgaand toch nog even: de kandidaat-gedeputeerden zijn voorafgaand aan de kandidaatsstelling door BBB uitvoerig gescreend op alle facetten van hun bestaan, zowel door het landelijk bestuur van BBB als vervolgens nu ook door BING vanuit de provincie. De door BING gedane screening hebben op geen enkele wijze zaken aan het licht gebracht waardoor de kandidaat-gedeputeerden niet hier hun functie zouden kunnen doen. Dus ik ben dus trots dat ik kan melden dat deze twee toppers voor ons dit coalitieakkoord gaan uitvoeren. Gedeputeerde één: Egbert van Dijk is 53 jaar oud en woonachtig in Ruinen. Hij is getrouwd en heeft drie volwassen kinderen en was tot vandaag wethouder in de gemeente De Wolden voor de lokale politieke vereniging Gemeentebelangen de Wolden. Daarvoor was hij van 2006 tot 2010 ook al wethouder in Meppel voor de lokale politieke vereniging Sterk Meppel. De Wolden is een echte plattelandsgemeente en bij de verkiezingen behaalde de BBB maar liefst 45,4% van de uitgebrachte stemmen. Het was het hoogste percentage van heel Noord-Nederland. Egbert volgde de BBB al vanaf het moment dat BBB/Caroline van der Plas landelijke bekendheid kreeg. Hij gaf aan dat het voor een wethouder in een plattelandsgemeente heel verfrissend is iemand te zien en te horen die echt opkomt voor de boeren, iemand die omwonenden aangeeft te zullen vechten voor bestaansrecht en rechtvaardigheid en tussen de strijden voor mensen die zich niet gehoord voelen. In aanloop naar de Provinciale Statenverkiezingen van 15 maart maakten we tijdens de nieuwjaarsreceptie van de provincie Drenthe kennis met elkaar. We spraken over de enorme populariteit van de BBB, over het programma en de voorbereiding die de BBB had getroffen. Ik, Gert-Jan in dit geval, gaf aan dat de kandidaten niet of nauwelijks of geen politieke ervaring

hebben in de provinciale politiek, maar dat ze wel zeer gemotiveerd zijn en met hun pootjes in de klei staan. Egbert was en is onder de indruk van de manier waarop de Statenleden in korte tijd zijn voorbereid op hun toekomstige taak. We hebben er dan ook het volste vertrouwen in dat hij zich goed van deze taak zal kwijten. Onze tweede kandidaat-gedeputeerde is Jisse Otter. Jisse is 65, woonachtig in Emmen, samen met zijn echtgenote Simone, heeft vijf kinderen, 11 kleinkinderen en nummer 12 is op komst. Jisse heeft negen jaar ervaring als wethouder in de gemeente Emmen namens de lokale partij Wakker Emmen. Daarvoor was hij werkzaam als ondernemer in het vastgoed en als accountant. Gemeente Emmen is de grootste gemeente van Drenthe, met zowel stedelijke problematiek als echte plattelandproblematiek. Bij de verkiezingen behaalde de BBB in Emmen 35% van de uitgebrachte stemmen. Hoewel lid van de lokale partij, volgt Jisse de landelijke politiek nauwgezet en ergerde zich stevig aan hoe het land momenteel bestuurd wordt. Een paar dagen na de Provinciale Statenverkiezingen bood hij zijn hulp aan richting Gert-Jan om de fractie te ondersteunen om van een klinkende verkiezingsovereenkomst een succes te maken. Eind mei zijn we serieus in gesprek gegaan of Jisse namens de BBB kandidaat-gedeputeerde wilde worden. Al snel was er sprake van een grote klik over en weer. Het motto 'gebruik je boerenverstand' past natuurlijk precies bij het BBB gedachtegoed. In de relatief korte tijd die Jisse nu meedraait, ziet hij een zeer gemotiveerde Statenfractie die met grote inzet haar werk doet. Wij zijn blij dat deze twee ervaren bestuurders onze BBB gedeputeerden worden en een onderdeel vormen van het college van GS. Dank u wel. Ik geef de mogelijkheid...

De voorzitter: Dank u wel, heer Schuinder, ik geef de mogelijkheid om vragen te stellen aan de heer Schuinder over één of over beide kandidaten. Niemand. Ja? Ik zie mevrouw Kleine Deters. Mevrouw Kleine Deters, kunt u even naar de interruptiemicrofoon? Dan blijft de heer Schuinder rustig staan. Zijn er nog meer mensen die vragen willen stellen? Dan inventariseer ik even. Ja, Statenlid Zuiker en de heer Pormes. Ja? Oké. Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, dank u wel, ik zal niet mijn hele doopceel lichten, dat is te vinden op de site. Maar we willen toch specifiek, wil D66 een paar vragen stellen aan de heer Schuinder. Naast de Tweets kun je re-Tweeten en je re-Tweet wat je vindt, en iets wat je naar buiten wil brengen. Vervolgens wil D66 toch graag van BBB horen, als het over samenwerken, verbinding zoeken met partijen in Provinciale Staten gaat, hoe we dan re-Tweets moeten lezen over andere partijen, uitspraken van één van uw kandidaat-gedeputeerde, de heer Otter? Hij heeft getwitterd op het moment dat hij ook al werkzaam was als bestuurder. En ik citeer een aantal re-weets. Over de Partij voor de Dieren: 'Niet principieel maar schijnheilig.' D66: 'Nieuwe politiek-, transparantie of schijnheiligheid.' GroenLinks: 'Wanneer stopt het absurde denken van Halsema?' De VVD: 'Een ziellose verzameling onkunde en bedrog.' Voorzitter, mijn vraag aan de heer Schuinder is dan: waar is hier enige vorm van respect? Naar de overtuiging van D66 is dit een bijdrage aan polarisatie waarvan BBB aangegeven heeft om dat juist te willen keren. Dit leidt niet tot verbinding en samenwerking. Hoe kijkt BBB daartegenaan? En dan, voorzitter, tot slot ook dan een vraag aan de VVD straks, hoe ze aankijken tegen collegiale samenwerking, als dit een beeld is die over ze neergezet wordt, van een 'ziellose verzameling onkunde en bedrog.'

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Voorzitter, kijk, ik denk dat heel veel mensen soms iets op re-Tweet zetten en dat dat op een randje uitkomt en ik weet niet of dit het randje is. Ik vind het persoonlijk, en als ik kijk naar de BBB, niet over het randje. En soms zijn dingen tegen het randje aan, in dit geval. En dat is geen enkele belemmering om hier de samenwerking op te zoeken. En daarbij, dat

is uitvoerig... Nogmaals, ik heb dat in het begin ook gezegd, uitvoerig gescreend op het volledige bestaan en ook daarin zijn de sociale media meegenomen. En daar is geen enkele twijfel over dat dat buiten de lijntjes is.

De voorzitter: Tweede instantie.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik schrik toch eigenlijk wel van het antwoord, maar misschien ben ik dan ook wel heel recht in de leer. Voor D66 gaat dit over het randje. Wij vinden dit polariserend, maar ik begrijp dat u het acceptabel vindt om dit soort re-Tweets over elkaar de wereld in te gooien. Wel heel bijzonder spijtig en dit vind ik ook wel schokkend, voorzitter, als dit het standpunt van BBB hierop is.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kleine Deters. Mevrouw Zuiker van de Partij voor de Dieren. Statenlid Zuiker, ja, ik had zitten inventariseren. Dus Statenlid Zuiker, de heer Pormes en dan de heer Zandvliet. Statenlid Zuiker.

Statenlid Zuiker: Dank u, voorzitter. Als je hoort over een kandidaat-gedeputeerde, dan kijken we altijd even van wat de bestuurder dan allemaal op de sociale media heeft geschreven. En toen keken wij bij de kandidaat van BBB, de kandidaat-gedeputeerde Otter. En toen schrokken wij, want hij promoot het boek van Arnout Jaspers, en dat is ... Een enorm controversieel boek, waarin het probleem van stikstof wordt gebagatelliseerd en het staat ook vol met dubieuze stellingen, die allemaal ook al weerlegd zijn. Nou krijgt uiteindelijk... Juist deze persoon krijgt dan de portefeuille Stikstof en Landbouw, dus wij willen echt heel graag weten: is deze persoon dan een stikstofontkenner of erkent deze kandidaat de problemen die we hebben in Drenthe voor de natuur? Dat we daar wettelijke verplichtingen voor hebben om die zo snel mogelijk te herstellen en te verbeteren.

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Voorzitter, volgens mij is het coalitieakkoord helder en daar zal ook onze kandidaat-gedeputeerde zich aan houden. Dus wat daar verder allemaal in staat, daar zou ook onze kandidaat-gedeputeerde overal zich aan houden. Dus daar heb ik geen enkele twijfel over dat dat gaat gebeuren. En volgens mij, als ik uw inbreng zo hoor, hoor ik geen stikstof-wappie verhalen of wat dan ook. Dus nogmaals, onderschrijving van het coalitieakkoord geeft volgens mij ook aan, de richting die onze kandidaat-gedeputeerde zal opgaan.

De voorzitter: De heer Pormes, GroenLinks.

De heer Pormes: Dank u wel, voorzitter. Vrijheid van meningsuiting is een groot goed en het mooie hier in dit huis is dat we alles mogen zeggen en de enige die ons terugfluit dat is de voorzitter. Dat is duidelijk. Maar er is wel wat aan de hand met die re-Tweets. Het mag... De gemeenteraad van Emmen heeft daar geen enkele moeite mee. Maar hier zitten we anders in elkaar, want het probleem is dit, en ik ben ervan overtuigd dat u het met mij deelt, dat alles wat gedeputeerden doen, buiten... Ze blijven gedeputeerden. En dat betekent... Wij willen natuurlijk niet een interpellatie houden over een uitspraak, omdat wij dan vinden: een uitspraak van een gedeputeerde is een uitspraak van het college. Dus vraag ik u, maar ongetwijfeld dat u dat heeft besproken met uw kandidaten, geen Tweets meer, wat ons in een moeilijk parket brengt. En daarmee bedoel ik niet vrijheid van meningsuiting, maar gewoon collegebeleid 24 uur. Wij kunnen jullie daarop aanspreken, dat bedoel ik.

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Mevrouw de voorzitter, ik hoorde niet heel erg een vraag, maar uiteraard gaan wij op het moment dat het randjes raakt of wat dan ook met elkaar in gesprek. En ja, ik kan u verzekeren: er zijn gesprekken gevoerd over Tweeten. En volgens mij moeten we ons allemaal afvragen of Twitteren een leuke bezigheid is of niet, of TikTocken of BeRealen of whatever of wat dan ook. En zo heb je er steeds meer vormen. Dus ik zou zeggen: wees daar sowieso terughoudend in en ga af en toe lekker aan de wandel buiten in plaats van achter de smartphone.

De voorzitter: Wat zijn dit toch weer wijze woorden! De heer Zandvliet.

De heer Zandvliet: Dan wandel ik rustig naar het spreekgestoelte, of nou ja, interruptiemicrofoon. Ik heb een vraag en ik weet niet goed of ik het aan u moet stellen, of straks aan het CDA, maar het gaat even over de portefeuillevverdeling van deze gedeputeerden. Tijdens een formatie hebben het gehad over dat het fijn was dat de continuïteit was in de kennis van de gedeputeerden, en toen is dat een goede reden geweest om het CDA daarbij betrekken en de kennis van de heer Jumelet op Landbouw. Als we kijken naar de portefeuillevverdeling zien we dat juist die portefeuille, waar die kennis van is, niet meer bij die gedeputeerde ligt. En ik was benieuwd als u dat zo hoort, als u terugdenkt over het formatieproces, hoe dit zo gekomen is? En wat maakt dat we dan daar toch van afgeweken zijn, terwijl we het juist zo mooi hadden, iemand met de kennis van landbouw.

De voorzitter: De heer Schuinder.

De heer Schuinder: Ik ga ervanuit dat u straks... Mevrouw voorzitter, sorry, ik moet op die manier beginnen. Voorzitter, ik ga ervanuit dat het CDA daar straks ook een antwoord op zal geven. Ik vond het een hele mooie gedachte dat de heer Jumelet aan tafel op één van de eerste momenten zei: 'Ik sta er open in en ik zie wel en we beginnen opnieuw.' En ik denk dat dat een openingszin is geweest waarop de hele tafel had gedacht van, dan kunnen we gewoon vrijelijk beginnen aan een nieuw formatieproces zonder dat we zeggen van: Goh, het gaat over, jij hebt al jaren ervaring op dat gebied of jij hebt een jaren ervaring op dat gebied. Dus zo zijn we erin gegaan en zo zijn we uiteindelijk in deze verdeling eruit gekomen.

De voorzitter: Sorry, de heer Zandvliet nog.

De heer Zandvliet: Ik begrijp wat u zegt, maar in die logica hadden ze net zo goed bijvoorbeeld de gedeputeerde Tjisse Stelpstra kunnen houden voor zijn ervaring, daar is toen niet voor gekozen, dat is ook een middenpartij. Laat ik het zo zeggen, constateren van mij... Ik vind het jammer dat we niet vastgehouden hebben aan de kennis van het CDA, maar ik ga rustig luisteren naar de rest van het CDA straks.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Zandvliet. Ik zie dat mevrouw Niessink nog een bijdrage wil leveren. Gaat uw gang.

Mevrouw Niessink: Dank u wel, voorzitter. In tegenstelling tot D66 en een aantal voorgaande sprekers zijn wij op zich wel te spreken over het feit dat de gedeputeerde zich gewoon uit op Twitter. Wij zijn ook wat meer voorstander, denk ik, van ongefilterde politiek in plaats van

vooraf ingestudeerde mededelingen. Onze vraag is eigenlijk aan de BBB, nu jullie aan besturen gaan beginnen, hoe gaan jullie je eigen echtheid bewaren? Want het is natuurlijk makkelijk om ondergesneeuwd te raken, misschien, in het huidige klimaat. Dat is eigenlijk onze vraag. Hoe zorgt de BBB dat het echte geluid van de BBB hoorbaar blijft en zichtbaar blijft?

De voorzitter. Gaat uw gang, de heer Schuinder.

De heer Schuinder. Voorzitter, als ik het document gelezen heb, dan ademt dat heel veel BBB al uit, dus daar staat al heel wat BBB in. En ik kan u verzekeren, wij zitten hier met 17 mensen, inclusief daarnaast nog twee commissieleden in die zin. Dus ik denk dat we met elkaar een koers ingaan op basis van het coalitieakkoord, wat voor een groot deel herkenbaar is voor alle partijen die er aan meegewerkt hebben, dus ook voor BBB en zullen we ook onze stempel gaan drukken in de toekomst.

De voorzitter. Dank u wel de heer Schuinder. Ik denk dat er verder geen vragen meer zijn over deze beide kandidaten. Hartelijk dank. Dan vraag ik de heer Loof om de kandidaat namens de Partij van de Arbeid in te leiden en voor te stellen. Gaat uw gang.

De heer Loof. Dank u, voorzitter. De Partij van de Arbeid draagt Yvonne Turenhout voor als kandidaat-gedeputeerde voor het nieuwe college. Mevrouw Turenhout, onze Yvonne dus eigenlijk, woont al 30 jaar in Drenthe en in Assen. De leden van de Partij van de Arbeid Drenthe hebben Yvonne medio vorig jaar als lijsttrekker aangewezen als kandidaat-gedeputeerde. Een klus die zij vanaf dat moment tot 15 maart jongstleden met verve heeft opgepakt en vormgegeven. Vorig jaar september heeft zij haar functie als directeur van het kenniscentrum van maatschappelijke vraagstukken in Drenthe en in Groningen, CMO STAMM, neergelegd om zich vervolgens volledig op de politiek te richten. Yvonne heeft veel bestuurlijke ervaring, kent de verhoudingen goed in onze provincie en de maatschappelijke dilemma's waar wij als Drents Parlement de komende jaren voor staan, zijn voor haar niet onbekend. Ze gaat daarbij moeilijke situaties en lastige keuzes niet uit de weg. Onze fractie en achterban heeft veel vertrouwen in Yvonne en de voorgestelde portefeuilleverdeling is wat ons betreft ook haar op het lijf geschreven. En het is tevens voor haar toekomstige collega's goed om te weten dat Yvonne in 1985 het Nederlands kampioenschap judo op haar naam wist te schrijven. [gelach] Ik zeg het maar vast even. Dank u, voorzitter.

De voorzitter. Ho, ho, ho, nou... Dat betekent toch wel wat in de GS kamer. Zijn er vragen aan de heer Loof over de kandidaat van de Partij van de Arbeid? Dat is niet het geval, nee, [rumoer en gelach] zeker niet na de laatste zin die de heer Loof heeft uitgesproken. Ik wil graag aan de heer Vianen vragen van de VVD-fractie om de kandidaat van de VVD-fractie te introduceren. Gaat uw gang.

De heer Vianen. Voorzitter, bedankt. Voorzitter, graag draag ik namens de VVD kandidaat gedeputeerde mevrouw Willemien Meeuwissen aan. Willemien is een zeer ervaren Statenlid en heeft zich de afgelopen 12 jaar ingezet om vanuit een liberaal oogpunt de provincie Drenthe een stukje mooier te maken. Willemien is een doorzetter en ze is betrouwbaar. En Willemien heeft nog een aantal kwaliteiten die haar geschikt maken voor de rol als gedeputeerde. Ze combineert een scherpe intelligentie met haar toegankelijke persoonlijkheid. Haar vriendelijkheid maakt haar benaderbaar en haar scherpzinnigheid stelt haar in staat om effectieve oplossingen te vinden voor de uitdagingen waar we als provincie voor staan. Daarnaast staat het woord 'moe' niet in haar woordenboek. Ze is een harde werker die zich met hart en ziel inzet voor de goede zaak.

En dat hart, dames en heren, klopt met het ritme van het Drentse landschap. Kort samengevat, Willemien is een welbekend gezicht in de Staten en kent alle ins en outs. Ze heeft al indrukwekkende prestaties op haar naam, waaronder de uitrol van glasvezel in Drenthe. Wij, de VVD-fractie, hebben er alle vertrouwen in dat ze met al haar ervaring, inzet en liefde voor Drenthe een positieve impact zal maken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Vianen. Zijn er vragen aan de heer Vianen? Ja, ik zie dat mevrouw Kleine Deters zich naar de interruptiemicrofoon spoedt. Gaat uw gang.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, niet op de voordracht die net gedaan is, maar ik heb in eerste instantie een vraag gesteld aan de VVD. Hoe de VVD aankijkt tegen collegiale samenwerking als één van de beoogde kandidaten dus straks in een collegiaal bestuur moet functioneren, die dan Twittert over dat de VVD een 'zielloze verzameling onkunde en bedrog' is. Hoe... Dat lijkt me toch niet fijn. Dus hoe kijkt de VVD daartegenaan?

De heer Vianen: Dank u wel, voorzitter. We hebben aan de onderhandelingstafel kennis met elkaar gemaakt, hebben we uitgebreid gesproken over van alles en nog wat, en daaruit hebben wij geconcludeerd dat wij vol vertrouwen hebben om die samenwerking met elkaar aan te gaan en dat een Tweet uit het verleden... Goed, so be it. Wij hebben de volste vertrouwen.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters nog.

Mevrouw Kleine Deters: Dan de vraag of u dan... D66 vindt dat polariserende en onnodige Tweets om anderen op deze wijze neer te zetten of te beschadigen... Ik begreep in de beantwoording dat de BBB die mening niet deelt, dat die van mening was dat het niet over het randje ging. Dan ben ik benieuwd of u deze re-Tweets ook niet over het randje vindt, maar acceptabel.

De voorzitter: De heer Vianen.

De heer Vianen: Voorzitter, ik ben niet heel erg actief op Twitter, dus ik ken ook niet alle Tweets. En kijk, als er echt dingen zijn die die helemaal uit de klauwen lopen... Maar dat kan ik me niet voorstellen. We hebben het met elkaar erover gehad, we hebben gewoon met elkaar gesproken, open dialoog, wat ons beweegt, wat ons motiveert. Dus, voorzitter, wij hebben gewoon vertrouwen in de samenwerking.

De voorzitter: Ja, nee, we doen het in tweeën. Mevrouw Kramer van Volt.

Mevrouw Kramer: Dat gaat hierover en ik heb geen vraag. Eigenlijk heb ik wel een vraag, want om deze reden, namelijk, heb ik ook contact gehad met de heer Otter. We hebben een goed gesprek gehad. Ik denk dat hij heel goed aan kan aangeven waar deze Tweet vandaan komt, en dan zijn we denken allemaal gerustgesteld. Dus dat wil ik even meegeven.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kramer. Dat is meer een opmerking dan een vraag, dus dank daarvoor. Dank u wel, de heer Vianen. Ik kom bij de heer Van Dekken, van de CDA-fractie die de kandidaat van het CDA naar voren schuift. En we zijn heel benieuwd. Ja, we zijn heel benieuwd. De heer Van Dekken, aan u het woord.

De heer Van Dekken: Voorzitter, dat kan ik me voorstellen. Ik heb mijn werkaantekeningen nog even wat gestructureerd, want het is echt met trots en met gedrevenheid dat ik mijn goede

vriend en collega Henk Jumelet hier als kandidaat-gedeputeerde wil presenteren, als zijnde de man die het voor ons, voor het CDA, in deze coalitie mag doen. En zoals Henk dat zo vaak zegt: nieuwe ronde, nieuwe kansen, we doen het samen. Dus dat zeg ik ook even in de richting van de SP. Volgens mij gaat het met deze mensen aan boord helemaal goedkomen dat het intercollegiaal bestuur vorm en inhoud krijgt. Ook langs de lijn, omdat Henk Jumelet, en dat wil ik hier toch dan al een keer zeggen, ook in onze campagnetijd vriend en vijand wist te verwonderen bijna, hoe hij mensen soms weer aan tafel kon brengen, die soms in die polarisatie en in die tegenstelling, ik denk in het bijzonder even aan het Stikstofdossier... Steeds opnieuw weer wist hij mensen aan de tafel terug te brengen naar wat Henk dan noemt: een realistisch overleg. Hij is sociaal betrokken, hij is zakelijk nuchter, hij is 10.5 jaar wethouder geweest in Emmen, acht jaar gedeputeerde geweest hier in Drenthe. Hij is twee dagen jonger dan dat ik ben en hij bezit drie zwemdiploma's. [gelach] Hij heeft namelijk twee keer het A-diploma gehaald, dat is toch ook wel een leuke kwaliteit. [gelach] En daar wilde ik het dan maar even bij laten. Dank u wel.

De voorzitter. Wat krijg ik allemaal in mijn GS kamer? Judo, drie zwemdiploma's... De heer Schoenmaker heeft een vraag voor de heer Van Dekken.

De heer Schoenmaker. Niet zo zeer een vraag, maar meer een toevoeging, want ik heb net iets verteld over de vorige gedeputeerden en toen zag ik een teleurgestelde blik. Dezelfde woorden heb ik ook voor de heer Jumelet maar die mag alleen doorgaan met zijn rol als gedeputeerde. We wensen hem daar heel veel succes mee en dan krijg je daarna de mooie woorden wel.

De voorzitter. Dank u wel, de heer Schoenmaker. Mevrouw Niessink heeft nog een vraag aan de heer Van Dekken, want dit was meer een opmerking dan een vraag, mevrouw Niessink.

Mevrouw Niessink. Dank u wel. Ik heb een korte vraag eigenlijk, want de heer Jumelet heeft natuurlijk in voorgaande Statenperiode het Stikstofdossier onder zijn hoede gehad en enigszins logisch is dat de BBB dat wellicht nu overneemt, maar was dat... Wat is precies de overweging geweest, aangezien de heer Jumelet al helemaal in dat dossier zit? Wat is de overweging geweest om dat toch te veranderen?

De voorzitter. De heer Van Dekken.

De heer Van Dekken. Dank u, voorzitter. Wat ik zojuist al zei, los van nieuwe rondes, nieuwe kansen, maar ik denk dat dat voor velen in dit huis geldt... Wij zijn ook als CDA natuurlijk op een heldere manier door de kiezer beloofd voor onze inzet. En ik heb het beeld dat lang niet altijd overal de inzet van onze mensen in Drenthe goed is gezien. Dus ik denk ook dat we, of het nou gaat over natuur, stikstof, landbouw, dat er ook wel een beetje in heeft meegespeeld, voor wat het waard is, dat er her en der vlag op de kop hingen en zo... Dus dat betekent ook dat wij met heel veel collegialiteit nu Landbouw en Natuur met heel veel gedrevenheid doorschuiven richting de BBB en wij gaan als CDA onze schouders er weer onderzetten om samen met deze collega's weer vorm en inhoud te geven op dit dossier. Maar dat een beetje in reactie op uw vraag dus. Daar wilde ik het even bij laten.

De voorzitter. Dank u wel. De heer Uppelschoten heeft ook nog een vraag. Ja, het ene lokt het andere weer uit, natuurlijk. De heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten. Het is niet zozeer een vraag aan de heer Van Dekken. Maar we hebben ze nou allemaal zien passeren en ik kan namens PVV, dat we heel blij zijn, dat we zulke ervaren

bestuurders hebben kunnen vinden. En dat die al zo'n tijd meedraaien en ook in de politiek zitten. En ik ben met name heel blij dat de BBB twee ervaren bestuurders heeft kunnen vinden, zelfs één bestuurder met een hele uitgesproken mening. Ik begin zo langzamerhand heel benieuwd te worden wat die re-Tweet dan is. Het is niet eens zijn eigen Tweet, maar blijkbaar een re-Tweet. Maar dat we dus met een college gaan werken waar heel veel ervaring in zit, en ook om de nieuwe bestuurscultuur neer te zetten. En ik denk dat zij de macht en de kracht hebben om dat dan niet alleen neer te zetten, maar te bewaken. Dus ontzettend goed dat de partijen dit voor elkaar gekregen hebben. En Tjisse heeft nog een aantal steken gekregen. Maar ik ben blij dat hij er is.

De voorzitter. Hij heet Jisse en niet Tjisse. Dat we dat even heel helder hebben. Ja, want dat wordt nog wat. Kijk, we waren gewend aan Tjisse, maar het zijn toch echt twee verschillende mannen, dat kan ik u echt verzekeren. Met deze slotwoorden, ik kijk even naar de heer Van Dekken, want er was geen vraag meer gesteld... Dank u wel. Dank u wel. Zijn we aan het eind gekomen van de aanbeveling van vier fractievoorzitters voor vijf gedeputeerden.

H. Benoeming en installatie van de leden van Gedeputeerde Staten

De voorzitter. en gaan we over naar de benoeming en de installatie van de leden van Gedeputeerde Staten. Dames en heren, en ik ga maar gewoon weer door. Geen schorsing, ik ga gewoon door. Vindt u dat goed? [instemmende geluiden] Ja, mooi zo. Het onderzoek naar... Sorry, wil iemand een schorsing? Zullen we na deze stemronde, na dit agendapunt even schorsen? Na dit agendapunt. Nou ja, kijk, als ik nou begin met de benoeming en de installatie, gaan we ook stemmen, dus dat is wel even een langdurige kwestie. Daarom stemmen... [onderbreking] Daarom kunnen we na dit agendapunt ook, niet tussendoor. Na de stemming. Ja, nou, laten we anders dan even kijken hoe de vlag erbij hangt, want dan hebben we nog maar een korte vergadering te gaan. Ik probeer de boel een beetje op stoom te houden. We gaan over dus naar de benoeming en de installatie van de leden van Gedeputeerde Staten. Het onderzoek naar de benoembaarheid van de kandidaat-gedeputeerden heeft door een afvaardiging van de commissie voor de geloofsbrieven op vrijdag 7 juli plaatsgevonden. De afvaardiging bestond uit de heer Vorenkamp van de PVV, mevrouw Dikkers van de SP, Statenlid Peeks van de Partij voor de Dieren. En mevrouw Dikkers zal verslag uitbrengen van de bevinding van de commissie voor de geloofsbrieven. Ook nog helder moet zijn dat hieraan voorafgaand er een integriteitstoets plaatsgevonden heeft door een extern bureau, en de uitkomsten hiervan zijn door de commissie meegenomen in het onderzoek en ik geef de rapporteur, mevrouw Dikkers, nu graag het woord.

Mevrouw Dikkers. Dank u wel, voorzitter. De commissie, de leden zijn net genoemd, heeft de documenten voor toetsing aan de wettelijke vereisten onderzocht en in orde bevonden. Daarbij wil de commissie nog twee opmerkingen maken. Mevrouw Turenhout heeft aangegeven dat zij vanwege haar arbeidsverleden bij CMO STAMM het accounthouderschap van deze organisatie bij een andere gedeputeerde zal leggen voor een periode van 1 jaar. Mevrouw Turenhout zal in die periode zich onthouden van beraadslaging en stemming in zowel GS als PS waar het gaat om CMO STAMM. En met betrekking tot de heer Van Dijk. De heer Van Dijk wil graag melden dat hij actief lid is van een schietsportvereniging en als gevolg daarvan een wapenvergunning heeft. We hebben als commissie nog even navraag... [gelach] Altijd baas boven baas.

De voorzitter. Dames en heren. Mevrouw Dikkers vervolgt haar betoog.

Mevrouw Dijkers: We hebben als commissie nog even navraag gedaan, maar de heer Van Dijk blijkt alleen op papieren doelen te schieten. [rumoer] Verder heeft de commissie kennis genomen van de nevenfuncties van de kandidaat-gedeputeerden en geconstateerd dat deze geen belemmering vormen voor de benoeming. Dus met dien verstande achten wij de kandidaat-gedeputeerden de heer Van Dijk, de heer Otter, mevrouw Turenhout, mevrouw Meeuwissen-Dekker en de heer Jumelet benoembaar tot leden van het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe. Tot zo ver.

De voorzitter: Hartelijk dank, mevrouw Dijkers. Ik stel de Staten voor het advies van de commissie over te nemen en ik concludeer daarmee dat de kandidaten benoembaar zijn. Ik wijs de kandidaat-gedeputeerden, ze zijn allemaal aanwezig, op het belang van de door hen ondertekende Drentse Gedragscode Integriteit voor de Commissaris van de Koning en de gedeputeerden van de provincie Drenthe. En natuurlijk bedank ik namens alle leden van de Staten de commissie voor de geloofsbriefjes voor de verrichte werkzaamheden. Vervolgens komen we bij de benoeming van de kandidaten, want de Staten besluiten daar natuurlijk over en het gaat door een schriftelijke stemming. En al voordat we kunnen overgaan tot benoeming en installatie, worden daarom eerst de leden van het stembureau benoemd en ik stel voor dat we tot leden van het stembureau benoemen: de heer Loof van de Partij van de Arbeid, mevrouw Kramer van Volt en mevrouw Koning van de BBB. En ik verzoek mevrouw Kramer als rapporteur op te treden. Wil zij dat? Heel fijn. Ik verzoek de leden van het stembureau hun plaats in te nemen bij de tafels, en dat is hier. Dat is voor de plek waar normaliter de GS-leden zitten. Er wordt gestemd op alfabetische volgorde, dus we beginnen eerst met kandidaat Van Dijk, dan Jumelet, vervolgens Meeuwissen, dan Otter en als laatste mevrouw Turenhout. En na de benoeming van alle gedeputeerden gaan we over tot de gezamenlijke installatie van de leden van het college. De heer Van Dekken wil nog wat zeggen, de heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Nou slechts een praktisch punt van orde. Mijn collega Hilgenga heeft de vergadering moeten verlaten vanwege dringende privéomstandigheden, dus zij zal niet deelnemen aan de stemming.

De voorzitter: Dank u wel, heer van Dekken, want dan weten we dat we één stembriefje minder gaan ontvangen. We gaan dus over tot stemming over de benoeming van kandidaat-gedeputeerde Van Dijk en ik verzoek de bodes de stembriefjes uit te delen en ik geef daarbij aan dat de leden hun stem kunnen uitbrengen door op het stembriefje het hokje van zijn of haar keuze aan te kruisen. Eén kruisje binnen de lijntjes en de opties zijn voor, tegen of onthouding. Voor, tegen of onthouding. Dus de bodes gaan nu de stembriefjes uitdelen en halen ze straks weer op. Heeft iedereen een stembriefje? Ik kijk even rond. Wie heeft er nog geen stembriefje? Ja. De bode komt eraan gesneld. Heeft iedereen nu een stembriefje? Dat is het geval. Dan gaan de bodes nu de stembriefjes ophalen, te beginnen bij het stembureau graag. Dames. Ja. Mooi zo. Mevrouw Meeuwissen moet haar stem nog uitbrengen, wil je even heel snel zijn Willemien? Zijn alle stemmen, zijn alle stembriefjes ingeleverd? Dat is het geval. Oké, oké. Dan gaan we nu eerst stellen of er 41 briefjes teruggekomen zijn, 41 stembriefjes. Er zijn 41 stembriefjes ingeleverd. Ik schors de vergadering nu voor drie minuten. Wilt u alstublieft blijven zitten? U kunt dus wel even onderling lekker beppen, maar... [gelach] Ik schors de vergadering, maar blijf zitten. Want dan gaat het stembureau nu aan de slag. Is het stembureau klaar? Wil de voorzitter dan voorlezen wat de uitslag is?

De voorzitter: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Ik heropen de vergadering en geef het woord aan de voorzitter van het stembureau.

Mevrouw Kramer: De stemmen zijn als volgt uitgebracht: 38 stemmen uitgebracht voor kandidaat-gedeputeerde Van Dijk en drie stemmen uitgebracht tegen kandidaat-gedeputeerde Van Dijk. Nul onthoudingen van stemming, nul ongeldige stemmen.

De voorzitter: Ik constateer dat kandidaat-gedeputeerde Van Dijk is benoemd [applaus] tot lid van Gedeputeerde Staten. En ik vraag de benoemde kandidaat-gedeputeerde Van Dijk of hij de benoeming aanneemt? Kijk. En ik concludeer dus nu dat hij dat doet. Dus gaan we nu over naar de stemming over de heer Jumelet. En we gaan weer de stembriefjes uitdelen. Heeft iedereen een stembriefje? Wie heeft er nog geen stembriefje? Dan worden de stembriefjes nu opgehaald. Het gaat over kandidaat Jumelet. Zijn er 41 stembriefjes? Ik schors de vergadering weer voor drie minuten. Niet dat dat nodig is, want u bent al lekker bezig, maar gaan we het even weer lekker tellen. Heel goed. Ik had gevraagd of de Statenleden in ieder geval willen blijven zitten. Willen alle Statenleden blijven zitten, want anders hebben we geen overzicht. Dus je kunt wel met uw burens praten, maar blijf alstublieft even zitten, want anders missen we zo meteen een stembriefje ja, iedereen gewoon even op zijn stoel blijven zitten. Heel fijn, dank u wel beleefd.

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Mag ik even stilte? Stilte, dank u wel. Ik geef het woord aan de voorzitter van het stembureau.

Mevrouw Kramer: De stemmen zijn als volgt uitgebracht. 34 stemmen voor kandidaat-gedeputeerde Jumelet, vijf stemmen uitgebracht tegen kandidaat-gedeputeerde Jumelet, twee onthoudingen van stemmen en nul ongeldige stemmen.

De voorzitter: Dan constateer ik dat kandidaat-gedeputeerde Jumelet is benoemd, [applaus] wederom tot lid van Gedeputeerde Staten. Van harte gefeliciteerd. Ik vraag of de heer Jumelet zijn benoeming aanvaardt en daarmee zijn ontslag als Statenlid neemt?

De heer Jumelet: Op de eerste vraag van harte en met het afscheid: ja, dat gaat dan zo, maar dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dank u wel, de heer Jumelet. Dus die conclusie is getrokken, dan gaan we nu over naar de stemming over mevrouw Meeuwissen-Dekker. Dus we gaan weer stembriefjes uitdelen. Wilt u rustig blijven zitten allemaal? Ja, ik zie dat daar bij BBB Statenleden ontbreken. Ik snap er niks van hoor. We gaan niet naar de WC, dat doen we alleen tijdens schorsingen. Dus dan stemmen ze gewoon niet mee. Ja, dat is dan heel jammer. Heeft u 41 briefjes ontvangen? Fijn, gaat u weer tellen? Oké, ik schors weer voor drie minuten. Blijven zitten, blijven zitten. Daar, we zijn een... Even weer stilte. Alstublieft, dank u wel.

De voorzitter: Ik heropen de vergadering en ik geef het woord aan mevrouw Kramer. Gaat uw gang.

Mevrouw Kramer: De stemmen zijn als volgt uitgebracht: 32 stemmen uitgebracht voor kandidaat-gedeputeerde mevrouw Meeuwissen, negen stemmen uitgebracht tegen kandidaat-gedeputeerde Meeuwissen, nul onthoudingen en nul ongeldige stemmen.

De voorzitter: Dank u wel, stembureau. [applaus] Ik constateer dat kandidaat-gedeputeerde Meeuwissen is benoemd tot lid van Gedeputeerde Staten en ik vraag haar of zij haar lidmaatschap wil aanvaarden en daarmee haar ontslag als Statenlid wil nemen?

Mevrouw Meeuwissen: Jazeker.

De voorzitter: Op beide vragen zegt u ja. Dank u wel, mevrouw Meeuwissen en van harte gefeliciteerd. Dan gaan we door met de stemming over de heer Otter. De stembriefjes worden weer uitgedeeld. Mag ik vragen of u 41 briefjes heeft? Dat heeft u. Ik schors weer voor drie minuten, want er wordt weer geteld.

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Mag ik weer even stilte, dames en heren? Ik geef het woord aan mevrouw Kramer, de voorzitter van het stembureau, zij brengt verslag uit.

Mevrouw Kramer: De stemmen zijn als volgt uitgebracht: 33 stemmen voor kandidaat-gedeputeerde Otter, acht stemmen uitgebracht tegen kandidaat-gedeputeerde Otter, nul onthoudingen en nul ongeldige stemmen. [applaus]

De voorzitter: Dank u wel. Ik constateer dat kandidaat-gedeputeerde Otter is benoemd tot lid van Gedeputeerde Staten en ik vraag de benoemde kandidaat-gedeputeerde of hij de benoeming aanneemt?

De heer Otter: Voorzitter, heel graag.

De voorzitter: Ja dus. Mooi zo, dank u wel. [applaus] Dan gaan we over tot onze laatste stemming en die gaat over mevrouw Turenhout. En de briefjes worden weer uitgedeeld. Fijn, u heeft 41 stembriefjes, dus u kunt gaan tellen. Ik schors de vergadering voor drie minuten weer.

De voorzitter: Ik heropen de vergadering, vraag wederom stilte en geef het woord aan de voorzitter van ons stembureau. Gaat uw gang, mevrouw Kramer.

Mevrouw Kramer: De laatste kandidaat. De stemmen zijn als volgt uitgebracht: 37 stemmen voor kandidaat-gedeputeerde Turenhout, vier stemmen uitgebracht tegen kandidaat-gedeputeerde Turenhout, nul onthoudingen en nul ongeldige stemmen. [applaus]

De voorzitter: Ik constateer dat kandidaat-gedeputeerde Turenhout is benoemd tot lid van Gedeputeerde Staten en ik vraag de benoemde kandidaat of zij de benoeming aanvaardt en daarmee haar ontslag als Statenlid indient?

Mevrouw Turenhout: Met liefde, voorzitter en ja.

De voorzitter: Fijn. Dank u wel. Ik concludeer daarmee dat alle vijf de gedeputeerden hun benoemingen hebben aangenomen, dames en heren en leden van de Staten. En ik bedank de leden van het stembureau, want het was een enorme klus. Overigens ook de beide bodes, mag ik die ook eens even bedanken? Ja. [applaus] En ik verzoek hen om hun normale plaatsen weer in te nemen. Want nu de geloofsbrieven zijn goedgekeurd en de nieuwe gedeputeerden de integriteitscode hebben getekend, zijn mevrouw Vedelaar en de heren Brink, Kuipers en Stelpstra geen lid meer van Gedeputeerde Staten. [verdrietig geluid uit de zaal] Ja, en ik zei het al aan het begin: onze dank is oprecht heel erg groot. [applaus] Kunnen jullie alle vier hier even naartoe komen, want jullie krijgen in ieder geval bloemen mee en we gaan natuurlijk ook nog afscheid van jullie nemen op een ander moment. Maar dit is, ik zou maar zeggen, de laatste foto hier, op

deze manier in ons midden. Ja, dank je wel, bij wie begin ik. Henk? Ik ga zoenen. [applaus] Dank je wel.

De heer Brink: Jij ook dank je wel. [applaus]

De voorzitter: Ja, want nu hebben we dus een spiksplinternieuw college. Wat gaat er gebeuren? De foto. Ja. [een foto wordt gemaakt] Het vergt nog even een beetje tijd. Komt helemaal goed. Zo, dames en heren. Er zijn nu vijf nieuwe gedeputeerde benoemd en drie van hen waren Statenlid en dat betekent dat zij afscheid nemen als Statenlid. Het gaat dan om de heer Jumelet, mevrouw Turenhout en mevrouw Meeuwissen. En bij die laatste wil ik toch nog even wat langer stilstaan als dat mag. Want... dierbare Willemien, jij bent sinds 10 maart 2011 lid van Provinciale Staten van Drenthe. En je bent daarmee samen met Nico Uppelschoten het langstzittende Statenlid, zijn jullie met tweetjes, tot vandaag. En daarvoor, en dan heb ik het over 2006 2007, was je ook al politiek actief, niet voor de VVD, maar als raadscommissielid van een lokale partij in Hoogezand-Sappemeer, en na de verhuizing naar Assen ben je lid geworden van de VVD. En twee jaar later zat je dus al in de Provinciale Staten van Drenthe. In de afgelopen twee Statenperiodes was je fractievoorzitter en bij de afgelopen verkiezingen was je de lijsttrekker voor de VVD. En vanaf vandaag ben je dus gedeputeerde namens jouw partij. In jouw eerste periode als Statenlid kreeg je als portefeuille Vitaal Platteland. En je dook er met heel veel enthousiasme in, en je stuitte al snel op een groot probleem, en dat was dat er geen snel internet op het platteland aanwezig was, en het leek erop dat dat er ook niet zou komen. De meerderheid van de Staten vond namelijk niet dat de provincie hier een rol in zou moeten willen vervullen, en jij vond van wel. En je hebt met grote vastberadenheid je vastgebeten in dit dossier. Dat staat hier op papier, dus dan is het ook zo. En uiteindelijk heeft dat erin geresulteerd dat er met behulp van de provincie ook in de zogenaamde 'witte vlekken' snel internet is gekomen. En ik weet dat Henk Jumelet daar ook vanuit het college veel aan gedaan heeft. Maar jij was echt een voorvechtster vanuit onze Staten. En ik denk dat nog heel veel mensen op ons platteland jou daar zeer dankbaar voor zijn. Ook was je in je eerste periode als Statenlid voorzitter van de Statencommissie Bestuur en Financiën, dat in 2013 overging in FCBE. En dat deed je met verve. In je twee fractievoorzitterschappen heb je ervaren dat er soms ook ingewikkelde situaties aan de orde zouden kunnen zijn, want er is toen een gedeputeerde vertrokken en een Commissaris van de Koning. Maar je kijkt bovenal terug op een Statenperiode met mooie resultaten voor de mensen in Drenthe, en daar heb jij echt een bijdrage aan geleverd. Zoals het openhouden van de gevangenen en de aangenomen stikstofmotie op het landelijke VVD-congres. Je kunt er van alles van vinden, maar het is wel een ding. En de Haagse partijgenoten van jou stonden daar behoorlijk van te kijken. Willemien, je hebt je werk als volksvertegenwoordiger al die jaren met heel veel plezier en heel veel gedrevenheid gedaan en je maakt vandaag de overstap naar GS. En ik denk dat je daar ook met precies dezelfde instelling een enorme bijdrage gaat leveren aan alles wat we hier in Drenthe onder onze hoede hebben. Willemien, wij bedanken je met zijn allen voor je grote inzet hier in deze bankjes. Je gaat nou zo naar die bankje, naar dat bankje. Maar omdat je je rol als volksvertegenwoordiger nu dik 12 jaar hebt vervuld, heeft het zijne Majesteit behaagd om jou, Willemina Maria Meeuwissen-Dekker, te benoemen tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau. En ik wil jou graag de versierselen opspelden. [applaus] Even kijken, hoe doen we dat, Willemien? Kun jij hier komen staan? [lint wordt opgespeld] [felicitering en applaus] Bloemen erbij voor de foto.

De voorzitter: Fijn, dan gaan we over tot de installatie van de benoemde gedeputeerden. En ik verzoek de gedeputeerde Van Dijk, Jumelet, Meeuwissen, Otter en Turenhout naar voren te ko-

men voor het afleggen van de eed, respectievelijk de verklaring en belofte. En ik verzoek de Statenleden en ook de overige aanwezig, als dat kan, te gaan staan, want dan ga ik de clausule voorlezen. Komt u maar hier, dank u wel. Nou wat een... Wat een mooi rijtje! Ziet er gewoon heel goed uit. Zijn we er klaar voor? Oké. Ik zweer, verklaar, dat ik om tot gedeputeerde benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer, verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer, beloof dat ik getrouw zal zijn aan de grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als gedeputeerde naar eer en geweten zal vervullen.

Gedeputeerde Jumelet: Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

Gedeputeerde Zwiers: Dat verklaar en beloof ik.

Gedeputeerde Meeuwissen: Dat verklaar en beloof ik.

Gedeputeerde Otter: Dat verklaar en beloof ik.

Gedeputeerde Turenhout: Dat verklaar en beloof ik.

De voorzitter: Van harte gefeliciteerd en ik verheug me erop om met u samen te werken. [applaus] Jisse, welkom. Yvonne ook. Bloemen voor jullie allemaal. Mag het zo? Oké. Ja graag. Yvonne, zo. Even kijken, jij moet ook een bos, oké. Maar heeft Willemien nu een bos? Ja, helemaal goed, helemaal goed. [er worden foto's gemaakt] Leuk hoor. [er worden foto's gemaakt] Helemaal goed. Dan gaan jullie daar zitten. Ja! Zo is het. [iedereen neemt hun plekken in] De gedeputeerden nemen hun nieuwe plekken in. Dat gaat lukken. Ik kijk even naar mijn Statenleden, kunnen we doorgaan of willen jullie schorsen even? Doorgaan? Ja, oké, oké.

I. Benoeming nieuwe leden van Provinciale Staten

De voorzitter: Want dan zijn we inmiddels bij agendapunt I, met uw welnemen. En dat gaat over de benoeming en de installatie van nieuwe leden van Provinciale Staten en hierbij meld ik dat met de benoeming van drie Statenleden tot gedeputeerden en hun ontslag als Statenlid, ja natuurlijk, drie nieuwe Statenleden dienen te worden toegelaten om weer voltallig te zijn, met 43 zetels. Ik stel dan ook aan de orde: het verslag van het onderzoek van de geloofsbrieven van kandidaat-Statenleden die door de voorzitter van het centraal stembureau als opvolgers zijn benoemd, en dat zijn de heer Rudolf Bosch voor de Partij van de Arbeid, mevrouw Hilda Mulder voor de VVD en de heer Gert-Jan Zuur voor het CDA. De genoemde personen hebben eerder meegedeeld de benoeming tot lid van Provinciale Staten te aanvaarden. De commissie voor de geloofsbrieven heeft op vrijdag 7 juli ook onderzoek gedaan naar de geloofsbrieven van de drie toe te laten Statenleden en ik geef de rapporteur, mevrouw Dikkers, het woord, want zij brengt verslag uit. Mevrouw Dikkers mag ik u het woord geven?

Mevrouw Dikkers: Dank u wel, voorzitter. Mevrouw de voorzitter, de commissie heeft de geloofsbrieven en de daarbij overgelegde stukken van de benoemde leden, de heer Rudolf Bosch, mevrouw Hilda Mulder en de heer Gert-Jan Zuur... .. Dat klopt... In orde bevonden. Ik moet even improviseren, want ik heb we hebben even een verkeerd briefje gekregen. We adviseren

de Staten daarom de heer Bosch, mevrouw Mulder en de heer Zuur toe te laten als lid van de Provinciale Staten in Drenthe.

De voorzitter. Mooi! Ik bedank namens de Staten, daar ga ik tenminste vanuit, ik hoop dat u allemaal zit te knikken. Ja, dat zit mooi zo! De leden van de commissie voor de geloofsbrieven voor de verrichte werkzaamheden en ik stel de Staten voor overeenkomstig het advies van de commissie te besluiten en de drie kandidaten toe te laten als Statenlid. Daar zijn we het over eens. Mooi! Ik zal eens even met die hamer slaan. En ik wijs de drie kandidaten op de gedragscode integriteit Provinciale Staten Drenthe. De gedragscode is al verstrekt en de verklaring is door de nieuwe Statenleden getekend. En natuurlijk wijs ik de heer Bosch, mevrouw Mulder en de heer Zuur op het belang van de code en uiteraard ook op het belang van het daarnaar te handelen. Dat is logisch. Wat mij betreft kunnen de zojuist toegelaten Statenleden nu worden geïnstalleerd en ik verzoek de nieuw toegelaten Statenleden om naar voren te komen voor het afleggen van de eed respectievelijk de verklaring en belofte. En ik vraag u wederom om allemaal te gaan staan, voor zover dat mogelijk is. Fijn, allemaal, oude getrouwden. Dag Rudolf, dag Hilda, fijn. Dag Gert-Jan. Dames en heren, Ik zweer, verklaar, dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of welk voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer, verklaar en beloof, dat ik, om iets in het ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer, beloof, dat ik getrouw zal zijn aan de grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

De heer Bosch: Dat verklaar en beloof ik.

Mevrouw Mulder: Dat verklaar en beloof ik.

De heer Zuur: Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De voorzitter. Van harte gefeliciteerd, want jullie horen gewoon weer in ons midden, [applaus] zeg ik tegen de beide heren. Fijn dat jullie terug zijn. Hilda, welkom. Dank u wel. Ook een bos bloemen voor jullie. Hilda eerst? Nou, dat is dan wel heel galant. Alsjeblieft, mooi! Gert-Jan, ook voor jou. Foto, heel goed! Komt helemaal goed! Lukt het? [er worden foto's gemaakt] Ja, dat is helemaal mooi. Hebbes? Oké. Mooi, jullie nemen je zetel in, je plaatsen in. Mooi goed.

J. Ingekomen stukken

De voorzitter. Dan komen we nu bijna aan het eind van onze agenda, want we hebben nog agendapunt J, de ingekomen stukken. Toegezonden is een lijst met ingekomen stukken, A.1 tot en met A.23 en B.1 tot met B.20. Er zijn geen vragen binnengekomen. Er is één verzoek tot agendering binnengekomen, van de VVD geloof ik, de heer Vianen.

De heer Vianen: Ja, voorzitter, dank u wel. Wij zouden graag brief A.20, dat zijn de antwoorden op de schriftelijke vragen van de VVD met betrekking tot de NDA's en extern salderen willen agenderen voor een commissievergadering. De onderbouwing volgt later.

De voorzitter. Oké, dat gaan we aan het verslag toevertrouwen bij dezen. We stellen de lijst van ingekomen stukken vast.

K. Lijst van hamerstukken

De voorzitter: Dan kom ik bij de lijst met hamerstukken, agendapunt K. Ik stel hierbij de stukken aan de orde.

K-1 Benoeming vicevoorzitter Provinciale Staten van Drenthe; Statenstuk 2023-103

De voorzitter: Het eerste is benoeming vicevoorzitter Provinciale staten van Drenthe, een voorstel van het presidium van Provinciale Staten van 7 juni jongstleden, Statenstuk nummer 103. Kan iedereen met dit voorstel instemmen? Aldus is besloten en dat betekent dat de heer Jan Brouwer benoemd is tot vicevoorzitter van de Drentse Staten. Ik nodig de heer Brouwer uit om naast mij te komen zitten, want dat is de vaste plek voor de vicevoorzitter. Ik zal even netjes opruimen. [applaus] Ik ben blij, vicevoorzitter, dat u aan mijn zijde komt, want het is toch altijd een goed gevoel dat je ook vervangen kunt worden, heel fijn.

K-2 Benoeming commissieleden, niet zijnde Statenleden; Statenstuk 2023-118

De voorzitter: Dan gaan we door met de benoeming van commissieleden niet zijnde Statenleden. [een kindje huilt] Ach, moet er iemand even huilen? Ja hoor, ga maar even met papa mee, komt helemaal goed. Commissieleden niet zijnde Statenleden, voorstel van presidium van Provinciale Staten van 7 juni 2023 op Statenstuk 118. Dat zijn vier bijzondere commissieleden. Door de fractievoorzitter van JA21 zijn de heer D. van den Brand, Dick, en de heer C. Truong, Chris, voorgedragen als commissielid niet zijnde Statenlid. De beide heren konden vandaag niet aanwezig zijn, maar gaat u hiermee akkoord? Daar gaat u mee akkoord. Dan heeft de fractievoorzitter van de Partij van de Arbeid de heer D. Bruins, Nick, voorgedragen als commissielid niet zijnde Statenlid. Hij is aanwezig in de zaal, welkom. Wilt u even gaan staan? Daar is hij. Van harte welkom, fijn. Door de fractievoorzitter van de VVD is mevrouw R. Masselink-Den Hollander, Renate, voorgedragen. Zij is, als het goed is, vandaag ook aanwezig. Ja, helemaal achterin. Van harte welkom. Fijn dat je er bent! Ik wil u natuurlijk ook wijzen op de gedragscode integriteit, Provinciale Staten Drenthe. De gedragscode is u al verstrekt en u heeft die gedragscode ook al getekend. U hebt allemaal al ja geknikt met zoveel woorden, dus ik stel voor om niet schriftelijk te stemmen. Wil nog iemand schriftelijk stemmen? Nee, toch? Ik zit het even te ontmoedigen. Want het gaat hier over eenduidige voordrachten, dus dat moet kunnen. U mag wel applaudisseren. [applaus] En de heer Bruins en mevrouw Masselink moeten natuurlijk nog bloemen hebben. Komt u alstublieft even naar voren. Want kijk, dat is natuurlijk helemaal leuk. Hallo, welkom.

Mevrouw Masselink: Dank u wel.

De voorzitter: Alsjeblieft.

De heer Bruins: Dank u wel.

De voorzitter: Ook welkom, alsjeblieft. Ook nog weer een foto, oké. [applaus]

K-3 Jaarrekening 2022 en ontwerpbegroting 2024 c.a. Noordelijke Rekenkamer; Statenstuk 2023-16

De voorzitter. Dan kom ik bij agendapunt K-3, de jaarrekening 2022 en de ontwerpbegroting 2024 Noordelijke Rekenkamer. Voorstel van het presidium van 15 juni 2023 op stuk nummer 106. Kan iedereen met dit voorstel instemmen? Dat is het geval. Het voorstel is aanvaard.

K-4 NRK-rapport 'Groen tot in de vezels'; Statenstuk 2023-115

De voorzitter. Dan K-4, het Rekenkamerrapport Groen tot in de vezels, onderzoek naar de groene chemie in Drenthe. Een voorstel van het presidium van 7 juni jongstleden op stuk nummer 115. Kan iedereen met dit voorstel instemmen? Dat is het geval. Aldus is besloten.

K-5 Benoeming tweede vicevoorzitter Provinciale Staten van Drenth; Statenstuk 2023-117

De voorzitter. Dan de benoeming tot de tweede vicevoorzitter Provinciale Staten van Drenthe. Een voorstel van het presidium van Provinciale Staten van 7 juni jongstleden, Statenstuk 117. Kan iedereen met dit voorstel instemmen? Ook dat is het geval. Dan feliciteer ik de heer Brandsema van de ChristenUnie met zijn benoeming tot tweede vicevoorzitter van de Drentse Provinciale Staten. Van harte gefeliciteerd. [applaus]

L. Rondvraag

De voorzitter. Vervolgens gaan we naar agendapunt L, de rondvraag. De fracties van de Partij voor de Dieren, de BBB, Forum hebben alle drie een rondvraag ingediend over de wolf in Drenthe. Ik geef hiervoor het woord eerst aan Statenlid Peeks van de Partij voor de Dieren en daarna aan mevrouw Mestemaker van de BBB en dan aan mevrouw Niessink van Forum voor Democratie. Mevrouw Peeks, aan u het woord.

Statenlid Peeks. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter. U mag achter het... dat mag. De heer Pormes heeft de vergadering verlaten, krijg ik door. Ga uw gang.

Statenlid Peeks. Dank u wel, voorzitter. Naar aanleiding van het afschuwelijke voorval van afgelopen zondag in Wapse, waarbij de berichtgeving zeer uiteenloopt, heeft de Partij voor de Dieren de volgende rondvraag over wat er nu eigenlijk gebeurd is en wat de gedeputeerde weet. De eerste: was het terecht dat de wolf is doodgeschoten? Volgens de escalatieladder mag dat pas als het gaat om zwerfende wolven die uit het niets mensen aanvallen. Het lijkt erop dat de wolf door een mens in het nauw was gedreven en zich verdedigde. Was er wel sprake van een noodsituatie? De wolf is twee uur na de aanval doodgeschoten en volgens de berichtgeving lag de wolf verdoofd onder zonnepanelen. Had de burgemeester in dit geval het recht om te besluiten om de wolf te doden? In het addendum 2023 op het wolvenplan staat dat de hele situatie goed gedocumenteerd moet worden, voor de provincie ontheffing tot afschot kan geven. En dat alleen in acute noodsituaties de burgemeester toestemming kan verlenen om de wolf te doden. Dit was niet het geval, lijkt het, want de boer was alweer uit het weiland. Welke deskundigen heeft de burgemeester precies geconstateerd en wat was hun advies? Is er van tevoren overleg

geweest met een wolvendeskundige, een zoöloog en de gedeputeerde? Hebben omstanders invloed gehad op de beslissing van de burgemeester? In hoeverre heeft de dierhouder correct gehandeld? Op bladzijde 6 van het wolvenplan staat dat in een wolvenleefgebied, hier het Drents-Friese Wold, ook voor verjaging ontheffing nodig is. Dat betekent dus dat de boer niet met zijn schep en hooivork de wolf mag aanvallen en verjagen. De boer had uit de buurt moeten blijven en het publiek moeten waarschuwen dat zij uit de buurt moesten blijven. De boer heeft echter juist mensen opgebeld om te komen kijken. Zie ook de escalatieladder. Tot slot: was de schutter bevoegd om de wolf te doden?

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Peek. Ik stel voor dat we alle drie de vragen achter elkaar behandelen. Mag dat? Ik kijk even naar het college, bij monde van de gedeputeerde Van Dijk. Ja. Mevrouw Mestemaker van de BBB, ga uw gang.

Mevrouw Mestemaker: Dank wel voorzitter. Namens de fracties van VVD, PvdA, CDA, Sterk Lokaal Drenthe en BBB: de nieuwsberichten in Nederland waren de afgelopen dagen volop gericht op het incident van een wolf op een hobbyboer. Onze fracties zijn van mening dat het nu niet het juiste moment is om inhoudelijk met elkaar over deze heftige gebeurtenis in gesprek te gaan, omdat alle feiten eerst onderzocht moeten worden. Maar we willen het college het volgende verzoeken: is het college het met ons eens dat het wenselijk zou zijn om grondig onderzoek te doen naar hetgeen wat zich op zondagochtend 9 juli in Wapse heeft afgespeeld? Is het college het met ons eens dat het incident veel onrust en angst heeft veroorzaakt en dat het verstandig is om dit onderzoek met spoed te laten uitvoeren? Is het college het met ons eens dat het onderzoek onafhankelijk en met urgentie uitgevoerd dient te worden? Is het college bereid de resultaten van dit onderzoek zo snel als mogelijk te delen met de Staten, zodat het presidium gevraagd kan worden een technische en inhoudelijke bespreking in de PS voor te bereiden? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Mestemaker. En tot slot mevrouw Niessink van Forum voor Democratie.

Mevrouw Niessink: Dank u wel voorzitter. Ik dien deze rondvraag ook in namens de PVV. Ik heb een wat langere inleiding, omdat anders de vraag voor de mensen die meekijken en luisteren wat lastig te duiden is. Afgelopen weekend is er sprake geweest van een incident in Wapse, waar uiteindelijk de wolf doodgeschoten is. Waar wolven in principe geen gevaar voor mensen vormen, mits deze hun natuurlijke schuwe gedrag behouden en mensen mijden, zien we dat er toch heel regelmatig indirect contact is met wolven. De experts van onder andere de Zoogdiervereniging geven aan dat wolven die mensen dichtbij benaderen, alsmede hybride wolven, dus kruisingen van wolven met honden, een gevaar voor mens en dier kunnen vormen. Wij vinden dat het van belang is om vast te stellen of we bij wolven die dergelijk gedrag vertonen - dus aanvallen of verlies van die natuurlijke schuwheid - te maken hebben met hybride wolven of met raszuivere wolven. Op dit moment is die data van DNA-onderzoeken tot op heden niet beschikbaar gesteld, dan wel onvolledig gebleken. Het nieuwe college geeft in het coalitieakkoord aan binnen de Europese en landelijke wet- en regelgeving te willen zoeken naar mogelijkheden om een wolfvrije regio te worden. In acht nemend dat een hybride wolf geen beschermde diersoort is, is onze vraag aan het college: is het college bereid om een opdracht te verstrekken aan tenminste een tweetal onderzoekslaboratoria, dus expertise/contraexpertise, welke erkend en deskundig zijn, voor het uitvoeren van DNA-onderzoeken waarin ook hybridisatie wordt onderzocht, zodat deugdelijke DNA-data beschikbaar komen voor de provincie waarmee PS kan vaststellen of er al dan niet sprake is van raszuiverheid en de afkomst van die onderzochte wolven,

en hierin samen op te trekken met de provincie Gelderland, waar hierover een motie is aangenomen? Ten tijde van het insturen van de rondvraag was het nog niet bekend, maar vandaag wel, omdat de Staten in Overijssel vandaag ook vergadering hebben gehad, waarin dit ter sprake is gekomen, heeft de provincie Overijssel aangeven met Gelderland in contact te willen treden om te praten over die motie die daar is aangenomen. Vandaar ook de vraag of het college hierin ook bereid is om met de provincie Gelderland dan wel Overijssel op te trekken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Niessink. Even kijken. Zijn er nog aanvullende vragen wellicht? Dat is niet het geval. Mag ik dan gedeputeerde Van Dijk vragen om te antwoorden namens het college?

Gedeputeerde Van Dijk: Jazeker, dank u wel voorzitter. Het ernstige incident dat afgelopen zondag in Wapse heeft plaatsgevonden, waarbij een hobbyboer gewond is geraakt door een wolf, is inmiddels landelijk nieuws. Zoals u weet is de wolf in het kader van de openbare orde en veiligheid afgeschoten de burgemeester van de gemeente Westerveld heeft in een persverklaring aangegeven waarom hij tot dit besluit is gekomen. Er zal sowieso eerst onderzocht moeten worden wat er afgelopen zondagochtend precies is gebeurd, alvorens wij daar als provincie ook maar iets over kunnen zeggen. Dat daar eerst onafhankelijk onderzoek moet plaatsvinden, wordt ook onderschreven door het ministerie van LNV. Daar komt nog bij, dat het college in deze nieuwe samenstelling nog helemaal niet over dit onderwerp heeft kunnen spreken en het lijkt me daarom ook niet correct dat ik nu namens het college inhoudelijk antwoorden ga geven op de gestelde vragen, ondanks het feit dat we de urgentie van het onderwerp heel goed begrijpen. Dat gezegd hebbende, kan ik wel constateren dat ik de vragen die mevrouw Mestemaker namens de fracties van de BBB, de VVD, de Partij van de Arbeid, het CDA en Sterk Lokaal Drenthe heeft gesteld, allemaal met ja kan beantwoorden, zonder daarmee dus de inhoud in te duiken. En daarmee weten mevrouw Peeks van de Partij voor de Dieren en mevrouw Niessink van Forum voor Democratie dan ook direct dat ze nog even geduld zullen moeten uitoefenen. Ik kan wel alvast een korte technische reactie geven op het verzoek van mevrouw Niessink. Hybridisatie van wolven speelt alleen in landen waar een zwerfhondenpopulatie aanwezig is, waarmee de wolven in aanraking komen. Denk hierbij aan landen in Oost- en Zuid-Europa. In Nederland zijn geen zwerfhonden aanwezig. In het IPO wolvenplan is hybridisatie opgenomen, doordat we voor het opdoen van kennis naar het buitenland hebben gekeken, naar landen waar altijd wolven hebben geleefd. Daarbij is helaas niet de correcte vertaalslag gemaakt naar de Nederlandse situatie. Wat dan wel de juiste vertaalslag had moeten zijn, bespreek ik graag te zijner tijd met de collega's in IPO-verband. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, gedeputeerde Van Dijk. Is er nog behoefte aan een vervolgvraag? Ja, mevrouw Peeks. Doet u maar vanaf daar, goed.

Statenlid Peeks: Ik heb nog één vraag. Ik was wel benieuwd of er vanuit Wapse door de burgemeester contact gezocht is met de heer Jumelet of iemand anders van de provincie?

Gedeputeerde Van Dijk: Ik heb van horen zeggen en ik heb begrepen dat dat het geval is geweest. Nee? Excuus, dat heb ik uit de krant vernomen, dus dan is dat niet correct.

De voorzitter: Dit is een bijzondere situatie. Ik geef graag de voormalig gedeputeerde Natuur hier het woord over, de heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: De vraag, voorzitter, of er inderdaad contact is geweest met de burgemeester, dat heeft wel op zondag plaatsgevonden. Op mijn initiatief heb ik hem 's middags gebeld, maar niet 's ochtends naar aanleiding van de situatie die zich op dat moment voordeed, voorzitter.

Gedeputeerde Van Dijk: Oké.

De voorzitter: Zijn er nog meer vervolgvragen? Mevrouw Niessink, ga uw gang.

Mevrouw Niessink: Het is eigenlijk meer een reactie, er komt geen vraag achter weg, behalve dat we het jammer vinden dat het college niet nu al bereid is om met de provincie Gelderland in gesprek te gaan over de situatie die vergelijkbaar is hier. Wil ik bij dezen in ieder geval een aankondiging doen dat we wel een motie gaan indienen over dit onderwerp. Niet nu, maar bij de volgende vergadering.

De voorzitter: Na het zomerreces stel ik me zo voor. Dank u wel. Verder nog vervolgvragen? Dat is niet het geval. Dank u wel, gedeputeerde Van Dijk.

M. Sluiting

De voorzitter: Dan ben ik bij agendapunt M van Marinus aangekomen en ik wil alle Statenleden en alle mensen die vanmiddag bij ons zijn gebleven, behoorlijk lang op de publieke tribune, danken voor hun aanwezigheid en hun inbreng. Ik wil iedereen ook een heel mooi zomerreces toewensen. Ik wil alle nieuwe gedeputeerden feliciteren. De oude gedeputeerden komen we nog tegen op vrijdag en dinsdag. Henk, je hebt gelijk, het is dinsdag. En iedereen kan aanschuiven bij ons zomerbuffet in de tuin. Ik wens u allemaal dus een prachtig mooie zomer en ik sluit de vergadering. Tot in september!